

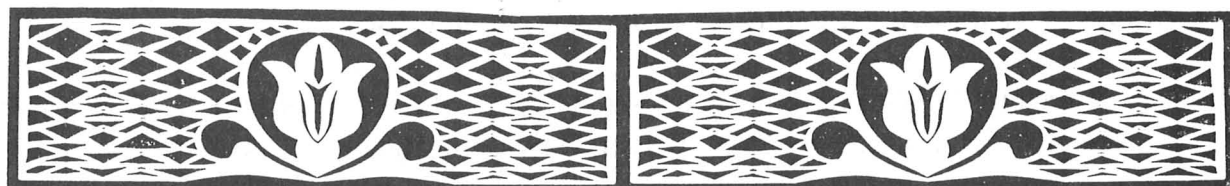

INFORMACJE

Zarządu Głównego PTTK

WARSZAWA, PAŹDZIERNIK 1996

Do użyciu wewnętrznego.

V KONGRES KRAJOZNAWSTWA POLSKIEGO (ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE)

W roku 2000, w Gnieźnie, w kolebce naszej państwowości planujemy odbycie V Kongresu Krajoznawstwa Polskiego.

Kongres obradowałby pod hasłem:

„Krajoznawstwo źródłem tożsamości narodowej”.

Zarówno miejsce jak i data odbycia Kongresu mają znaczenie symboliczne.

Równoległe z postępującą integracją europejską obserwujemy proces kultywowania tradycji narodowych, dbałość o ich duchową i materialną substancję. Wchodząc do zjednoczonej Europy poszczególne kraje wnoszą do wspólnego domu wiano swej tradycji i kultury.

Krajoznawstwo może przyczyniać się do budowania w świadomości społeczeństwa więzi emocjonalnej z ziemią ojczystą, z jej historią i kulturą. Wszystko to jest właśnie źródłem tożsamości narodowej, gwarancją zachowania rodzimej tradycji i kultury. Dążąc do integracji z istniejącymi strukturami europejskimi mamy obowiązek wniesienia swego wkładu kulturowego do wspólnego skarbcza. W przeciwnym wypadku pozostanie nam jedynie bierne naśladownictwo, które trudno przecież nazwać partnerstwem.

Kongres Krajoznawstwa Polskiego powinien w swych założeniach stanowić dla naszego Towarzystwa sposobność do aktywizacji programowej.

Sądzę, iż w kilku ośrodkach, zainteresowany aktyw mógłby we współdziałaniu z samorządami lokalnymi przygotować regionalne spotkania i sympozja, których dorobek stanowiłby formę przygotowania Kongresu. Wówczas byłby on wydarzeniem w życiu całego Towarzystwa, czynnikiem aktywizującym i integrującym środowisko PTTK.

Sądzę iż kanwę do dyskusji tych regionalnych spotkań mogłyby stanowić dwa tematy:

- „*Udział Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w edukacji krajoznawczej społeczeństwa*”.

- „*Rola terenowych oddziałów PTTK w tworzeniu regionalnego produktu turystycznego*”.

Proponowane tematy dotyczą dwóch płaszczyzn działania. Pierwszy związany jest z działalnością programową, drugi z gospodarczą. Oba z proponowanych tematów dają okazję do wyjścia poza Towarzystwo, do współpracy zarówno z agendami samorządów lokalnych, jak i z instytucjami oświatowymi.

Byłyby one nie tylko podsumowaniem dotychczasowych osiągnięć Towarzystwa, ale stwarzały okazję do wytyczenia na tej podstawie programu na przyszłość.

Merytoryczny dorobek omawianych sesji regionalnych w różnej formie mógłby zostać przedstawiony na Kongresie w Gnieźnie.

Jestem zwolennikiem takiej wizji organizacyjnej Kongresu, gdyż stwarza ona szansę dotarcia do podstaw Towarzystwa, do oddziałów, może przyczynić się do wyzwolenia lokalnych inicjatyw.

Organizacja Kongresu wyłącznie na szczeblu centralnym może oczywiście przynieść wartościowe intelektualnie rezultaty, ale z punktu widzenia organizacji pozostanie jedynie fasadą. - A powtarzam to raz jeszcze - główny nurt życia Towarzystwa powinien koncentrować się w oddziałach i klubach.

Chciałbym obecnie nieco przybliżyć moją wizję samego Kongresu. Powinien on składać się wzorem lat ubiegłych, z kilku bloków tematycznych.

Nie stosując żadnej gradacji ich ważności chciałbym zaproponować kilka tematów:

- Wychowanie do krajoznawstwa w systemie edukacji narodowej.
- Regionalizm i jego znaczenie w kultywowaniu tradycji i kultury danej ziemi.
- Rola oddziałów PTTK w rozwoju turystyki w ich regionie.
- Krajoznawstwo jako wartość.

JANUSZ ZDEBSKI

S U W A Ł K I

21 - 22 WRZEŚNIA 1996 ROKU

ADAM CHYŻEWSKI

UROCZYSTE OBCHODY

90-LECIA POWSTANIA

POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO

POLSKIE TOWARZYSTWO KRAJOZNAWCZE - GENEZA, HISTORIA, DZIEDZICTWO

Sytuacja polityczna w zaborze rozyjskim uniemożliwiała aż do roku 1905 tworzenie polskich organizacji społecznych, oprócz sportowych i dobroczynnych. Również *obcy nam z ducha i z treści kierunek szkół krajowych, zazdrosne i czujne oko administracyjno-policyjne, upatrujące we wszystkich poczynaniach organizacyjnych społeczeństwa "knowania polityczne", a przynajmniej społeczeństwa "nieprawomyślność," w okresie poprzedzającym "konstytucję" rosyjską uniemożliwiała już nietylko wszelkie zabiegi w kierunku zapoznawania szerszego ogółu a przede wszystkim młodzieży z krajem ojczystym - ale wprost publiczne o tym kraju i otwarte przemawianie.* (wszystkie cytaty podawane są z zachowaniem pisowni oryginalnej).

Wszelka wycieczka, chociażby złożona z trzech, czterech osób, stróżom bezpieczeństwa publicznego wydawała się podejrzaną; aparat fotograficzny w ręku turysty był śledzony i prześladowany, niemal z taką samą stanowczością i zawziętością, jak przyrządy wybuchowe, używane przez anarchistów, wyprawy zaś lub wycieczki naukowe, podejmowane zbiorowo, były bezwzględnie wyłączone.

W tych warunkach zbiorowe zwiedzanie kraju, podejmowane przez nieliczne jednostki, odbywało się niejako ukradkiem" (K.Kulwiec). Dotkliwą lukę w tej dziedzinie próbowali zapełniać niektóre organizacje sportowe, jak np. powstałe w 1878 r. Warszawskie Towarzystwo Wioślarskie a szczególnie o sześć lat późniejsze Warszawskie Towarzystwo Cyklistów. Atmosferę świątecznych wycieczek za miasto, które zawsze miały pewne cele poznawcze można odczytać w pismach członka WTC - Bolesława Prusa. Liczne opisy wycieczek można znaleźć w jego Kronikach Tygodniowych a literacko przetwarzane motywy w opowiadaniach czy w wiejskim epizodzie Lalki. Do WTW należeli w latach osiemdziesiątych ubiegłego wieku wybitni polacy, jak choćby Henryk Sienkiewicz, Stefan Żeromski i Ignacy Paderewski. Towarzystwo było jak na ówczesne czasy dość liczne i w 1883 roku skupiało 900 członków.

Głównym propagatorem idei założenia organizacji, która zajmowałaby się działalnością nie sportową a jedynie turystyczną i krajoznawczą, był w tym czasie Aleksander Janowski. Jako urzędnik kolei warszawsko-wiedeńskiej korzystał z prawa do bezpłatnych przejazdów. Spędzał on większość wolnego czasu na wędrownikach a ich ukoronowaniem były cztery tomy "Wycieczek po kraju", wydane w latach 1898-1903. W późniejszej odznace Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego centralne miejsce zajmuje sylwetka ruin zamkowych w Ogródzieńcu. W czasie wycieczki odbytej do Ogródzieńca w 1885 r. miało miejsce opisane przez Aleksandra Janowskiego zdarzenie, które stało się osią krystalizacyjną jego koncepcji krajoznawstwa polskiego. Pisał później:

Miliony Polaków nie wiedziały, że jest Ogródzieniec. Miliony Polaków kraju swego nie zna, a powinny go znać, by tym goręcej go kochać. Przyjdą geologowie by badać skały krakowsko-wieluńskie, przyjdą historycy sztuki by opracować architektoniczną wartość zabytku. Cześć im. Ale ja bym pragnął, żeby chłopcy ze wsi nie ciskali do celu kamieniami, druzgocąc kamienną nad bramą trablicę. A tę opiekę, a raczej to poczucie miłości i dumy można i trzeba wykrzesać w milionach, które muszą znać swój kraj.

W latach następnych kształtowała się koncepcja ram organizacyjnych dla coraz powszechniejszego ruchu wycieczkowego. Aleksander Janowski akcją koordynował a Aleksander Patek i Emil Schönfeld opracowali w 1904 r. projekt odpowiedniej "ustawy", jak

wówczas mówiono. Tak wspomina te lata Kazimierz Kulwieć, wiceprezes pierwszego Zarządu Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego.

Pierwsza ta próba jednakże, jak wszelkie inne, wobec trwającej presji władz, nie mogła wcielić się w życie.

Nie zrażając się pierwszym niepowodzeniem, wiosną r. 1904 sprawę ponownie ujął w swe ręce zamiłowany podróżnik i kierownik wycieczek, odbywanych oddawna z młodzieżą, p. Aleksander Janowski.

Jednakże zawierucha polityczna w latach 1904 i 1905 znowu wstrzymała ukonstytuowanie się naszego Towarzystwa.

W jesieni roku 1905 sprawą tą zajął się sekretarz Komisji przyrodniczej Towarzystwa Ogrodniczego Kazimierz Kulwieć, wprowadzając ją kilkakrotnie na porządek dzienny obrad przyrodników warszawskich. Komisja gorąco zajęła się przedstawionym jej projektem i uprosiła p. Aleksandra Janowskiego do opracowania ustawy w ostatecznej formie i przedstawienia jej Komisji na najbliższym posiedzeniu.

Uchwała ta, przyjęta przez Komisję, podlegała następnie dwukrotnej dyskusji na dwu zebraniach organizacyjnych i ostatecznie zatwierdzoną została na posiedzeniu osób, które się zapisały na założycieli, w d. 1 czerwca r. 1906.

W dniu tym obrano prowizoryczny Zarząd z 6-ciu osób, który podzielił czynności w ten sposób: Przewodniczący Zygmunt Gloger, wiceprezysi: Kazimierz Kulwieć i Karol Hoffman, skarbnik: Maksymiljan Heilpern, sekretarz Aleksander Janowski i kustosz Kazimierz Czerwiński; do komisji rewizyjnej zaś powołano: p.p.: Konrada Olchowicza, Stanisława Magnusa i Józefa Włoskiewicza.

Zarządowi temu polecono wystąpić do władz ze staraniem o zalegalizowanie przyjętej ustawy.

W lipcu r. 1906 ustawa Towarzystwa była jednak przez warszawską Komisję gubernialną do spraw związków i stowarzyszeń - ze względów formalnych - odrzucona.

Dopiero wskutek dalszych starań Zarządu i po dokonaniu pewnych poprawek formalnych, ustawę zarejestrowano 9 listopada r. 1906.

3 grudnia r. 1906 odbyło się walne zebranie członków-założycieli oraz nowych kandydatów na uczestników Towarzystwa, na którym Zarząd prowizoryczny zdał sprawę ze swych starań przy rejestracji ustawy i, ustępując ze swego stanowiska, zarządził nowe wybory.

Wybory te jednak potwierdziły wynik głosowania z d. 1-go czerwca, poczem Zarząd rozpoczął od d. 12 grudnia swą działalność, określoną szeroko przez ustawę. Wydaje się celowym przedstawić pełny skład pierwszego Zarządu Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, ponieważ oprócz nazwisk ludzi daje on pogląd na ukształtowaną wówczas strukturę działalności Towarzystwa.

Sprawozdanie za 1907 rok podaje:

Zarząd Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Warszawie.

Prezes	Zygmunt Gloger.
Wiceprezysi:	Kazimierz Kulwieć. Karol Hoffman.
Skarbnik	Maksymiljan Heilpern.
Sekretarz	Aleksander Janowski.
Kustosz	Kazimierz Czerwiński.

Kooptowani do pomocy Zarządowi Zastępcy i Pomocnicy Jego Członków:

Jadwiga Alchimowiczowa.
Bronisława Kondratowiczowa.
Roman Nowakowski.
Antoni Ojrzyński.
Zdzisław Rudzki.
Mikołaj Wisznicki.
Włodzimierz Włodarski.

Komisja rewizyjna:

Stanisław Magnus.
Konrad Olchowicz.
Józef Włoskiewicz.

Radca prawny:
Oskar Scheller.

Komisja wydawnicza:

Przewodniczący Witold Wróblewski.
Zastępca przewodniczącego Kazimierz Kulwieć.
Sekretarz Karol Hoffman.

Członkowie komisji: Zygmunt Gloger.
Stanisław Konwerski.
Antoni Sujkowski (Będzin).
Mikołaj Wisznicki.
Józef Witkowski (Łódź).
Zygmunt Wolski.

Komisja wycieczkowa:

Wacław Alchimowicz.
Aleksander Janowski.
Kazimierz Kulwieć.
Antoni Ojrzyński.
Zdzisław Rudzki.

Komisja wystawowa (w załączniku):

Aleksander Janowski.
Mikołaj Wisznicki.

Delegowani, z ramienia Zarządu Towarzystwa, do nadzoru nad pracami w Sekcji popularyzowania wiedzy krajoznawczej wśród młodzieży:

Kazimierz Czerwiński (zoologja).
Aleksander Janowski (historia sztuki i archeologja).
Wacław Jezierski (geografja).
Kazimierz Kulwieć (botanika i zoologja).
Leon Ostaszewski (fotografja).
Stanisława Rychterówna (botanika).
Oskar Sosnowski (kartografja).
Mikołaj Wisznicki (fotografja).
Zygmunt Wolski (etnografja).

Dyżurowali w lokalu Towarzystwa Krajoznawczego w ciągu r. 1907:

Jadwiga Alchimowiczowa.
Maksymiljan Heilpern.
Karol Hoffman.
Aleksander Janowski.

Bronisława Kondratowiczowa.
Kazimierz Kulwieć.
Roman Nowakowski.
Antoni Ojrzyński.
Zdzisław Rudzki.
Mikołaj Wisznicki.
Włodzimierz Włodarski.

Zarząd PTK energicznie rozpoczął działania, których główne cele i metody tak sformułowano w dwu pierwszych paragrafach "Ustawy Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego".

§ 1.

*Towarzystwo zawiązuje się pod nazwą "Polskie Towarzystwo Krajoznawcze".
Działalność Towarzystwa rozciąga się na Królestwo Polskie.*

Towarzystwo Krajoznawcze ma na celu:

- 1) *Zbieranie wiadomości, dotyczących krajoznawstwa polskiego.*
- 2) *Gromadzenie danych naukowych: geograficznych, fizjograficznych, antropologicznych, etnograficznych, statystyczno-ekonomicznych, archeologicznych oraz związanych z historią sztuki, dotyczących ziem polskich i krajów przyległych, historycznie lub geograficznie z nimi związanych.*
- 3) *Szerzenie wśród ogółu, a szczególnie wśród młodzieży, wiadomości dotyczących krajoznawstwa polskiego.*

§ 2

Do osiągnięcia swych celów Towarzystwo dąży następującymi drogami:

- 1) *Organizuje wycieczki po kraju, prowadzone przez specjalistów poszczególnej gałęzi krajoznawstwa.*
- 2) *Urządza wycieczki i ekskursje dla młodzieży i Członków Stowarzyszenia do miejscowości godnych uwagi z jakichkolwiek względów.*
- 3) *Gromadzi wszelkie zbiory, dotyczące fizjografji, folkloru, archeologii, etnografji, przemysłu, sztuki i t.d.*
- 4) *Zakłada i utrzymuje bibliotekę, poświęconą krajoznawstwu i gałęziom wiedzy związanym z krajoznawstwem.*
- 5) *Urządza odczyty i konferencje z dziedziny krajoznawstwa.*
- 6) *Organizuje wykłady; dotyczące sposobu badań, organizowania wycieczek, robienia zdjęć fotograficznych, kolekcjonowania okazów przyrodniczych.*
- 7) *Otwiera pracownie do badań i doświadczeń.*
- 8) *Tworzy Sekcje lub Oddziały prowincjonalne.*
- 9) *Urządza wystawy krajoznawczo-naukowe.*
- 10) *Posiada Korespondentów w kraju lub za granicą.*
- 11) *Wydaje czasopismo, poświęcone krajoznawstwu polskiemu.*
- 12) *Roztacza opiekę nad zabytkami sztuki, pamiątkami historycznymi i osobliwościami przyrodniczymi w kraju.*

"Ustawa" zawierała 31 paragrafów, ostatni z nich wymienia Aleksandra Janowskiego, Karola Hoffmana i Kazimierza Kulwiecia jako "założycieli Towarzystwa".

Od pierwszych miesięcy w PTK rozpoczęto formułowanie programu również wychowawczego, mającego pogłębiać pojęcie krajoznawstwa. *Krajoznawca szuka wiedzy o Polsce sercem. Na wycieczkach kształcić musimy zarówno ciało jak umysł i uczucie, budzić gotowość słowem ojczyzna, uczyć karności, kształcić miłość ziemi ojczystej (M. Wisznicki), zaś już L. Sawicki uważa iż: Krajoznawstwo nie jest ruchem naukowym, jest ruchem społeczno-narodowym, J. Smoleński natomiast uważał, że Krajoznawstwo ma związać człowieka z ziemią ojczystą, pogłębiać do niej jego stosunek uczuciowy i rozumowy.*

6 Towarzystwo od początku podkreślało swój ogólnokrajowy charakter, co symbolicznie wyrażały umieszczone na odznace herby Warszawy, Krakowa i Poznania otaczające ruiny

zamku w Ogródzieńcu. Już w roku 1907 Zarząd odbył 20 posiedzeń, w czasie których tworzono sekcje popularyzowania wiedzy krajoznawczej wśród młodzieży, ekonomiczno-statystyczną i fotograficzną, oraz komisję ochrony zabytków krajowych i osobliwości przyrody, bibliograficzną, wycieczkową i wydawniczą. Niebawem zwrócono się do redakcji pism prowincjonalnych polskich i do członków-korespondentów Towarzystwa z prośbą o kolekcjonowanie i przesyłanie artykułów treści krajoznawczej.

Uchwalono urządzenie szeregu odczytów agitacyjnych na prowincji, celem otwierania oddziałów prowincjonalnych w większych ogniskach kraju. Odczyty takie, w końcu roku 1907, wygłosił p. K. Kulwiec w Łomży i Siedlcach.

Wydano kosztem Towarzystwa, broszurkę: "Poznaj swój kraj!" z pracami członków Zarządu: Z. Glogera, M. Heilperna, Al. Janowskiego i K. Kulwiecia, mapy puszczy: Kampinoskiej i Białowieckiej, tudzież pow. nowogrodzkiego, oraz szereg pocztówek, artystycznie wykonanych, dzięki łaskawej pomocy p. M. Wisznickiego.

Zainicjowana została przez Zarząd a poparta zapewnieniem subwencji przez członka Towarzystwa, inż. J. Witkowskiego z Łodzi, sprawa wydawania "Przewodników po kraju," wraz z uchwaloną sprawą wydawania rocznika Towarzystwa Krajoznawczego.

Urządzono trzy wycieczki, mianowicie: do Puszczy Kampinoskiej 2-go czerwca, do Żelazowej Woli 29-go września i do Czarska 13 października."

Wspomniany apel o tworzenie "oddziałów prowincjonalnych" zaowocował powołaniem pierwszego z nich w Suwałkach. Będzie on obchodził swoje 90-lecie 12 maja 1997 r. Uregulowanie stosunków wzajemnych takich oddziałów i całego PTK objęły uchwały "Zebrań Zarządu Głównego z Delegatami Oddziałów Prowincjonalnych" z lat 1909-1912. Z obszernego tekstu, opublikowanego w Informacjach ZG PTTK (1993/6), wynika jasno jak daleko sięgają swoimi korzeniami niektóre dzisiejsze problemy. PTTK.

Stosunek Zarządów Oddziałowych do Zarządu Głównego.

1. Oddziały obowiązane są odpowiadać na odezwy i listy Zarządu Głównego najpóźniej w ciągu tygodnia - na mniej terminowe - najpóźniej w ciągu miesiąca.
2. W razie uchylania się Zarządu Oddziałowego od wypełniania przepisów ustawowych lub regulaminowych - Zarząd Główny wychodzi bezpośrednio w kompetencję danego Zarządu Oddziału Prowincjonalnego.

Tworzenie i zamykanie Oddziałów Prowincjonalnych.

1. Zarząd Główny obowiązany jest zachować ostrożność przy otwieraniu nowych Oddziałów, zbierając informacje o miejscowych warunkach i widokach rozwoju projektowanego Oddziału.
2. Zarząd Główny ma prawo zamykać nieczynne Oddziały, o ile pomimo kilkakrotnych odezwe nie może znaleźć środków pobudzenia ich do działalności.

Bezcennym osiągnięciem PTK było zorganizowanie muzeów krajoznawczych w Nowogrodzie Łomżyńskim, Sandomierzu, Ostrowcu, Suwałkach, Łowiczu oraz Warce.

Niezmiernie ciekawe jest zestawienie obrazujące stan organizacyjny PTK w grudniu 1913 roku, zamykającym pionierskie lata przed I wojną światową. Istniało wówczas 26 oddziałów grupujących 5693 członków czynnych oraz 110 korespondentów; w omawianym roku wygłoszono 129 referatów, 48 odczytów publicznych, zorganizowano 159 wycieczek i 20 badań naukowych. Towarzystwo byłowówczas centralnym ośrodkiem polskich badań naukowych w zaborze rosyjskim. W organie prasowym Towarzystwa - "Ziemi", ogłaszali swe prace uczeni tej miary co: Włodzimierz Antoniewicz, Ludwik Krzywicki, Wacław Nałkowski, Eugeniusz Romer, Ludomir Sawicki i wielu innych.

Wspomniane czasopismo "Ziemia" został pomyślany jako organ Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, chociaż pierwsze jej numery, te wydane jeszcze w czasach zaborowych, musiały swoje związki z Towarzystwem kamuflować. Pierwszy numer "Ziemi" ukazał się 1 stycznia 1910 roku. Jej ówczesny redaktor i wydawca (wówczas już prezes PTK po śmierci Zygmunta Glogera) - Kazimierz Kulwiec wspominał po latach: *W obrazie przedwojennym "Ziemia" w swej formie oficjalnej nie miała jawnie wypisanego tytułu: organ Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego. Była nim jednak od pierwszej chwili swoich urodzin. W 1985 roku Tadeusz Rycerski tak ocenia jej znaczenie: "Ziemia" w popularyzacji wycieczek, zasad ich organizowania, ich metodyki odgrywała rolę pierwszorzędną. Kronika działań Towarzystwa na*

iamach tygodnika dostarcza systematycznych informacji o akcjach wycieczkowych centrali i oddziałów PTK. W jednym numerze jest zapowiedź wycieczki, w następnym sprawozdanie z niej, będące w gruncie rzeczy miniprzewodnikiem, zawiera bowiem opis zwiedzanych miejscowości, zabytków architektury czy przyrody.

Już w pierwszym numerze "Ziemi" z 1910 r. dowiadujemy, się, że z wiosną zarząd PTK przystępuje do wykonania uchwały powziętej na zebraniu delegatów oddziałów prowincjonalnych, żeby wzorem Towarzystwa Tatrzańskiego w miejscowościach pod względem krajoznawczym na szczególną zasługującą uwagę założyć schroniska dla turystów lub badaczy naukowych. Pierwsze takie schronisko stanie we wsi Św.Katarzyna, w nowo zbudowanym przez Andrzeja Janickiego domu. Oczywiście, jest potem w numerze 37 w artykule "Pierwsze schronisko" opis jego otwarcia.

Polskie Towarzystwo Krajoznawcze rozumiało doskonale, jak pomocną w organizacji ruchu wycieczkowego powinna stać się kartografia. Już w 1912 r. "Ziemia" popularyzuje wydaną właśnie mapę guberni kaliskiej w skali 1:100 000, pierwsze tego typu wydawnictwo w naszym kraju, a potem od roku 1913, wraz z powstaniem Komisji Kartograficznej PTK, zajmuje się już coraz powszechniej problematyką kartograficzną, mimo iż carskie władze administracyjne odmówiły Towarzystwu organizacji wystawy kartograficznej.

Skoncentrowałem uwagę na problematyce wycieczkowej PTK i prezentowaniu tej tematyki na łamach "Ziemi" już choćby dlatego, że sam Kazimierz Kulwiec bez fałszywej skromności oceniając działalność Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w okresie bezpośrednio poprzedzającym wybuch pierwszej wojny światowej w artykule "Kolce naszej pracy społecznej" stwierdził był: "I już gdyby Towarzystwo Krajoznawcze nic innego przez siedmioletni okres swego istnienia nie zdziałalo poza tem spopularyzowaniem naczelnego swego hasła: "Poznaj swój kraj", już tem samem zasłużyłoby sobie na utrwalone stanowisko wśród instytucji krajowych pierwszorzędnej wartości.

A przecież były pierwsze schroniska, była założona pierwsza biblioteka, dzisiejsza Centralna Biblioteka PTTK im. Kazimierza Kulwiecia. Powstała ona już w pierwszym roku działalności Towarzystwa i od roku 1908 do 1911 podwoiła stan posiadania - od 734 do 1634 pozycji. W czasie obchodzonego już w odrodzonej Polsce jubileuszu 15 lecia Towarzystwa w bibliotece znajdowało się 10 000 pozycji i 15 000 przeźroczy.

Prezesem Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w latach, kiedy Polska odzyskiwała byt państwowy był Kazimierz Kulwiec i miał to szczęście, że mógł zatytułować 30 sierpnia 1919 wstępny artykuł "Ziemi" słowami Na Zmartwychwstanie.

Dziś uważać można, że nawałnica wszechświata minęła... a to, co grzmi jeszcze na ziemiach polskich - to potężnych piorunów echa; wszak napięcie sił przeciwstawnych było dokoła Polski największe, jako dokoła łupu spór zwaśnionych sąsiadów - najostrzejszy - to też przywracanie zachwianej równowagi, wygładzanie się zmarszczek zgniewanego Marsa - na ziemi naszej trwać musi najdłużej... Odbyna się tu przytem wielki, proces biologiczny - budzenia się organizmu poczytanego za zmarły: zrastają się członki rozćwiartowanego państwa, które dźwiga się do życia... Organizm ten państwowy ma się nietylko ocknąć z letargu, nietylko dokonać skomplikowanego procesu wewnętrznego zespolenia okaleczonych składników, lecz i dźwignąć się z pod gruzów zwalonego piorunem dziejowym więzienia, skruszyć do reszty zerwane kajdany, uniezależnić się od powalonych tego więzienia budowniczych i stróżów...

Jak wstający z grobu ciemnego Łazarz mocuje się z niemocą własną, Naród dobywa z siebie energii, by stanąć o własnych siłach na nogi...

Jak dotąd, tak i nadal służyć zamierzamy polityce prawdy narodowej, za najwyższe sobie poczytując dobro - ogólny pożytek i uświadomienie narodowe, jakie płyną z krajoznawstwa ojczystego; jak dotąd gwiazdą przewodnią dla Ziemi była nadzieja na ziemi naszej zmartwychwstanie - tak odtąd nią będzie pragnienie we Wskrzeszonej rozszerzyć i pogłębić Samopoczucie, Samowiedzę i Samokrytykę."

Polskie Towarzystwo Krajoznawcze podjęło swoją działalność w niepodległej Polsce i sprzęgło specyfikę swojego działania z jednym z głównych problemów państwa. Tak jak pod zaborami umiało ono dostrzec swoją rolę jako swoistego "ministerium polskości", tak teraz przez wycieczki i krajoznawstwo twórczo włączyło się w działania mające zespolić kulturalnie ludność z trzech zaborów, w których bardzo odmiennie przebiegał proces tworzenia się

nowoczesnego społeczeństwa. Tworzenie społeczeństwa bardziej jednorodnego miało w sobie niebezpieczeństwo zacierania wartości regionalnych, które były przecież główną siłą kultury polskiej w I Rzeczypospolitej. W 1926 roku opublikowano w "Ziemi" Program Regionalizmu Polskiego - myślę, że nie tylko aktualny ale i twórczy do dzisiaj. W części ogólnej sformułowano następujące zasady:

I. JEDNOŚĆ PAŃSTWOWA I ZRÓŻNICOWANIE TERENOWE

1. *Równowaga autorytetu państwa i wolności obywateli, interesów lokalnych i potrzeb całości, jest podstawą jedności państwa.*
2. *Pełna swoboda rozwoju materialnych i duchowych indywidualności terytorjalnych ziem polskich (regjonów), stwarza podstawę dla racjonalnego podziału pracy, rozwoju energii twórczej społeczeństwa i bogactw kultury*

II. ŻYCIE GOSPODARCZE

1. *Każda ziemia polska (regjon) winna mieć swój własny typ gospodarczy, dpowiadający warunkom naturalnym, ludnościowym i kulturalnym danego terytorjum. Na jedność gospodarczą państwa składa się harmonijne współlistnienie regjonów gospodarczych, a możliwie zbliżonych w poziomie.*
2. *Regionalizm koordynuje, budzi inicjatywę i uświadomienie społeczne w kierunku*
 - a) *badania naukowych i tworzenia terytorjalnie zindywidualizowanych programów gospodarczych,*
 - b) *pracy nad podniesieniem poziomu gospodarczych indywidualności terytorjalnych.*
3. *Regionalizm dąży do realizacji postulatów przez organizację związków lokalnych, oddziaływanie na opinię i przygotowanie fachowe ludzi, związanych zwa pracą z działalnością samorządu ogólnego i gospodarczego. Pomieniona sfera oddziaływań obejmuje również zrzeczenia zawodowe i ruch spółdzielczy.*

III. ŻYCIE SPOŁECZNE

1. *Regionalizm dąży do takiego ukształtowania administracyjnego państwa, któreby zapewniło rozwój należyty indywidualnym wartościom gospodarczym i kulturalnym poszczególnych regjonów. Powyższemu postulatowi odpowiada decentralizacja administracji wewnętrznej, nie naruszając jednolitej sprężystej administracji państwowej.*
2. *Szeroki samorząd, współdziałający z administracją publiczną, swym zakresem działania objąć winien wszystkie zadania istotne dla rozwoju indywidualności centrów lokalnych, gospodarczych i kulturalnych.*
3. *Regionalizm dąży do zapewnienia administracji publicznej zindywidualizowanych i dostosowanych do potrzeb lokalnych przepisów prawnych"*

Najczynniejszym regionalnym działaczem Towarzystwa był Aleksander Patkowski. Zorganizował on w 1922 r. Wakacyjny Kurs Krajoznawczy Ziemi Sandomierskiej, który posłużył w pewnej mierze za wzór akcji autorowi *Przepióreczki*, Stefanowi Żeromskiemu, najaktywniejszemu głosicielowi tej koncepcji w wielu utworach, od *Promienia* poczynając a na *Puszczy Jodłowej* kończąc. Patkowski stał się w 1927 r. inicjatorem Powszechnych Uniwersytetów Regionalnych, sprecyzował treść i istotę regionalizmu, określając go jako *budzenie prowincji polskiej do życia samodzielnego we wszystkich dziedzinach, rozkwit sił drzemających dotychczas po rozmaitych ośrodkach kraju. Zjednoczenie się Polski we współczesnych dążeniach nie powinno pociągać za sobą zniwelowania i zatarcia wszelkich różnic w wewnętrznym życiu kulturalnym poszczególnych ziem i krajów polskich. Zarówno Kaszuby nadmorskie jak i Górale podtatrzeńscy powinni nadal pozostać przede wszystkim sobą.* Regionalizm był próbą stworzenia szerokiego frontu kulturalnego i gospodarczego, który objąłby nie tylko większe miasta, ale cały kraj. Lokalne pisma, takie jak *Gazeta Podhalańska* lub *Głos Puszczński*, były orężem realizujących ten program. Teoretyczne sformułowania podstaw regionalizmu szło w parze z działaniami organizacyjnymi. Liczba 26 oddziałów PTK w 1914 wzrosła do 62 w roku 1939 a liczba członków do 7668; coraz liczniejsze były wydawnictwa Towarzystwa. W 1933 roku PTK wydawało: "Ziemię", "Orli Lot" - miesięcznik

krajoznawczy dla młodzieży, "Wiadomości Krajoznawcze i Turystyczne" - biuletyn miesięczny rozsyłany członkom bezpłatnie, monografie i przewodniki regionalne. Wiele oddziałów PTK posiadało biblioteki krajoznawcze: Kielecki, Kurpiowski, Ostrowiecki, Piotrkowski, Sandomierski, Włocławski. Towarzystwo prowadziło 16 schronisk i domów wycieczkowych oraz 20 muzeów.

Efektownym podsumowaniem pierwszego okresu działalności krajoznawczej był niewątpliwie I Ogólnopolski Kongres Krajoznawczy, który odbył się w lipcu 1929 r. w Poznaniu. Jedną z rezolucji Kongresu podaje sformułowaną tam definicję krajoznawstwa. *Krajoznawstwo jako ruch społeczny wypływa z uczucia, potrzeb umysłowych i gotowości do czynu - i jako takie stać się winno podstawą programową pracy oświatowej we wszystkich środowiskach wsi i miast i uwzględnienia naturalnych odrębności regionalnych.*

Powojenne Kongresy Krajoznawcze PTTK są kontynuacją poznańskiego i rozwijają twórczo zarysowane tam idee i problemy.

W sprawozdaniu Zarządu PTK już w 1907 roku czytamy: *Nawiązano rokowania o wymianę usług wzajemnych z Towarzystwem Tatrzańskim.* Jak każde "rokowania" trwały one długo, niemniej w 1937 roku postanowiono w obu Towarzystwach przystąpić do bardziej konkretnych prac, również prawnych, przygotowujących ich zjednoczenie. Niektóre oddziały PTK uznały sprawę za przesądzoną i już w 1938 roku korespondowały na papierach firmowych z nagłówkiem przewidującym nową nazwę: "Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze". Wybuch drugiej wojny światowej nie pozwolił na doprowadzenie sprawy do końca.

Okres wojny przyniósł Polskiemu Towarzystwu Krajoznawczemu ogromne straty. Zginęło wielu wybitnych działaczy (Aleksander Patkowski w obozie koncentracyjnym) - został zniszczony majątek Towarzystwa. Po zakończeniu wojny przystąpiono do reaktywowania działalności PTK oraz jego oddziałów. W wielu rejonach kraju, szczególnie tych, które dopiero teraz znalazły się w granicach państwa polskiego, PTK było pionierem dla tworzącego się życia turystycznego, lub też wchłaniało utworzone wcześniej towarzystwa lokalne. Tak było np. z Mazurskim Towarzystwem Turystycznym w Olsztynie. W 1947 roku PTK liczyło 76 oddziałów zgrupowanych w 6 większych okręgach. W 1948 roku powrócono do idei utworzenia wspólnego towarzystwa wraz z Polskim Towarzystwem Tatrzańskim. Prace powołanego wspólnego komitetu znalazły swoje zakończenie 15 grudnia 1950 na wspólnym zjeździe, na którym podjęto uchwałę o zjednoczeniu dwu Towarzystw - powstało Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, którego Statut w Art. 1 zawiera następującą informację:

Towarzystwo powstałe z połączenia się utworzonego w 1873 r. Towarzystwa Tatrzańskiego - przekształconego w 1920 r. w Polskie Towarzystwo Tatrzańskie oraz utworzonego w 1906 r. Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, a działające na podstawie niniejszego Statutu nosi nazwę: "Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze", zwane dalej: PTTK - jest spadkobiercą majątku oraz tradycji i dorobku ideowego obu Towarzystw.

W dniach 20-22 września zostały zorganizowane przez Zarząd Główny PTTK oraz Zarząd Oddziału PTTK w Suwałkach uroczyste obchody 90-lecia powstania Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego składające się z sesji historycznej oraz obrad plenarnych ZG PTTK. Obchody uświetniło Muzeum Okręgowe organizując okolicznościową wystawę p.t. "Biografie suwalskie - krajoznawcy." Dla gości gospodarze zapewnili bogaty program krajoznawczy.

Powyżej drukujemy tekst Kol. Adama Chyżewskiego otwierający część referatową sesji historycznej, której program przedstawiał się następująco:

- Powitanie uczestników Sesji i zaproszonych gości /Prezes Oddziału Suwalskiego PTTK, Kol. Henryk Grabowski/.
- Wystąpienie Wojewody Suwalskiego.
- Uroczyste wręczenie odznak resortowych, odznaczeń i wyróżnień PTTK "Za pomoc i współprace" i Honorowych Odznak PTTK /Wojewoda Suwalski, Prezes Adam Chyżewski, Prezes Henryk Grabowski, Prezes Józef Luto/.
- Słowo wstępne /kol. Pola Kuleczka/.
- Polskie Towarzystwo Krajoznawcze - geneza, historia, dziedzictwo /kol. Adam Chyżewski/.
- Polskie Towarzystwo Krajoznawcze - "Ministerstwo Polskości" /kol. Andrzej Wasilewski/.
- Działalność krajoznawcza młodzieży zrzeszonej w PTK i PTTK /kol. Kazimierz Denek/.
- Z dziejów Suwalskiego Oddziału PTK-PTTK. Krajoznawstwo, turystyka, ludzie /kol. Lech Nowikowski, kol. Jerzy Klimko/.
- Polskie Towarzystwo Tatrzańskie i Polskie Towarzystwo Krajoznawcze - z dziejów wzajemnych stosunków /kol. Wiesław Wójcik/.

TYGODNIK SUWAŁSKI

NR 33(302) ROK VI

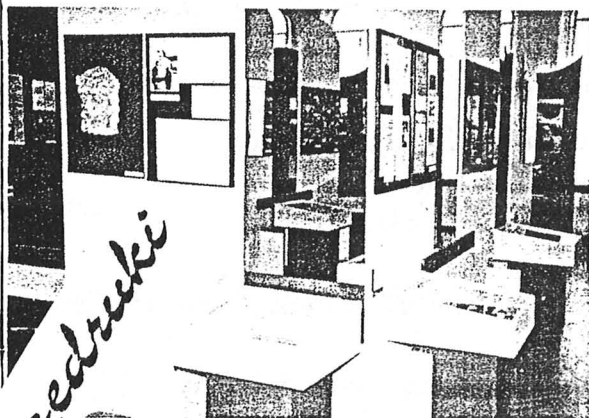
14 SIERPNIA 1996

CENA 50 GR (5000 ZŁ)

WYDARZENIA LOKALNE

KRAJOZNAWCY ZWIĄZANI Z SUWAŁKAMI

Przedruki

„Biografie suwalskie – krajoznawcy” to tytuł otwartej niedawno w suwalskim Muzeum Okrę-

gowym wystawy, którą zorganizowano w 90-lecie powstania Polskiego Towarzystwa Krajoznaw-

czego oraz pierwszego z jego oddziałów, który w 1907 roku rozpoczął działalność w naszym mieście.

Na wystawie można obejrzeć dokumenty, fotografie, czasopiśma, informatory i książki wydawane przez PTK, a także biografie ludzi związanych z krajoznawstwem i przede wszystkim z naszym regionem, m.in. Michała Rowita-Witanowskiego, Pawła Hoffmana, Alfreda Lutyńskiego, Knuta Olofa Falka, Antoniego Patli, Wiktora Winikajtysa oraz Kazimierza Kulwiecia, wybitnego biologa i działacza Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, a także założyciela i pierwszego redaktora wydawanego przez tę organizację czasopisma „Ziemia”. Cennym uzupełnieniem ekspozycji jest bogaty zbiór ukazujących piękno Suwalszczyzny pocztówek z okresu międzywojennego, których autorami byli głównie Karol Jaroszyński i J. Rotsztein.

Inspiracją do zorganizowania wystaw „Biografie suwalskie” – tej obecnej i tej sprzed dwóch lat, poświęconych ludziom związanym z naszym regionem, były książki wydawane pod tym samym tytułem przez Regionalną Pracownię Krajoznawczą Oddział PTTK „Jaćwież” w Suwałkach.

Ekspozycje prezentowane na wystawie pochodzą ze zbiorów Centralnej Biblioteki PTTK im. K. Kulwiecia w Warszawie, Muzeum Ziemi Augustowskiej w Augustowie, Grzegorza Platonowa z Suwałk oraz suwalskiego Muzeum Okręgowego i Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej.

Wystawa będzie czynna do końca września.

(aw)

UCHWAŁA NR 104/XIII /96

Zarządu Głównego PTTK z 21.09/1996 r.

w sprawie wysokości składki członkowskiej w roku 1997.

● Z PRAC ZG PTTK ●

Zarząd Główny PTTK na podstawie art. 30 ust. 5, 10 i w zw. z art. art: 14 ust. 1, 4 i 53 Statutu PTTK oraz & 1 i 2 Uchwały nr 35/XII/91 ZG PTTK z 5.X.1991 r. w sprawie zasad kształtowania składek członkowskich i wpisowego, a także kierując się treścią Uchwały nr 53/XIII/94 ZG PTTK z 22.10.1994 roku w sprawie określenia strategii finansowej i gospodarczej Towarzystwa, uchwala co następuje:

& 1.

Składka podstawowa roczna w 1997 roku w rozumieniu & 1 ust. 1 i 2 Uchwały nr 35/XII/91 ZG PTTK wynosi:

- 1/ NORMALNA - 8,20 złotych
- 2/ ULGOWA - 4,10 złotych

& 2.

Wysokość składki uzupełniającej na rok 1997 ustanowią Zarządy Oddziałów PTTK własnymi uchwałami.

& 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Zarząd Główny PTTK

●
Uchwała Nr 105/XIII/96
Zarządu Głównego PTTK z dnia 21.09.1996 r.
w sprawie zmian osobowych w składzie
Komisji Opieki nad Zabytkami ZG PTTK

Zgodnie z art. 30 pkt. 9 Statutu PTTK oraz postanowieniami uchwały nr 1/XIII/93 ZG PTTK w sprawie zasad funkcjonowania komisji programowych, rad i zespołów ZG PTTK oraz na wniosek Komisji Opieki nad Zabytkami ZG PTTK wprowadza się następujące zmiany w jej składzie osobowym:

- 1/ wyprowadza się ze składu KOnZ ZG PTTK :
Kol. Szczepana Kalinowskiego (Biała Podlaska)
oraz Kol. Tadeusza Osińskiego (Płock)
ze względu na brak aktywności i kontaktu z komisją
- 2/ na wakujące miejsce wprowadza się Kol. Edwarda Imiełą (Starachowice)

Zarząd Główny PTTK

●
Uchwała Nr 106/XIII/96
Zarządu Głównego PTTK z dnia 21.09.1996 r.
w sprawie zmian osobowych w składzie
Komisji Ochrony Przyrody ZG PTTK

Zgodnie z art. 30 pkt. 9 Statutu PTTK oraz postanowieniami Uchwały Nr 1/XIII/93 ZG PTTK w sprawie zasad funkcjonowania komisji programowych, rad i zespołów ZG PTTK oraz na wniosek Komisji Ochrony Przyrody ZG PTTK wprowadza się następujące zmiany w jej składzie osobowym:

- 1/ wyprowadza się ze składu KOP ZG PTTK Kol. Artura Krasowskiego z Rzeszowa, ze względu na brak aktywności i kontaktu z komisją mimo przekazywania bieżących informacji na temat jej działalności,
- 2/ na wakujące miejsca wprowadza się Kol. Kol.:
 - Barbarę Cupryjak (Warszawa)
 - Eugeniusza Milczarskiego (Sieradz)

● Z PRAC PREZYDIUM ZG PTTK ●

Uchwała Nr 82 / 96 z dnia 13.09.1996 r.
Prezydium Zarządu Głównego PTTK

w sprawie nowelizacji Regulaminu „Opiekuna Przyrody PTTK”
i zatwierdzenia „Ramowego programu kształcenia Opiekuna Przyrody
PTTK” oraz wzorów znaczka i legitymacji „Opiekuna Przyrody PTTK”

Prezydium Zarządu Głównego PTTK zatwierdza Regulamin „Opiekuna
Przyrody PTTK” oraz materiały stanowiące jego załączniki.

Prezydium ZG PTTK

REGULAMIN „Opiekuna Przyrody PTTK”.

Rozdział I. Zasady ogólne.

- § 1. Opiekun Przyrody jest członkiem Kadry PTTK.
- § 2. Celem działania opiekuna przyrody PTTK jest rozciąganie opieki nad powierzonym mu obiektem przyrodniczym oraz pomoc w tym zakresie organom państwowym.
- § 3. Opiekun powinien:
 - a) dokładać wszelkich starań, aby powierzony mu obiekt uchronić od zniszczenia,
 - b) popularyzować zawsze i wszędzie ideę ochrony przyrody i naturalnego środowiska człowieka.

Rozdział II. Warunki uzyskania uprawnień „Opiekuna przyrody PTTK”.

- § 1. Opiekunem może zostać osoba, która:
 - a) interesuje się problemami ochrony przyrody i naturalnego środowiska człowieka oraz posiada odpowiedni zasób wiedzy i umiejętności,
 - b) wyraża chęć pracy społecznej,
 - c) ukończyła 18 rok życia,
 - d) posiada pełne prawa obywatelskie,
 - e) niepełnoletni, jeśli jest reprezentowany na zewnątrz przez prezesa koła (klubu) lub opiekuna zbiorowego
- § 2. Można również powołać zbiorowego opiekuna przyrody PTTK.
 - a) opiekunem zbiorowym może być każdy zorganizowany zespół osób zrzeszonych w PTTK,
 - b) opiekuna zbiorowego reprezentuje osoba, która uzyskuje wszelkie prawa opiekuna indywidualnego. Jeśli jest to zespół młodzieży szkolnej (SKKT),

to reprezentantem jej jest opiekun SKKT lub inna osoba opiekująca się tą grupą młodzieży z ramienia szkoły.

- § 3.a) Opiekuna przyrody PTTK powołuje oddziałowa lub regionalna komisja ochrony przyrody. W zakresie przydziału obiektu nad którym opiekun ma sprawować pieczę, komisja działa w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem przyrody.
- b) Opiekun otrzymuje legitymację wystawioną przez właściwy oddział PTTK z upoważnienia Zarządu Głównego. Wraz z legitymacją opiekun otrzymuje specjalny znaczek do noszenia na widocznym miejscu.
- c) Dla opiekunów zbiorowych legitymację otrzymuje reprezentant zespołu. Członkowie zespołu uprawnieni są do noszenia specjalnej odznaki organizacyjnej oraz mogą otrzymać zaświadczenie o przynależności do zespołu.
- d) Wzór legitymacji: OPIEKUNA PRZYRODY PTTK i odznaki w załączeniu

§ 4. Ewidencję opiekunów przyrody PTTK prowadzą oddziałowe i regionalne komisje ochrony przyrody PTTK.

Rozdział III. Zadania opiekuna przyrody PTTK.

§ 1. Do zadań opiekuna należy

- a) Stałe dogłębne oglądanie i kontrola stanu obiektu powierzonego jego opiece. W razie jakichkolwiek uszkodzeń, zagrożeń lub zmian w otoczeniu powierzonego jego opiece obiektu powinien jak najprędzej o tym powiadomić właściwą komisję ochrony przyrody i wojewódzkiego konserwatora przyrody, a w przypadkach nagłych, kiedy potrzebna jest szybka interwencja - straż samorządową lub organa policji. Obowiązek ten w przypadkach nagłych dotyczy również obiektu nie będącego pod jego bezpośrednią opieką.
- b) Ścisła współpraca z najbliższą terenowo komisją ochrony przyrody i z wojewódzkim konserwatorem przyrody.
- c) Podejmowanie prac porządkowych i zabezpieczających przy obiekcie, które powinny być uzgodnione z właściwym konserwatorem przyrody.
- d) Gromadzenie wszelkich informacji, opisów itp. na temat powierzonego mu obiektu.
- e) Nadsyłanie raz do roku do oddziałowej lub regionalnej komisji ochrony przyrody PTTK sprawozdania o stanie obiektu powierzonego jego opiece i ewentualnie o zaszytych w nim zmianach.
- f) Uczestniczenie w szkoleniach i naradach opiekunów przyrody PTTK organizowanych przez KOP ZG PTTK lub wojewódzkich konserwatorów przyrody.

§ 2. Opiekun, jeśli nie ma specjalnych do tego pełnomocnictw od wojewódzkiego konserwatora przyrody, nie jest upoważniony do samodzielnego wydawania jakichkolwiek zarządzeń i nakazów.

Rozdział IV. Zasady weryfikacji opiekunów przyrody PTTK.

§ 1. Opiekunowie powoływani są na czas nieokreślony; ważność legitymacji powinna być przez wystawcę corocznie potwierdzona.

§ 2. Decyzję o pozbawieniu uprawnień opiekuna lub reprezentanta zespołu opiekunów podejmuje oddziałowa lub regionalna komisja ochrony przyrody w przypadkach

- nieprzestrzegania niniejszego regulaminu,
- wykluczeniu z grona członków PTTK.

O pozbawieniu uprawnień opiekuna przyrody PTTK powinien być powiadomiony wojewódzki konserwator przyrody.

§ 3. Odwołania od decyzji oddziałowej lub regionalnej komisji ochrony przyrody rozstrzyga oddziałowy Sąd Koleżeński PTTK.

§ 4. Uprawnienia wygasają w momencie rezygnacji własnej lub nie przedłużenia ważności legitymacji „Opiekuna Przyrody PTTK”.

Rozdział V. Kształcenie opiekunów przyrody PTTK.

§ 1.a) Opiekunowie kształceni są na kursach specjalistycznych. Szkolenie specjalistyczne należy odbyć po szkoleniu ogólnym.

b) Specjalistyczna część szkolenia jest organizowana przez zarządy oddziałów PTTK w porozumieniu z wojewódzkimi konserwatorami przyrody.

Kadrą prowadzącą zajęcia, zarówno w części ogólnej jak i specjalistycznej kursu, są instruktorzy ochrony przyrody, strażnicy ochrony przyrody oraz inne zaproszone osoby.

§ 2. Egzamininy końcowe realizowane są w ramach specjalistycznych wycieczek lub za pomocą innych metod pozwalających sprawdzić umiejętność praktycznego wykorzystania zdobytych wiadomości.

§ 3. Programy szkolenia specjalistycznego dostosowane do potrzeb regionu opracowuje oddziałowa lub regionalna komisja ochrony przyrody.

§ 4. Oddziałowa lub regionalna komisja ochrony przyrody oprócz szkolenia specjalistycznego organizuje doszkalanie opiekunów w formie spotkań konsultacyjnych, konferencji itp. Doszkalanie powinno być organizowane nie rzadziej niż co 2 lata.

Rozdział VI . Postanowienia końcowe.

§ 1. Interpretacja niniejszego regulaminu należy do Prezydium ZG PTTK.

§ 2. Niniejszy regulamin wchodzi w życie z dniem zatwierdzenia i jednocześnie tracą moc wszystkie dotychczasowe regulaminy społecznego opiekuna przyrody PTTK i dotychczasowy opiekuna przyrody PTTK.

§ 3. Dotychczasowi społeczni opiekunowie przyrody PTTK i będący członkami PTTK otrzymują uprawnienia opiekuna przyrody PTTK. .

RAMOWY PROGRAM KSZTAŁCENIA OPIEKUNA PRZYRODY PTTK
(12 godzin)

Program kształcenia	Treść kształcenia	Liczba godzin
I. Ochrona przyrody i środowiska	<ol style="list-style-type: none">1. Co to jest ochrona przyrodniczego środowiska człowieka, ochrona przyrody i jej zasobów. (Krótki zarys historyczny)2. Program kształtowania i ochrony środowiska w Polsce. Organizacja i zakres działania administracji państwowej w zakresie ochrony przyrody.3. Rola PTTK w ochronie przyrody i środowiska naturalnego	3 (wykłady)
II. Formy ochrony przyrody w Polsce	<ol style="list-style-type: none">1. Pomniki przyrody, rodzaje rezerwatów, parki narodowe. Przepisy obowiązujące w rezerwachach i parkach narodowych ze szczególnym uwzględnieniem ruchu turystycznego i jego organizacji na tych terenach.2. Obszary (strefy) krajobrazu chronionego, parki krajobrazowe, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Punkty styczne ochrony przyrody i zabytków (np. parki podworskie, zabytkowe cmentarze).3. Ochrona gatunkowa (ściska i częściowa) roślin. Ochrona lasów, zadrzewień i zieleni miejskiej.4. Ochrona zwierząt-gatunkowa oraz humanitarna. Prawo łowieckie - zarys (zakazane sposoby polowania. Regulamin wędkarski (zarys; zakazane sposoby połowu ryb). Ochrona zwierzyny łownej i ryb.5. Odpowiedzialność za wykroczenia.6. Zasady i przepisy poruszania się po lesie, nad wodą, w górach, na wybrzeżu morskim.	3 (wykłady)
III Charakterystyka środowiska przyrodniczego	<ol style="list-style-type: none">1. Biocenozy nizinne - las mieszany, łęgowy, grond, ols, bór mieszany, bór sosnowy suchy, świeży i bagienny, torfowiska, bagna, wydmy - z podaniem charakterystycznych, pospolitych oraz chronionych gatunków roślin i zwierząt.	3 (wykłady)

III. Charakterystyka środowiska przyrodniczego (c.d.)

2. Biocenozy górskie-piętra reglowe, kosodrzewiny, hale, turnie - z podaniem charakterystycznych dla danej krainy gatunków roślin i zwierząt.
3. Biocenozy wodne - jeziora (typy), rzeki, potoki - z podaniem charakterystycznych, pospolitych oraz chronionych gatunków roślin i zwierząt.

IV. Opiekun przyrody P T T K

1. Podejmowanie funkcji indywidualnie i zbiorowo, tryb zgłaszania, zakres działania.
2. Indywidualny opiekun przyrody PTTK przedmiot ochrony: pomnik przyrody, pomnik krajobrazu, rezerwat fragment cennych krajobrazowo zadrzewień lasu, szlak turystyczny lub jego odcinek. Łączenie funkcji opiekuna przyrody i społecznego opiekuna zabytków (parki podworskie).
3. Zbiorowy opiekun przyrody - ogniwo PTTK a także grupa rejonowa SOP,- przedmiot ochrony : rezerwat, park krajobrazowy, pomnik krajobrazu, określony obszar lasu, akwen, park miejski, teren masowego wypoczynku i turystyki.

2
(wykłady)

V. Wycieczka metodyczna.

Uczenie przyrodoznawstwa, znajomości flory i fauny, zwłaszcza gatunków chronionych.

Pożądane zorganizowanie wycieczki na tereny urozmaiconego gatunkowo lasu, wzdłuż brzegów jeziora itp., umożliwiające zaznajomienie się uczestników kursu z różnymi biocenozami oraz pogłębienie wiedzy o obiektach chronionych

1. Wzór odznaki „Opiekun Przyrody PTTK”.

(średnica 30 mm)

2. Wzór legitymacji „Opiekuna Przyrody PTTK”.

<p>LEGITYMACJA OPIEKUNA PRZYRODY PTTK</p>	<p><i>Upoważnienia</i> Zarządu Głównego PTTK <i>uprawnienia</i> OPIEKUNA PRZYRODY PTTK <i>nadał</i></p>																
<p>Nr /</p>	<p>..... (data) (pieczęć oddziału PTTK) (podpis)</p>																
<p>Legitymacja ważna na lata:</p>																	
<p>..... (Nazwisko i Imię)</p>	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 25%;">rok.....</td> <td style="width: 25%;">rok.....</td> <td style="width: 25%;">rok.....</td> <td style="width: 25%;">rok.....</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">m.p.</td> <td style="text-align: center;">m.p.</td> <td style="text-align: center;">m.p.</td> <td style="text-align: center;">m.p.</td> </tr> <tr> <td style="width: 25%;">rok..</td> <td style="width: 25%;">rok....</td> <td style="width: 25%;">rok. ...</td> <td style="width: 25%;">rok.....</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">m.p.</td> <td style="text-align: center;">m.p.</td> <td style="text-align: center;">m.p.</td> <td style="text-align: center;">m.p.</td> </tr> </table>	rok.....	rok.....	rok.....	rok.....	m.p.	m.p.	m.p.	m.p.	rok..	rok....	rok. ...	rok.....	m.p.	m.p.	m.p.	m.p.
rok.....	rok.....	rok.....	rok.....														
m.p.	m.p.	m.p.	m.p.														
rok..	rok....	rok. ...	rok.....														
m.p.	m.p.	m.p.	m.p.														
<p>..... (data urodzenia)</p>																	
<p>..... (Miejsce zamieszkania)</p>																	

<p>PRZYDZIAŁ OBIEKTU CHRONIONEGO</p>	<p>POLSKIE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE</p>
<p>WOJEWÓDZKI KONSERWATOR PRZYRODY</p>	<p>ODDZIAŁ PTTK</p>
	
<p>LEGITYMACJA</p> <p>OPIEKUNA PRZYRODY PTTK</p>	

**Zapraszamy do pełnego, bezpłatnego
korzystania
z materiałów zawartych w " Informacjach ZG
PTTK "**

**WYKAZ DZIAŁACZY TOWARZYSTWA WYRÓŻNIONYCH I ODZNACZONYCH
PRZEZ ZARZĄD GŁÓWNY PTTK OD MAJA DO SIERPNI 1996 R.**

ZŁOTA HONOROWA ODZNAKA PTTK

L.p.	Nr leg.	Data nad.	Nazwisko	Imię	Jednostka wnioskująca
1	13223	96-06-11	BUDZYŃSKI	DARIUSZ WOJCIECH	ODDZIAŁ WARSZAWA ŚRÓDMIEŚCIE
2	13224	96-05-13	MARKOWSKI	ADAM	ODDZIAŁ PRASKI-WARSZAWA
3	13225	96-06-11	BUDZYŃSKA	JADWIGA	ODDZIAŁ WARSZAWA ŚRÓDMIEŚCIE
4	13226	96-08-13	KOŁODZIEJSKI	HENRYK	ODDZIAŁ ELBLĄG
5	13227	96-08-13	DORSZ	WŁADYSŁAW	ODDZIAŁ ELBLĄG
6	13228	96-08-13	HOPPA	EUGENIUSZ	ODDZIAŁ ELBLĄG
7	13229	96-08-13	KALABUN	SŁAWOMIR	ODDZIAŁ ELBLĄG
8	13230	96-08-13	PRZYBYLSKI	EDWARD	ODDZIAŁ "SUDETY ZACHODNIE"
9	13231	96-08-13	DYLUS	JÓZEF	ODDZIAŁ MIEJSKI ZABRZE
10	13232	96-08-13	ODDZIAŁ WOJSKOWY IM. R.KULESZY	W SZCZECINIE	ODDZIAŁ WOJSKOWY im.ppor.RYSZARDA KULESZY
11	13233	96-08-13	ŻEGLIN	WŁADYSŁAW	ODDZIAŁ MIEJSKI ZABRZE
12	13234	96-08-13	JAKUBOWSKI	WACŁAW	ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA
13	13235	96-08-13	JEZIOROWSKI	ANDRZEJ	ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA
14	13236	96-08-13	WABIA	BOGUSŁAW	ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA
15	13237	96-08-13	BOŁNOWSKI	ROMAN	ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA
16	13238	96-08-13	PAWŁAK	ZBIGNIEW	ODDZIAŁ OSTRÓW WIELKOPOLSKI
17	13239	96-08-13	SOIŃSKI	WŁODZIMIERZ	ODDZIAŁ TARNOWSKIE GÓRY
18	13240	96-08-13	KULECZKA	POLA	ZARZĄD GŁÓWNY
19	13241	96-08-13	LUDIAN	MARIA	ODDZIAŁ IM.WOJCIECHA KĘTRZYŃSKIEGO -KĘTRZY
20	13242	96-08-13	KORPALSKI	EDWARD LEON	ODDZIAŁ IM.WOJCIECHA KĘTRZYŃSKIEGO -KĘTRZY
21	13243	96-08-13	SKRZYPIEC	URSZULA	ODDZIAŁ MIEJSKI KATOWICE
22	13244	96-08-13	STAŚ	TERESA	ODDZIAŁ MIEJSKI KATOWICE
23	13245	96-08-13	OTKA	ANTONI	ODDZIAŁ MIEJSKI KATOWICE
24	13246	96-08-13	CZABAŃSKA	MALGORZATA	REGIONALNY OŚRODEK PROGRAMOWY w GDANSKU
25	13247	96-08-13	GRUSZCZYŃSKI	TADEUSZ	REGIONALNY OŚRODEK PROGRAMOWY w GDANSKU
26	13248	96-08-13	NITKA	WACŁAW	REGIONALNY OŚRODEK PROGRAMOWY w GDANSKU
27	13249	96-08-13	SAWICKI	MAREK	ODDZIAŁ MIEJSKI TORUŃ
28	13250	96-08-13	BUCZA	WIESŁAW	ODDZIAŁ ZAKŁADOWY PRZY ZPB SA "FASTY"
29	13251	96-08-13	ZACKIEWICZ	WIESŁAW	ODDZIAŁ ZAKŁADOWY PRZY ZPB SA "FASTY"
30	13252	96-08-13	ŁOBACZEWSKI	WIESŁAW EUGENIUSZ	ODDZIAŁ ZAKŁADOWY PRZY ZPB SA "FASTY"
31	13253	96-08-13	MIAZGA	KAZIMIERZ	ODDZIAŁ im.ROMANA NITRIBITTA w KRYNICY
32	13254	96-08-13	BARANOWSKI	STANISŁAW	ODDZIAŁ WOLSKI
33	13255	96-08-13	MACZEK	ROMAN	ODDZIAŁ AKADEMICKI w KRAKOWIE
34	13256	96-08-13	ŁOPATKA	BARBARA	ODDZIAŁ WODZISŁAW ŚL.
35	13257	96-08-13	FIGIEL	STANISŁAW	ODDZIAŁ AKADEMICKI w KRAKOWIE
36	13258	96-08-13	CZAPIGA	JOLANTA	ODDZIAŁ ŻYRARDÓW
37	13259	96-08-13	STRÓŻYCZAK	EUGENIUSZ	ODDZIAŁ ŻYRARDÓW
38	13260	96-08-13	KOŁO ZAKŁADOWE NR 8 PRZY SP	"SPRAWNOŚĆ"	ODDZIAŁ KRAKOWSKI
39	13261	96-08-13	WIRSKA	BRONISŁAWA	ODDZIAŁ ZAKŁADOWY HUTY "BATORY"
40	13262	96-08-13	KRÓLIKOWSKI	ANDRZEJ	ODDZIAŁ ZAKŁADOWY HUTY "BATORY"
41	13263	96-08-13	JAKUBOWSKI	JERZY	ODDZIAŁ W KWIDZYNIU
42	13264	96-08-13	PRESS	JANUSZ	ODDZIAŁ W KWIDZYNIU
43	13265	96-08-13	STRZELCZYK	JÓZEF	ODDZIAŁ W KWIDZYNIU
44	13266	96-08-13	GOSPODAREK	URSZULA	ODDZIAŁ MIEJSKI w CZĘSTOCHOWIE
45	13267	96-08-13	PANEK	WIESŁAW	ODDZIAŁ BOCHNIA
46	13268	96-08-13	SZWIEC	KRZYSZTOF	ODDZIAŁ BOCHNIA
47	13269	96-08-13	KUMOREK	MARIAN	ODDZIAŁ BOCHNIA

48	13270	96-08-13	BACEWICZ	JAN	ODDZIAŁ SUWAŁKI
49	13271	96-08-13	ZUKOWSKI	MARIAN	ODDZIAŁ SUWAŁKI
50	13272	96-08-13	KOŁO PRZEWODNIKÓW TERENOWYCH	W SUWAŁKACH	ODDZIAŁ SUWAŁKI
51	13273	96-08-13	ROZENBAJGIER	RYSZARD	ODDZIAŁ BOCHNIA
52	13274	96-08-13	MICHAŁOWSKI	STEFAN	ODDZIAŁ BOCHNIA
53	13275	96-08-13	STAWOWSKA	WANDA	ODDZIAŁ SZCZECIŃSKI
54	13276	96-08-13	MAKSYMOWICZ	ROMUALD	ODDZIAŁ SZCZECIŃSKI
55	13277	96-08-13	KRZAKOWSKI	MACIEJ	ODDZIAŁ SZCZECIŃSKI
56	13278	96-08-13	ZACHMANN	ZOFIA	ODDZIAŁ SZCZECIŃSKI
57	13279	96-08-13	SZAJDA	URSZULA	ODDZIAŁ SZCZECIŃSKI
58	13280	96-08-13	WAŚKO	ZBIGNIEW	REGIONALNY ODDZIAŁ- SŁUPSK
59	13281	96-08-13	PANKIEWICZ	ANATOL	REGIONALNY ODDZIAŁ- SŁUPSK
60	13282	96-08-13	ORŁOWSKA	JOANNA	REGIONALNY ODDZIAŁ- SŁUPSK
61	13283	96-08-13	TOMASZCZYK	EWA	REGIONALNY ODDZIAŁ- SŁUPSK
62	13284	96-08-13	GRUSZCZYŃSKA	WANDA	ODDZIAŁ KONIN
63	13285	96-08-13	KRYGIELKA	STANISŁAW HILARY	ODDZIAŁ w WAŁBRZYCHU
64	13286	96-08-13	KRAHL	KRYSTYNA	ODDZIAŁ w WAŁBRZYCHU
65	13287	96-08-13	OKONIEWSKI	STEFAN	ODDZIAŁ w WAŁBRZYCHU
66	13288	96-08-13	SIKORA	ZOFIA	ODDZIAŁ w WAŁBRZYCHU

SREBRNA HONOROWA ODZNAKA

L.p.	Nr leg.	Data nad.	Nazwisko	Imię	Jednostka wnioskująca
1	21388	96-05-13	SUSKA	LEON	ODDZIAŁ PRASKI-WARSZAWA
2	21389	96-05-24	SKKT PRZY ZSZ NR 7	GDANSK-OLIWA	ODDZIAŁ GDANSKI
3	21390	96-08-13	SKKT PTTK "AMONIT" PRZY I LO	W PABIANICACH	ODDZIAŁ PABIANICE
4	21391	96-08-13	PECEL	MARIAN	ODDZIAŁ MIEJSKI ZABRZE
5	21392	96-08-13	NAWROT	MARIAN	ODDZIAŁ MIEJSKI ZABRZE
6	21393	96-08-13	WRONKA	KRZYSZTOF	ODDZIAŁ WOJSKOWY-KROSNO ODRZANSKIE
7	21394	96-08-13	ROMANOWSKA	RENATA	ODDZIAŁ WOJSKOWY im.ppor.RYSZARDA KULESZY
8	21395	96-08-13	RADOMSKA	EWA	ODDZIAŁ WOJSKOWY im.ppor.RYSZARDA KULESZY
9	21396	96-08-13	BORKOWSKI	JÓZEF	ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA
10	21397	96-08-13	GOŁĘBIEWSKI	SŁAWOMIR	ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA
11	21398	96-08-13	JAKUBOWSKA	DANUTA	ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA
12	21399	96-08-13	WYSOCKI	ZBIGNIEW	ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA
13	21400	96-08-13	KASPEREK	TADEUSZ	ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA
14	21401	96-08-13	SMOLIŃSKI	BOGDAN	ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA
15	21402	96-08-13	PRZYBYŁSKI	TOMASZ	ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA
16	21403	96-08-13	NAGRODZKI	HENRYK	ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA
17	21404	96-08-13	LOREK	ANDRZEJ	ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA
18	21405	96-08-13	KEPIŃSKI	WALDEMAR	ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA
19	21406	96-08-13	FORMELLA	JERZY	ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA
20	21407	96-08-13	LELITO-ZIMOCHOCKA	JANINA	ODDZIAŁ GLIWICE
21	21408	96-08-13	DYGA	JAN MARIA	ODDZIAŁ GLIWICE
22	21409	96-08-13	KNAPCZYK	RYSZARD	ODDZIAŁ w GOLUBIU DOBRZYNIU
23	21410	96-08-13	WAREJKO	IGNACY	ODDZIAŁ MIEJSKI TORUŃ
24	21411	96-08-13	GOŁĘMBKA	IRENA	ODDZIAŁ MIEJSKI TORUŃ
25	21412	96-08-13	MAZUREK	ANDRZEJ	ODDZIAŁ MIEJSKI TORUŃ
26	21413	96-08-13	STEBATY	BRUNON	ODDZIAŁ RYBNIK
27	21414	96-08-13	NOSIADEK	EWA	ODDZIAŁ RYBNIK
28	21415	96-08-13	URBAŃSKA	DANUTA	ODDZIAŁ RYBNIK
29	21416	96-08-13	NAWROT	STANISŁAW	ODDZIAŁ MIEJSKI KATOWICE
30	21417	96-08-13	BIERNACKA	ALEKSANDRA	REGIONALNY OŚRODEK PROGRAMOWY w GDANSKU
31	21418	96-08-13	MAZUR	ADAM	ODDZIAŁ im.ROMANA NITRIBITTA w KRYNICY
32	21419	96-08-13	SIURNICKI	WOJCIECH	ODDZIAŁ WOLSKI
33	21420	96-08-13	MALINOWSKI	SZYMON PIOTR	ODDZIAŁ AKADEMICKI - FILLIA POL.ŁÓDZKIEJ
34	21421	96-08-13	GAWEL	ZOFIA	ODDZIAŁ ZAKŁADOWY przy ZM "DEZAMET"
35	21422	96-08-13	MATYSKA	JOLANTA	ODDZIAŁ ZAKŁADOWY - MPK WROCLAW
36	21423	96-08-13	KOWALSKI	ZBIGNIEW	ODDZIAŁ ZYRARDÓW
37	21424	96-08-13	GRUNDSZOK	HELENA	ODDZIAŁ ZAKŁADOWY HUTY "BATORY"

38	21425	96-08-13	PIŁAT	WERONIKA	ODDZIAŁ ZAKŁADOWY HUTY "BATORY"
39	21426	96-08-13	PRESS	KRYSTYNA	ODDZIAŁ W KWIDZYNIE
40	21427	96-08-13	MICHALIK	HENRYK RYSZARD	ODDZIAŁ W KWIDZYNIE
41	21428	96-08-13	SKKT PTTK "PIGUTY" PRZY ZSZ 2	W KWIDZYNIE	ODDZIAŁ W KWIDZYNIE
42	21429	96-08-13	SKKT PTTK PRZY ZESP.SZKOŁ	W SZTUMIE	ODDZIAŁ W KWIDZYNIE
43	21430	96-08-13	GOCCK	TADEUSZ	ODDZIAŁ MIEJSKI w CZĘSTOCHOWIE
44	21431	96-08-13	GŁOWACKI	MARIAN	ODDZIAŁ MIEJSKI w CZĘSTOCHOWIE
45	21432	96-08-13	BANCEREK	ANNA	ODDZIAŁ MIEJSKI w CZĘSTOCHOWIE
46	21433	96-08-13	KOŁACZ	ELŻBIETA	ODDZIAŁ MIEJSKI w CZĘSTOCHOWIE
47	21434	96-08-13	SUSKA	HALINA	ODDZIAŁ MIEJSKI w CZĘSTOCHOWIE
48	21435	96-08-13	MALEWICKA	MARIA	ODDZIAŁ MIEJSKI w CZĘSTOCHOWIE
49	21436	96-08-13	KLUB WODNY PRZY O/PTTK	W SUWAŁKACH	ODDZIAŁ SUWAŁKI
50	21437	96-08-13	CHUCHNOWSKI	ANDRZEJ PAWEŁ	ODDZIAŁ SUWAŁKI
51	21438	96-08-13	GRABOWSKI	HENRYK	ODDZIAŁ SUWAŁKI
52	21439	96-08-13	LASOTA	JERZY	ODDZIAŁ SUWAŁKI
53	21440	96-08-13	KRASINKIEWICZ	TADEUSZ	ODDZIAŁ SUWAŁKI
54	21441	96-08-13	PACIUKANIS	JERZY	ODDZIAŁ SUWAŁKI
55	21442	96-08-13	ROZIEWSKI	STANISŁAW	ODDZIAŁ SUWAŁKI
56	21443	96-08-13	SZKIRUC	ZDZISŁAW	ODDZIAŁ SUWAŁKI
57	21444	96-08-13	FISCHER	ANDRZEJ	ODDZIAŁ BOCHNIA
58	21445	96-08-13	MROCZEK	MALGORZATA	ODDZIAŁ BOCHNIA
59	21446	96-08-13	KOSTECKA	ANNA	ODDZIAŁ BOCHNIA
60	21447	96-08-13	PALKA	WOJCIECH	ODDZIAŁ BOCHNIA
61	21448	96-08-13	LANGER	ELŻBIETA	ODDZIAŁ BOCHNIA
62	21449	96-08-13	KOCHELAK	JÓZEFA	ODDZIAŁ SZCZECIŃSKI
63	21450	96-08-13	SUSZYŃSKI	FRANCISZEK	ODDZIAŁ SZCZECIŃSKI
64	21451	96-08-13	GOLUBIŃSKA	KRYSTYNA	ODDZIAŁ SZCZECIŃSKI
65	21452	96-08-13	KOZIUBA	IRENA	ODDZIAŁ SZCZECIŃSKI
66	21453	96-08-13	MACIOŁEK	MIECZYŚLAW	ODDZIAŁ MIĘDZYGÓRZE
67	21454	96-08-13	KOPROWSKI	CZEŚLAW	ODDZIAŁ MIĘDZYGÓRZE
68	21455	96-08-13	JAROSIEWICZ	HENRYK	REGIONALNY ODDZIAŁ- ŚLUPSK
69	21456	96-08-13	ZIELONKA	GENOWEFA	REGIONALNY ODDZIAŁ- ŚLUPSK
70	21457	96-08-13	OLESZKIEWICZ	JAN	REGIONALNY ODDZIAŁ- ŚLUPSK
71	21458	96-08-13	JANUSEWICZ	MARIAN	REGIONALNY ODDZIAŁ- ŚLUPSK
72	21459	96-08-13	GAJLEWICZ	KAZIMIERZ	ODDZIAŁ w WAŁBRZYCHU
73	21460	96-08-13	WOBOWIEC	TADEUSZ	ODDZIAŁ w WAŁBRZYCHU
74	21461	96-08-13	SIECZKOWSKI	MICHAŁ	ZARZĄD GŁÓWNY-KOMISJA TURYSTYKI MOTOROWEJ
75	21462	96-08-13	ZAKES	SYLWESTER	ZARZĄD GŁÓWNY-KOMISJA TURYSTYKI MOTOROWEJ

ZASŁUŻONY W PRACY PTTK - ODZNAKA ZŁOTA MŁODZIEŻOWA

L.p.	Nr leg.	Data nad.	Nazwisko	Imię	Jednostka wnioskująca
1	3569	96-08-13	POJDA	ANNA	ODDZIAŁ RYBNIK
2	3570	96-08-13	SUJECKI	WŁODZIMIERZ	ODDZIAŁ WOLSKI
3	3571	96-08-13	ORLICZ	ROMAN	ODDZIAŁ WOLSKI
4	3572	96-08-13	MASNY	DARIUSZ JAN	ODDZIAŁ WOLSKI
5	3573	96-08-13	KOŚLA	MARIAN	ODDZIAŁ WOLSKI
6	3574	96-08-13	WAWRZUTA	FRANCISZEK	ODDZIAŁ AKADEMICKI - FILLIA POL.ŁODZKIEJ
7	3575	96-08-13	MACIEJEWSKI	JERZY	ODDZIAŁ ZAKŁADOWY - MPK WROCŁAW
8	3576	96-08-13	BARGANOWSKI	ANTONI	ODDZIAŁ W KWIDZYNIE
9	3577	96-08-13	RESAKOWSKA	ALEKSANDRA	ODDZIAŁ MIEJSKI w CZĘSTOCHOWIE
10	3578	96-08-13	SIUDAK	ZBIGNIEW	ODDZIAŁ BOCHNIA
11	3579	96-08-13	STRZYKOWSKA	URSZULA	REGIONALNY ODDZIAŁ- ŚLUPSK
12	3580	96-08-13	PTAK	PIOTR	REGIONALNY ODDZIAŁ- ŚLUPSK
13	3581	96-08-13	SZWABOWICZ	ARTUR	REGIONALNY ODDZIAŁ- ŚLUPSK
14	3582	96-08-13	KRUK	MIECZYŚLAW	REGIONALNY ODDZIAŁ- ŚLUPSK
15	3583	96-08-13	SIKORA	ZOFIA	ODDZIAŁ w WAŁBRZYCHU

L.p.	Nr leg.	Data nad.	Nazwisko	Imię	Jednostka wnioskująca
1	6095	96-05-13	PAJEWSKA	AGNIESZKA	ODDZIAŁ PRASKI-WARSZAWA
2	6096	96-08-13	WARZECHA	MARIA	ODDZIAŁ MIEJSKI ZABRZE
3	6097	96-08-13	RUTKA	ANDRZEJ	ODDZIAŁ MIEJSKI ZABRZE
4	6098	96-08-13	ROMANOWSKI	MICHAŁ	ODDZIAŁ WOJSKOWY im.ppor.RYSZARDA KULESZY
5	6099	96-08-13	ZJAWIN	TERESA	ODDZIAŁ WOJSKOWY-KROSNO ODRZAŃSKIE
6	6100	96-08-13	KOŚCIELSKI	MARIUSZ	ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA
7	6101	96-08-13	FORMELLA	IZABELA	ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA
8	6102	96-08-13	DRABIK	ANDRZEJ	ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA
9	6103	96-08-13	BRYCKO	HANNA	ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA
10	6104	96-08-13	SMOLIŃSKA	MARIA	ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA
11	6105	96-08-13	NOWACZYK	KLAUDIUSZ	ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA
12	6106	96-08-13	GORZAWSKA	ANNA	ODDZIAŁ RYBNIK
13	6107	96-08-13	CZUPRYNA	KRYSTYNA	ODDZIAŁ RYBNIK
14	6108	96-08-13	TURSKI	ANDRZEJ	ODDZIAŁ WOLSKI
15	6109	96-08-13	HOLEREK	GRZEGORZ	ODDZIAŁ AKADEMICKI - FILLIA POL.ŁÓDZKIEJ
16	6110	96-08-13	ZOŁĄDZ	ZYGMUNT	ODDZIAŁ ZAKŁADOWY przy ZM "DEZAMET"
17	6111	96-08-13	PIEKARSKI	MAREK	ODDZIAŁ ŻYRARÓW
18	6112	96-08-13	FRENTZEL	ANDRZEJ JERZY	ODDZIAŁ ŻYRARÓW
19	6113	96-08-13	PRZYBYSZ	PIOTR	ODDZIAŁ W KWIDZYNIE
20	6114	96-08-13	MICHALIK	KRZYSZTOF	ODDZIAŁ W KWIDZYNIE
21	6115	96-08-13	WESOŁOWSKI	MARIUSZ WIESŁAW	ODDZIAŁ W KWIDZYNIE
22	6116	96-08-13	WEJTKO	ROBERT	ODDZIAŁ W KWIDZYNIE
23	6117	96-08-13	KLAIN	MAREK	ODDZIAŁ W KWIDZYNIE
24	6118	96-08-13	OLSZEWSKA	EWA	ODDZIAŁ MIEJSKI w CZĘSTOCHOWIE
25	6119	96-08-13	MAKOWSKA	ZOPIA	ODDZIAŁ MIEJSKI w CZĘSTOCHOWIE
26	6120	96-08-13	KORTA	LUDWIK	ODDZIAŁ BOCHNIA
27	6121	96-08-13	WRÓBEL	TADEUSZ	ODDZIAŁ MIĘDZYGÓRZE
28	6122	96-08-13	MORAJDA	LUCJAN	ODDZIAŁ MIĘDZYGÓRZE
29	6123	96-08-13	ZWOLIŃSKI	MARIUSZ	REGIONALNY ODDZIAŁ- SŁUPSK
30	6124	96-08-13	SUDAKIEWICZ	PIOTR	REGIONALNY ODDZIAŁ- SŁUPSK

ZASŁUŻONY PRACOWNIK PTTK ODZNAKA ZŁOTA

L.p.	Nr leg.	Data nad.	Nazwisko	Imię	Jednostka wnioskująca
1	771	96-08-13	ZUR	EUGENIUSZ	ODDZIAŁ WROCŁAW FABRYCZNA
2	772	96-08-13	KOŁODZIEJCZYK	KRYSTYNA	ODDZIAŁ MIEJSKI KATOWICE
3	773	96-08-13	BANASZKIEWICZ	BARBARA	ODDZIAŁ PIOTRKÓW TRYB.
4	774	96-08-13	SZAFNICKA	HALINA	ODDZIAŁ PIOTRKÓW TRYB.

ZASŁUŻONY PRACOWNIK PTTK ODZNAKA SREBRNA

L.p.	Nr leg.	Data nad.	Nazwisko	Imię	Jednostka wnioskująca
1	2044	96-06-11	SŁOTWIŃSKA	ELEBIETA	ODDZIAŁ ŚWINUJSCIE
2	2045	96-08-13	GLIŃSKA	TERESA	ODDZIAŁ WROCŁAW FABRYCZNA
3	2046	96-08-13	URIASZ	IZABELA	ODDZIAŁ WODZISŁAW ŚL.

L.p.	Nr leg.	Data nad.	Nazwisko	Imię	Jednostka wnioskująca
1	174	96-07-22	DZIEKAN UW		ODDZIAŁ UNIWERSYTECKI
2	175	96-08-13	JW 1659 WĘDRZYN-15 BRYG.KAW.	PANCERNEJ	ODDZIAŁ WOJSKOWY-KROSNO ODRZAŃSKIE
3	176	96-08-13	DYR.SZKÓŁ OGÓLN.I ZAWODOWYCH	KROSNO ODRZAŃSKIE	ODDZIAŁ WOJSKOWY-KROSNO ODRZAŃSKIE
4	177	96-08-13	OŚRODEK SZKOLENIA NURKÓW	I PŁETWONURKÓW WP	ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA
5	178	96-08-13	JW 4061	DARŁOWO	ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA
6	179	96-08-13	JW 1880	DARŁOWO	ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA
7	180	96-08-13	ZARZĄD MIASTA DARŁOWO		ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA
8	181	96-08-13	ZARZĄD GMINY DARŁOWO		ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA
9	182	96-08-13	ŚWIERCZEK	KINGA	ODDZIAŁ RYBNIK
10	183	96-08-13	TROJANOWSKA	DANUTA	ODDZIAŁ BYTOM
11	184	96-08-13	WYDZIAŁ KULTURY UM	W BYTOMIU	ODDZIAŁ BYTOM
12	185	96-08-13	REDAKCJA TYGODNIKA	"ZYCIE BYTOMSKIE"	ODDZIAŁ BYTOM
13	186	96-08-13	SMYK	WEADYSŁAW	ODDZIAŁ ZAKŁADOWY - MPK WROCŁAW
14	187	96-08-13	MUZEUM OKRĘGOWE	W CZĘSTOCHOWIE	ODDZIAŁ MIEJSKI w CZĘSTOCHOWIE
15	188	96-08-13	KLASZTOR O.O. PAULINÓW	NA JASNEJ GÓRZE	ODDZIAŁ MIEJSKI w CZĘSTOCHOWIE
16	189	96-08-13	URZĄD MIASTA CZĘSTOCHOWY	WSIT	ODDZIAŁ MIEJSKI w CZĘSTOCHOWIE
17	190	96-08-13	URZĄD WOJEW. - WYDZIAŁ KULTURY	SPORTU I SPRAW. SPOL.	ODDZIAŁ MIEJSKI w CZĘSTOCHOWIE
18	191	96-08-13	ZWIĄZEK GMIN JURAJSKICH		ODDZIAŁ MIEJSKI w CZĘSTOCHOWIE
19	192	96-08-13	ORZEL	JANINA	ODDZIAŁ BOCHNIA
20	193	96-08-13	MATUSIEWICZ	ANDRZEJ	ODDZIAŁ JACWIEZ
21	194	96-08-13	REJONOWY URZĄD PRACY	SUWAŁKI	ODDZIAŁ JACWIEZ
22	195	96-08-13	WYTW. PODKL. STRUNOBETON	"KOLBET" S.A	ODDZIAŁ JACWIEZ
23	196	96-08-13	WYDZIAŁ KTIS URZĘDU WOJEWÓDZK.	W SUWAŁKACH	ODDZIAŁ JACWIEZ
24	197	96-08-13	WYDZIAŁ ZDROWIA, KULTURY, SPORTU	I TURYSTYKI UM	ODDZIAŁ JACWIEZ
25	198	96-08-13	ZARZĄD SUWAŁSKIEGO PARKU	KRAJOBRAZOWEGO	ODDZIAŁ JACWIEZ
26	199	96-08-13	MUZEUM OKRĘGOWE		ODDZIAŁ JACWIEZ
27	200	96-08-13	KLIMIUK	ALICJA BARBARA	ODDZIAŁ JACWIEZ
28	201	96-08-13	URZĄD MIASTA I GMINY	WĘGORZEWÓ	ODDZIAŁ JACWIEZ
29	202	96-08-13	WIGIERSKI PARK NARODOWY		ODDZIAŁ SUWAŁKI
30	203	96-08-13	REDAK. "KURIERA SZCZECIŃSKIEGO"		ODDZIAŁ SZCZECIŃSKI
31	204	96-08-13	KORTZ	IRENA	ODDZIAŁ SZCZECIŃSKI
32	205	96-08-13	TELEWIZJA "BRYZA"		ODDZIAŁ SZCZECIŃSKI
33	206	96-08-13	POLSKIE RADIO SZCZECIN	MAG. "STUDIO BAŁTYK"	ODDZIAŁ KOLEJOWY-STARGRAD SZCZECIŃSKI
34	207	96-08-13	POL.ZW.EM,REN I INW.	ZARZ.O/MIEJSKIEGO	ODDZIAŁ SZCZECIŃSKI
35	208	96-08-13	KMIEĆ	ANTONI	ODDZIAŁ MIĘDZYGÓRZE
36	209	96-08-13	ADAMIAK	ANDRZEJ	ODDZIAŁ MIĘDZYGÓRZE
37	210	96-08-13	KRYNICKI	BOGDAN	ODDZIAŁ MIĘDZYGÓRZE
38	211	96-08-13	MARCINKIEWICZ	JAN	ODDZIAŁ MIĘDZYGÓRZE
39	212	96-08-13	ULAŃSKA	MARIA	ODDZIAŁ MIĘDZYGÓRZE
40	213	96-08-13	ŁUKASIEWICZ	FELIKS	ODDZIAŁ MIĘDZYGÓRZE
41	214	96-08-13	HASSINGER	ZENON	ODDZIAŁ MIĘDZYGÓRZE
42	215	96-08-13	TRUMPUS	JAN	ODDZIAŁ MIĘDZYGÓRZE
43	216	96-08-13	JAGIELASZEK	ZBIGNIEW	ODDZIAŁ MIĘDZYGÓRZE
44	217	96-08-13	POL.ZW. NIEWIDOMYCH ZARZ.OKRĘG.	W WAŁBRZYCHU	ODDZIAŁ w WAŁBRZYCHU
45	218	96-08-13	WAŃCZYK	JULIAN	ZARZĄD GŁÓWNY-KOMISJA TURYSTYKI MOTOROWEJ
46	219	96-08-13	STANISZEWSKI	EUGENIUSZ	ZARZĄD GŁÓWNY-KOMISJA TURYSTYKI MOTOROWEJ
47	220	96-08-13	ANDERSZ	ZDZISŁAW	ZARZĄD GŁÓWNY-KOMISJA TURYSTYKI MOTOROWEJ
48	221	96-08-13	STRUZYNA	KRZYSZTOF	ZARZĄD GŁÓWNY-KOMISJA TURYSTYKI MOTOROWEJ
49	222	96-08-13	KĄZMIERCZAK	PIOTR	ZARZĄD GŁÓWNY-KOMISJA TURYSTYKI MOTOROWEJ

L.p.	Nr leg.	Data nad.	Nazwisko	Imię	Jednostka wnioskująca
1	1312	96-08-13	CIECKA	STANISŁAW	ODDZIAŁ "SUDETY ZACHODNIE"
2	1313	96-08-13	LISOWSKI	JERZY	ODDZIAŁ MIEJSKI ZABRZE
3	1314	96-08-13	DEM CZAK	HENRYK	ODDZIAŁ WOJSKOWY-KROSNO ODRZAŃSKIE
4	1315	96-08-13	CZYŻEWSKI	MARIAN	ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA

5	1316	96-08-13	JANICKA	JOLANTA	ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA
6	1317	96-08-13	TRZEJA	ANTONI	ODDZIAŁ GLIWICE
7	1318	96-08-13	MIKULSKA	ANNA	ODDZIAŁ MIEJSKI TORUŃ
8	1319	96-08-13	JARMOSZEWICZ	ELŻBIETA	ODDZIAŁ MIEJSKI TORUŃ
9	1320	96-08-13	WALTER	ZDZISŁAWA	ODDZIAŁ OSTRÓW WIELKOPOLSKI
10	1321	96-08-13	WALCZAK	BOGDAN	ODDZIAŁ OSTRÓW WIELKOPOLSKI
11	1322	96-08-13	CZARNECKI	LESZEK	ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA
12	1323	96-08-13	BARAN	ANDRZEJ	ODDZIAŁ TARNOWSKIE GÓRY
13	1324	96-08-13	FISCHER	ALOJZY	ODDZIAŁ TARNOWSKIE GÓRY
14	1325	96-08-13	MATUSIK	GRZEGORZ	ODDZIAŁ TARNOWSKIE GÓRY
15	1326	96-08-13	JANY	HALINA	ODDZIAŁ TARNOWSKIE GÓRY
16	1327	96-08-13	SIECZKOWSKA	EWA	ODDZIAŁ RYBNIK
17	1328	96-08-13	HENKEL	ROMAN	ODDZIAŁ RYBNIK
18	1329	96-08-13	BIELECKA	LODIA	ODDZIAŁ MIEJSKI KATOWICE
19	1330	96-08-13	GWÓDZ	TADEUSZ	ODDZIAŁ MIEJSKI KATOWICE
20	1331	96-08-13	DRABIK	JÓZEF	ODDZIAŁ im.ROMANA NITRIBITTA w KRYNICY
21	1332	96-08-13	CIEŚLAK	STEFAN	ODDZIAŁ WOLSKI
22	1333	96-08-13	SIDORUK	TERESA	ODDZIAŁ WOLSKI
23	1334	96-08-13	CIESIELSKI	JAN	ODDZIAŁ WOLSKI
24	1335	96-08-13	SUJECKA	MAŁGORZATA	ODDZIAŁ WOLSKI
25	1336	96-08-13	DOMARECKA	ELŻBIETA	ODDZIAŁ WOLSKI
26	1337	96-08-13	ARCISZEWSKA	KRYSTYNA	ODDZIAŁ RYBNIK
27	1338	96-08-13	ZACHTEJ	ZBIGNIEW	ODDZIAŁ BYTOM
28	1339	96-08-13	ZACHTEJ	URSZULA	ODDZIAŁ BYTOM
29	1340	96-08-13	MUCHA	DARIUSZ	ODDZIAŁ BYTOM
30	1341	96-08-13	KAPCZYŃSKI	RYSZARD	ODDZIAŁ BYTOM
31	1342	96-08-13	ŚWIĘTY	STANISŁAW	ODDZIAŁ WODZISŁAW ŚL.
32	1343	96-08-13	ŚWIĘTY	JÓZEF	ODDZIAŁ WODZISŁAW ŚL.
33	1344	96-08-13	SKABA	MARIAN	ODDZIAŁ WODZISŁAW ŚL.
34	1345	96-08-13	WIĄCEK	MARIAN	ODDZIAŁ ZAKŁADOWY przy ZM"DEZAMET"
35	1346	96-08-13	WOŹNICA	URSZULA	ODDZIAŁ ZAKŁADOWY - MPK WROCŁAW
36	1347	96-08-13	ŻIÓŁKOWSKA	STANISŁAWA	ODDZIAŁ ZAKŁADOWY - MPK WROCŁAW
37	1348	96-08-13	KUKUŁA	ZBIGNIEW	ODDZIAŁ ZAKŁADOWY - MPK WROCŁAW
38	1349	96-08-13	KORCZOWSKA	MAŁGORZATA	ODDZIAŁ KRAKOWSKI
39	1350	96-08-13	RUSIN	WŁODZIMIERZ	ODDZIAŁ KRAKOWSKI
40	1351	96-08-13	ZUKOWSKI	JAN	ODDZIAŁ SUWAŁKI
41	1352	96-08-13	ULAŃSKI	EDWARD	ODDZIAŁ MIĘDZYGÓRZE
42	1353	96-08-13	SŁOWIK	MARIA	ODDZIAŁ MIĘDZYGÓRZE
43	1354	96-08-13	PIEGZA	JANINA	ODDZIAŁ MIĘDZYGÓRZE
44	1355	96-08-13	MORAJDA	JÓZEF	ODDZIAŁ MIĘDZYGÓRZE
45	1356	96-08-13	PAWLIK	KATARZYNA	ODDZIAŁ MIĘDZYGÓRZE
46	1357	96-08-13	KOSTYSZAK	JÓZEF	ODDZIAŁ MIĘDZYGÓRZE
47	1358	96-08-13	KRUK	MARIUSZ	ODDZIAŁ MIĘDZYGÓRZE
48	1359	96-08-13	ORZOŁ	ZDZISŁAW	ODDZIAŁ MIĘDZYGÓRZE
49	1360	96-08-13	PUCHALSKA	ANNA	ODDZIAŁ MIĘDZYGÓRZE
50	1361	96-08-13	TARASZKIEWICZ	ANTONI	REGIONALNY ODDZIAŁ- SŁUPSK
51	1362	96-08-13	CHOMICZ	ANDRZEJ	REGIONALNY ODDZIAŁ- SŁUPSK
52	1363	96-08-13	SENIOR	IWONA	REGIONALNY ODDZIAŁ- SŁUPSK
53	1364	96-08-13	ROMANOWSKA	JANINA	REGIONALNY ODDZIAŁ- SŁUPSK
54	1365	96-08-13	BRZOZA	MARIA	ODDZIAŁ KONIN
55	1366	96-08-13	KLEJNA	ZENONA	ODDZIAŁ KONIN
56	1367	96-08-13	HENRYKOWSKA	BARBARA	ODDZIAŁ KONIN
57	1368	96-08-13	ŁYJAK	KRZYSZTOF	ODDZIAŁ KONIN
58	1369	96-08-13	SWOROBOWICZ	MARIAN	ODDZIAŁ w WAŁBRZYCHU
59	1370	96-08-13	GATKOWSKA	BARBARA	ODDZIAŁ w WAŁBRZYCHU
60	1371	96-08-13	SAWICKA	ANNA	ODDZIAŁ w WAŁBRZYCHU
61	1372	96-08-13	DOPIERAŁA	MAREK	ODDZIAŁ w WAŁBRZYCHU
62	1373	96-08-13	SZYMCZAK	KAZIMIERA	ODDZIAŁ w WAŁBRZYCHU
63	1374	96-08-13	BOHDZIEWICZ	HALINA ELŻBIETA	ZARZĄD GŁÓWNY-KOMISJA TURYSTYKI MOTOROWEJ
64	1375	96-08-13	KARPOWICZ	PIOTR	ZARZĄD GŁÓWNY-KOMISJA TURYSTYKI MOTOROWEJ
65	1376	96-08-13	SATURNIEWICZ	IRENA	ZARZĄD GŁÓWNY-KOMISJA TURYSTYKI MOTOROWEJ
66	1377	96-08-13	IWICKA	ANNA	ZARZĄD GŁÓWNY-KOMISJA TURYSTYKI MOTOROWEJ
67	1378	96-08-13	KARPOWICZ	RENATA	ZARZĄD GŁÓWNY-KOMISJA TURYSTYKI MOTOROWEJ
68	1379	96-08-13	MISZTELA	ZOFIA	ODDZIAŁ KOLEJOWY-STARGRAD SZCZECIŃSKI
69	1380	96-08-13	PANASIUK	EWA	ODDZIAŁ KOLEJOWY-STARGRAD SZCZECIŃSKI
70	1381	96-08-13	PIĘTKA	ELŻBIETA	ODDZIAŁ KOLEJOWY-STARGRAD SZCZECIŃSKI

71	1382	96-08-13	PŁOWENS	TADEUSZ	ODDZIAŁ KOLEJOWY-STARGRAD SZCZECIŃSKI
72	1383	96-08-13	PORTUS	ZOFIA	ODDZIAŁ KOLEJOWY-STARGRAD SZCZECIŃSKI
73	1384	96-08-13	PYTKO	EWA AGATA	ODDZIAŁ KOLEJOWY-STARGRAD SZCZECIŃSKI
74	1385	96-08-13	RUSZKOWSKI	EUGENIUSZ	ODDZIAŁ KOLEJOWY-STARGRAD SZCZECIŃSKI
75	1386	96-08-13	SZYDŁOWSKA	NATALIA	ODDZIAŁ KOLEJOWY-STARGRAD SZCZECIŃSKI
76	1387	96-08-13	ŚWIĄDER	BOŻENA EWA	ODDZIAŁ KOLEJOWY-STARGRAD SZCZECIŃSKI
77	1388	96-08-13	TKACZUK	JAN	ODDZIAŁ KOLEJOWY-STARGRAD SZCZECIŃSKI
78	1389	96-08-13	WINNICKA	ELŻBIETA	ODDZIAŁ KOLEJOWY-STARGRAD SZCZECIŃSKI
79	1390	96-08-13	ZAJDEL	MIROSEAW	ODDZIAŁ KOLEJOWY-STARGRAD SZCZECIŃSKI
80	1391	96-08-13	MILEWSKI	MIROSEAW	ODDZIAŁ KOLEJOWY-STARGRAD SZCZECIŃSKI
81	1392	96-08-13	LUBCZYŃSCY	HENRYKA I JERZY	ODDZIAŁ KOLEJOWY-STARGRAD SZCZECIŃSKI
82	1393	96-08-13	JASICA	KAZIMIERZ	ODDZIAŁ KOLEJOWY-STARGRAD SZCZECIŃSKI
83	1394	96-08-13	FORKASIEWICZ	MAREK	ODDZIAŁ KOLEJOWY-STARGRAD SZCZECIŃSKI
84	1395	96-08-13	FEDYNIUK	KRYSTYNA	ODDZIAŁ KOLEJOWY-STARGRAD SZCZECIŃSKI
85	1396	96-08-13	BRAJTA	REGINA	ODDZIAŁ KOLEJOWY-STARGRAD SZCZECIŃSKI
86	1397	96-08-13	BLAJDER	ANIELA I FRANCISZEK	ODDZIAŁ KOLEJOWY-STARGRAD SZCZECIŃSKI
87	1398	96-08-13	KOŁO PTTK "HETMAN"	SZCZECIN	ODDZIAŁ KOLEJOWY-STARGRAD SZCZECIŃSKI
88	1399	96-08-13	KOŁO PTTK "PAJĄKI"	STARGARD SZCZECIŃSKI	ODDZIAŁ KOLEJOWY-STARGRAD SZCZECIŃSKI
89	1400	96-08-13	JANUZIUK	LESZEK	ODDZIAŁ KOLEJOWY-STARGRAD SZCZECIŃSKI
90	1401	96-08-13	KRAHL	TADEUSZ	ODDZIAŁ w WĄBRZYCHU

MEDAL PTTK

L.p.	Nr leg.	Data nad.	Nazwisko	Imię	Jednostka wnioskująca
1.	479	96-06-14	BUDOWNICTWO ENERGETYCZNE	ENERGOBUDOWA	RADA d/s TURYSTYKI RESORTU SPRAW WEWNĘTRZ
2	480	96-06-14	KUJAWSKIE ZAKŁADY PRZEMYSŁU	TEUSZCZOWEGO	RADA d/s TURYSTYKI RESORTU SPRAW WEWNĘTRZ
3	481	96-06-14	KALISKIE ZAKŁADY KONCENTRATÓW	SPOŻYWCZYCH"WINIARY"	RADA d/s TURYSTYKI RESORTU SPRAW WEWNĘTRZ
4	482	96-06-14	KARPACKI ODDZIAŁ STRAZY	GRANICZNEJ	RADA d/s TURYSTYKI RESORTU SPRAW WEWNĘTRZ
5	483	96-06-14	SUDECKI ODDZIAŁ STRAZY	GRANICZNEJ	RADA d/s TURYSTYKI RESORTU SPRAW WEWNĘTRZ
6	484	96-08-13	MAĆKOWIAK	STEFAN	ODDZIAŁ SZAMOTUŁY
7	485	96-08-13	SPYCHAŁA NOWAK	STANISŁAWA	ODDZIAŁ SZAMOTUŁY
8	486	96-08-13	CIESIELSKA	ZOFIA	ODDZIAŁ SZAMOTUŁY
9	487	96-08-13	CHRUSCIEL	BOŻENA	ODDZIAŁ SZAMOTUŁY
10	488	96-08-13	CUDASZEWSKA	BARBARA	ODDZIAŁ SZAMOTUŁY
11	489	96-08-13	SP NR 2 IM.M.KONOPNICKIEJ	W SZAMOTUŁACH	ODDZIAŁ SZAMOTUŁY
12	490	96-08-13	JERZYKIEWICZ	ZENON	ODDZIAŁ SZAMOTUŁY
13	491	96-08-13	HANDSCHUH	ROMAN	ODDZIAŁ SZAMOTUŁY
14	492	96-08-13	NOWICKI	OTTON	ODDZIAŁ SZAMOTUŁY
15	493	96-08-13	SZCZEPAŃSKI	MAREK	ODDZIAŁ SZAMOTUŁY
16	494	96-08-13	BASIŃSKI	ROMAN	ODDZIAŁ SZAMOTUŁY
17	495	96-08-13	MALINOWSKA GALANCIAK	GABRIELA	ODDZIAŁ SZAMOTUŁY
18	496	96-08-13	JANISZEWSKA	HELENA	ODDZIAŁ SZAMOTUŁY
19	497	96-08-13	KAMIŃSKI	RYSZARD	ODDZIAŁ SZAMOTUŁY
20	498	96-08-13	GRABOWSKI	JACEK	ODDZIAŁ SZAMOTUŁY
21	499	96-08-13	RADA PRACOWNICZA KK "ZABRZE"		ODDZIAŁ MIEJSKI ZABRZE
22	500	96-08-13	JW 2717 - 5 PUEK ARTYLERII	SULECHÓW	ODDZIAŁ WOJSKOWY-KROSNO ODRZAŃSKIE
23	501	96-08-13	DZIECIUCH	JAN	ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA
24	502	96-08-13	MORAWIEC	ROMAN	ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA
25	503	96-08-13	ROSIŃSKI	ANDRZEJ	ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA
26	504	96-08-13	SMOLAREK	ZBIGNIEW	ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA
27	505	96-08-13	THIEDE	ZYGMUNT	ODDZIAŁ MARYNARKI WOJENNEJ - GDYNIA
28	506	96-08-13	BRZAKALIK	MALGORZATA	ODDZIAŁ RYBNIK
29	507	96-08-13	MAJ	ROMAN	ODDZIAŁ RYBNIK
30	508	96-08-13	SZOT	JERZY	ODDZIAŁ im.ROMANA NITRIBITTA w KRYNICY
31	509	96-08-13	GURDAK	WŁADYSŁAW	ODDZIAŁ ZAKŁADOWY przy ZM "DEZAMET"
32	510	96-08-13	WRÓBEL	WACŁAW	ODDZIAŁ ZAKŁADOWY przy ZM "DEZAMET"
33	511	96-08-13	GRUCHAL	BARBARA	ODDZIAŁ BYRARDÓW
34	512	96-08-13	RYCERSKA	ELŻBIETA	ODDZIAŁ ZAKŁADOWY HUTY "BATORY"
35	513	96-08-13	BREGULA	WITOLD	ODDZIAŁ ZAKŁADOWY HUTY "BATORY"
36	514	96-08-13	ZESPÓŁ SZKÓŁ	W SZTUMIE	ODDZIAŁ W KWIDZYNIE
37	515	96-08-13	INTERNATUONALE PAPER -	KWIDZYN S.A.	ODDZIAŁ W KWIDZYNIE

38	516	96-08-13	NADLEŚNICTWO KWIDZYN		ODDZIAŁ W KWIDZYNIE
39	517	96-08-13	URZĄD MIEJSKI	W KWIDZYNIE	ODDZIAŁ W KWIDZYNIE
40	518	96-08-13	MUZEUM ZAMKOWE	W KWIDZYNIE	ODDZIAŁ W KWIDZYNIE
41	519	96-08-13	MUZEUM ZAMKOWE	W MALBORKU	ODDZIAŁ W KWIDZYNIE
42	520	96-08-13	CZARNOBAJ	LESZEK	ODDZIAŁ W KWIDZYNIE
43	521	96-08-13	TOMASZEWSKI	ANDRZEJ	KOMISJA OPIEKI NAD ZABYTKAMI - ZG PTTK
44	522	96-08-13	PACH	O. JAN	ODDZIAŁ MIEJSKI w CZĘSTOCHOWIE
45	523	96-08-13	GÓRSKA	MALGORZATA	ODDZIAŁ MIEJSKI w CZĘSTOCHOWIE
46	524	96-08-13	ROLEK	ANNA	ODDZIAŁ MIEJSKI w CZĘSTOCHOWIE
47	525	96-08-13	LUDWIN	ZDZISŁAW	ODDZIAŁ MIEJSKI w CZĘSTOCHOWIE
48	526	96-08-13	KOBIELA	STANISŁAW	ODDZIAŁ BOCHNIA
49	527	96-08-13	URZĄD MIASTA BOCHNIA		ODDZIAŁ BOCHNIA
50	528	96-08-13	FLASZA	JAN	ODDZIAŁ BOCHNIA
51	529	96-08-13	SMOGOR	ANNA	ODDZIAŁ BĘDZIN
52	530	96-08-13	SEKALA	SŁAWOMIR	ODDZIAŁ BĘDZIN
53	531	96-08-13	FILIPOWICZ	ZYGMUNT	ODDZIAŁ JACWIEZ
54	532	96-08-13	PIETRZAK	WIESEŁAW	ODDZIAŁ JACWIEZ
55	533	96-08-13	OLBRYŚ	JADWIGA	ODDZIAŁ SUWAŁKI
56	534	96-08-13	GOŚCINSKI	JACEK KAZIMIERZ	ODDZIAŁ SUWAŁKI
57	535	96-08-13	BOGUSŁAWSKI	ZBIGNIEW	ODDZIAŁ SUWAŁKI
58	536	96-08-13	LUTO	PIOTR MARIAN	ODDZIAŁ SUWAŁKI
59	537	96-08-13	WOLAGIEWICZ	GRZEGORZ	ODDZIAŁ SUWAŁKI
60	538	96-08-13	ĆIEŚLUKOWSKI	CEZARY	ODDZIAŁ SUWAŁKI
61	539	96-08-13	GAŁĄZKA	JERZY	ODDZIAŁ SUWAŁKI
62	540	96-08-13	MUZEUM NARODOWE		ODDZIAŁ SZCZECIŃSKI
63	541	96-08-13	WYDZIAŁOWI KSIT URZĘDU MIASTA	W SZCZECINIE	ODDZIAŁ SZCZECIŃSKI
64	542	96-08-13	REDAK. "GŁOSU SZCZECIŃSKIEGO"		ODDZIAŁ SZCZECIŃSKI
65	543	96-08-13	TELEWIZJA POLSKA " KRONIKA	POMORZA ZACHODNIEGO"	ODDZIAŁ SZCZECIŃSKI
66	544	96-08-13	TELEWIZJA POLSKA - "KANAL 7"		ODDZIAŁ SZCZECIŃSKI
67	545	96-08-13	KOWARSKI	HENRYK	ZARZĄD GŁÓWNY

Zadania zlecone w zakresie turystyki kwalifikowanej 1997

W roku 1997 będą obowiązywały zadania zlecone w podziałach na takie same grupy jakie obowiązywały w roku 1996. Oddziały PTTK mogą występować z wnioskami o realizację zadań zleconych zarówno do urzędów wojewódzkich jak i władz samorządowych. Nadal obowiązuje zasada, że z zadaniami realizowanymi na terenie miasta - gminy należy zwracać się do samorządów, zadaniami wojewódzkimi i regionalnymi, zazwyczaj organizowanymi przez regionalne porozumienia prezesów, lub regionalne pracownie krajoznawcze, do Wojewody

Wykaz zadań w dziedzinie turystyki

49. Promocja Polski jako kraju recepcji turyst. oraz wydawanie niekomercyjnych opracowań promujących turystykę w Polsce
50. Szkolenie i doskonalenie kadr dla turystyki, w tym szczególnie organizatorów, przewodników, instruktorów (przodowników) turystyki, a także utrzymanie służących temu celowi zbiorów specjalistycznych.
51. Utrzymanie szlaków turystycznych wraz z inwestycjami sanitarnymi oraz przystosowaniem obiektów turystyki kwalifikowanej do potrzeb osób niepełnosprawnych.
52. Ocena standardu obiektów turystycznych i poziomu świadczonych w nich usług.
53. Ratownictwo wodne i górskie.
54. Inwestycje stowarzyszeń w zakresie obiektów i wyposażenia służącego ratowaniu życia ludzkiego w górach i na wodzie.
55. Promocja turystyki kwalifikowanej.
56. Opracowywanie ekspertyz dotyczących rozwoju turystyki w Polsce.

Na realizację zadań podpisywane są umowy zlecenia określone przez Zleceniodawcę. Zleceniobiorca, oddział PTTK, obowiązany jest do przestrzegania warunków umowy oraz, w przypadku zlecenia części zadania tzw. „osobie trzeciej” stosowania Ustawy o przetargach.

Składając wniosek o realizację zadania zleconego należy określić rodzaj zadania, jego założenia organizacyjno-programowe oraz kalkulację kosztów ze wskazaniem innych źródeł pozyskania środków, wpisowego itp.

Propozycję zadań zleconych na rok 1997 należy składać w październiku. Zachęcam do odwiedzenia urzędów miast i gmin oraz odpowiednich wydziałów urzędów wojewódzkich i zapoznania się z trybem zlecenia zadań.

Sekretarz ZG PTTK ds. Programowych
Anna Becker Kulińska

● MÓWIĄ DZIAŁACZE ●

XXVI CENTRALNY ZLOT KRAJOZNAWCÓW CZAK 96

W dniach 28 sierpnia-1 września 1996 r. odbył się XXVI Centralny Zlot Krajoznawców CZAK 96. Głównymi organizatorami imprezy były Oddziały PTTK: Miejski w Lublinie oraz we Włodawie i Chełmie, przy współpracy Komisji Krajoznawczej Zarządu Głównego PTTK. Współorganizatorami były: Muzeum Lubelskie, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie, Nadleśnictwa Sobibór i Włodawa oraz Poleski Park Narodowy.

Hasłem przewodnim najważniejszej imprezy krajoznawczej w roku było: "Region lubelski - obszarem przenikania wschodniego i zachodniego dziedzictwa kulturowego".

Założeniami programowymi Zlotu było:

- poznanie walorów geograficznych i przyrodniczych Polesia Lubelskiego,
- przybliżenie różnorodności kulturowej obszaru pogranicza wschodu i zachodu,
- upamiętnienia 90-tej rocznicy powstania Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego oraz Muzeum Lubelskiego,
- wymiana poglądów i doświadczeń krajoznawców.

Zlot odbywał się na terenie województw: lubelskiego, chełmskiego i bialsko-podlaskiego. Bazą był ośrodek wypoczynkowy Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Lublinie, znajdujący się w Okunince nad jeziorem Białym k/Włodawy.

Patronat nad imprezą objęli wojewodowie lubelski i chełmski przy współudziale prezydentów Lublina i Chełma, burmistrza i wójta Włodawy. Zlot jako impreza promocyjna był dofinansowany ze środków Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki.

W Zlocie uczestniczyły 184 osoby z 75 oddziałów PTTK. Ponadto w trzech ostatnich dniach imprezy uczestniczyło 10 członków Głównej Komisji Rewizyjnej PTTK.

W pierwszym dniu Zlotu uczestnicy spotkali się w Lublinie. Dla chętnych zorganizowane zostało zwiedzanie miasta, Muzeum Lubelskiego i gotyckiej kaplicy zamkowej p.w.św. Trójcy z unikatowymi w skali światowej freskami rusko-bizantyjskimi z XV w.

Otwarcie Zlotu nastąpiło o godz. 14-tej w sali konferencyjnej Urzędu Wojewódzkiego. Po wprowadzeniu i informacjach o regionie wicewojewody lubelskiego Wiesława Brodowskiego referat programowy "Region lubelski obszarem przenikania kultur Wschodu i Zachodu" wygłosił Zygmunt Nasalski - dyrektor Muzeum Lubelskiego. Następnie uczestnicy CZAK 96 czterema autokarami udali się do Okuninki zapoznając się po drodze z głównymi walorami krajoznawczymi regionu.

W drugim dniu Zlotu po referacie programowym Andrzeja Wasilewskiego - prezesa Zarządu Oddziału Miejskiego PTTK w Lublinie i przewodniczącego Komitetu Organizacyjnego Zlotu - pt. "Polskie Towarzystwo Krajoznawcze w regionie lubelskim" zwiedzano obiekty zabytkowe Włodawy: barbakan, kościół parafialny, cerkiew prawosławna oraz muzeum regionalne w dawnej synagodze /m.in. zbiory sztuki żydowskiej/. Następnie uczestnicy CZAK-u wzięli udział w objeździe krajoznawczym ze zwiedzaniem terenu byłego obozu zagłady w Sobiborze oraz przejściem pieszym po terenie Sobiborskiego Parku Krajoznawczego i lasów Sobiborsko-Włodawskich. Wieczorem odbył się pokaz przeźroczystej techniki przenikania pt. "Impresje krajoznawcze" w wykonaniu Dariusza Mroza z Oddziału Miejskiego PTTK w Lublinie.

Trzeci dzień Zlotu rozpoczęło otwarte zebranie Komisji Krajoznawczej PTTK, w czasie którego uczczono pamięć zmarłych krajoznawców, Członków Honorowych PTTK - Stanisława Leszczyckiego i Wojciecha Lipniackiego. Zapoznano uczestników CZAK-u m.in. z działaniami Komisji, projektem założeń programowo-organizacyjnych V Kongresu Krajoznawstwa Polskiego w 2000 r., propozycją sposobu podsumowania dorobku krajoznawczego 50-lecia działalności PTTK i o przygotowaniach kolejnego CZAK-u w 1997 roku. Następnie referat programowy "Unikatowe walory przyrodnicze i geograficzne Poleskiego Parku Narodowego i jego otoczenia" wygłosił Andrzej Różycki z dyrekcji Parku. Następnie odbył się objazd krajoznawczy po terenie Poleskiego Parku Narodowego połączony ze zwiedzaniem Muzeum Parku w Starym Załuczu, przejściem ścieżki dydaktycznej nad jez. Moszne i zwiedzeniem pomnika i cmentarza żołnierzy polskich poległych pod Wytycznem w 1939 r. Wieczorem odbyło się ognisko turystyczne.

Czwarty dzień Zlotu zaczął się referatem programowym pt. "Z dziejów Unii Brzeskiej w Diecezji Chełmskiej" w związku z przypadającym w br. 400-leciem Unii Brzeskiej/ Jana Paszkiewicza - prezesa Zarządu Oddziału PTTK w Chełmie. Następnie uczestnicy CZAK-u udali się na wielogodzinny objazd krajoznawczy po woj. chełmskim i woj. bialsko-podlaskim. Zwiedzili: Jabłeczną /cerkiew i klasztor prawosławny/, Kodeń /sanktuarium maryjne/, Kostomłoty /cerkiew neocunicka/, przełom rzeki Bug /rezerwat przyrody k/Nepli/, Pratulini /kościół parafialny, pomnik i cmentarz pomordowanych unitów w II połowie XIX w./, Ortel Królewski /dawna cerkiew/, Studziankę /mizar/. Wieczorem uczestnicy CZAK-u wzięli udział w Mszy Św. celebrowanej przez ks.dr Jerzego Pawlika.

Zlotowi towarzyszyła wspaniała pogoda. Położenie ośrodka nad jeziorem umożliwiało kąpiele i spacer nad wodą. W związku z CZAK-em zorganizowano również wystawy zbiorów kolekcjonerskich Andrzeja Wawlewskiego "Pocztówka krajoznawcza" i Wojciecha Kowalskiego "Znaczkę CZAK-ów", malarską Janusza Jabłońskiego "Między Wisłą a Bugiem" i fotograficzną Andrzeja Suskiego "Cerkiew jeszcze po ojcach drewniana".

W ostatnim dniu uczestnicy Zlotu zwiedzali zabytki Chełma m.in. chełmskie podziemia kretowe/.

Zakończenie CZAK-u odbyło się o godz. 12.00 w sali konferencyjnej Urzędu Wojewódzkiego. Poprzedzone zostało wystąpieniami: Wojewody chełmskiego Mariana Cichosza i Prezydenta miasta Chełma Zbigniewa Bajko. Następnie uczestnicy Zlotu zostali autokarami przywiezieni do Lublina.

Uczestnicy CZAK-u otrzymali liczne ciekawe materiały krajoznawcze, a także metalowy znaczek przedstawiający pomnik Unii Lubelskiej w Lublinie oraz herby Lublina, Włodawy i Chełma.

Do świetności imprezy przyczynili się także sponsorzy:

- I Komercyjny Bank SA w Lublinie,
- Nadleśnictwa Sobibór i Włodawa,
- Zakłady Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego w Milejowie,
- Przedsiębiorstwo Budownictwa i Konserwacji Zabytków "Arcus".

MIESZKANCY SPÓŁDZIELCZYCH OSIEDLI
MIESZKANIOWYCH WOJEWÓDZTWA KATOWIC-
KIEGO, PO RAZ PIĘTNASTY NA TRASACH
JURY KRAKOWSKO-CZĘSTOCHOWSKIEJ

W zimową deszczową pogodę w dniu 8 września br. odbył się w Jurze Krakowsko-Częstochowskiej, z metą w Centurii - XV Jubileuszowy Regionalny Złaz Rodzinny mieszkańców osiedli spółdzielczych.

Impreza przeznaczona była dla rodzin z dziećmi i dla seniorów.

Celami XV Złazu było:

- uczczenie 90-lecia Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego,
- popularyzacja krajoznawstwa i turystyki pieszej, jako czynnej formy wypoczynku, budzenia nawyku ich uprawiania w gronie rodzinnym.

Obecnie wielu działaczy Towarzystwa twierdzi, że organizowanie imprez masowych jest niemożliwe ze względu na:

- 1/ brak zainteresowania taką formą turystyki - większość ludzi preferuje indywidualną turystykę kwalifikowaną, ew. uprawia ją w małych grupach towarzyskich,
- 2/ nie ma środków na organizację imprez turystycznych w ogóle.

Organizowane od piętnastu lat Złazy Rodzinne w Jurze Krakowsko-Częstochowskiej są zaprzeczeniem w/w poglądów.

Jak mówi bezpośredni organizator XV Złazu Koleżanka Aniela Szlompek - reprezentująca wśród organizatorów Zarząd Główny PTTK Komisję Kół Zakładowych i Osiedlowych:

"Należy każdą imprezę przemyśleć organizacyjnie, zabezpieczyć program krajoznawczy, a co najważniejsze włożyć w nią dużo serca, troski i życzliwości w stosunku do zróżnicowanych wiekiem uczestników, natomiast powierzonymi środkami gospodarować oszczędnie i celowo. Trzeba także poszukać sponsorów i zarazić ich ideą działania dla środowiska mieszkańców osiedli, aby ich wyprowadzić z kamiennych murów bloków mieszkalnych na łono przyrody.

Sponsorem i współorganizatorem naszych imprez od 15 lat jest Katowicka Spółdzielnia Mieszkaniowa w Katowicach. W roku ubiegłym w sponsorowanie włączyli się:

Regionalny Związek Spółdzielczości Mieszkaniowej w Katowicach, Delegatura Katowicka Korporacji Ubezpieczeniowej "Filar" SA.

W tym roku przybył nowy sponsor - Katowicka Telewizja Kablowa w Katowicach. Nie zabrakło nawet prywatnego sponsora, który włączył się spontanicznie, w osobie Jerzego Wielgusa - szefa Firmy Wielobranżowej "Wibi" w Czeladzi."

Jest wprost niewiarygodne, że udział w tej imprezie był ... limitowany! Ze względów organizacyjnych nie można było przyjąć na nią więcej jak tysiąc osób, które się zgłosiły.

Zła pogoda /deszcz i zimno/ spowodowała, że na mecie zgłosiło się tylko ponad 700 osób. Reprezentowanych było 30 Spółdzielni Mieszkaniowych z terenu województwa katowickiego. Mieszkańcy wędrowali na pięciu trasach pieszych gwałdziście do miejscowości Centuria i tak: z Krępy - 3 km., z Rokitna Szlachecznego - 5 km., z Niegowonic - 6 km., z Żelazka - 7 km., Podzamcza /Ogrodzieńca/ - 8 km. Były również dwie autokarowe trasy krajoznawcze: jedna z Katowic do Ogrodzieńca, druga z Katowic do Pilicy - uczestnicy tych tras do mety dochodzili pieszo około 3,5 kilometra.

Na wszystkich trasach zapewniono fachową obsługę przez wysokokwalifikowanych przewodników PTTK. Nazwa Złazu "Rodzinny" potwierdziła się przez udział rodzin:

4-osobowych było 40, 5-osobowych - 11, była też rodzina 6-cio i 8-mio osobowa.

Uczestniczyło także wielu seniorów. Tylko w grupie wiekowej 75-80 lat "odmeldowało się" - 15 osób, a po wyżej 80-lat życia było 11 osób - przeważnie panie!

Dzieci poniżej 5 lat było trzynaścioro. Dla dzieci na mecie odbywało się wiele ciekawych konkursów sprawnościowych - zwycięzcy otrzymali nagrody.

Każdy uczestnik po przejściu trasy na mecie otrzymał gorący posiłek składający się z 15 dkg. porcji gorącej kiełbasy, garmuszka żurku i pieczywa oraz upominek indywidualny, którym w tym roku była koszulka trykotowa z okolicznościowym napisem i loggo organizatorów.

Czas oczekiwania na uroczyste zakończenie imprezy umilały występy zespołu estradowego ze Spółdzielni Mieszkaniowej "Gwarek" w Tarnowskich Górach i młodzieży ze Spółdzielni Mieszkaniowej "Srodula" w Sosnowcu.

Najmłodszy i najstarsi uczestnicy zostali nagrodzeni upominkami. Przebieg imprezy filmowała Katowicka Telewizja Regionalna. Jubileuszową imprezę zaszczytli swoim udziałem goście.

A wśród nich:

Ryszard Kunce - Dyrektor Departamentu Promocji Turystyki Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki w Warszawie,

Wojciech Redzej - Sekretarz Generalny Zarządu Głównego PTTK w Warszawie,

Józef Zajkowski - Prezes Regionalnego Związku Rewizyjnego Spółdzielni Mieszkaniowej w Katowicach,

Henryk Kowarski - Prezes Delegatury Katowickiej Korporacji Ubezpieczeniowej "Filar" SA w Szczecinie,

Krystyna Piasecka - Prezes Katowickiej Spółdzielni Mieszkaniowej w Katowicach,

Elżbieta Bilak-Gałuszka - Prezes Zarządu Katowickiej Telewizji Kablowej w Katowicach,

Lilia Kropocz - Anna Konior - Przedstawiciele Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach.

Wyróżniono też organizatorów i sponsorów.

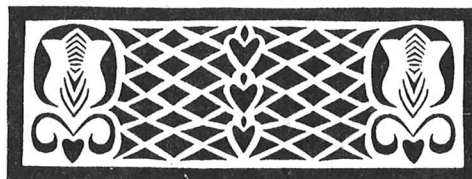
- Katowicka Spółdzielnia Mieszkaniowa w Katowicach - za całokształt działalności turystyczno-krajoznawczej w osiedlach mieszkaniowych otrzymała Puchar Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki w Warszawie.

- Prezes RZRSM w Katowicach Józef Zajkowski otrzymał Puchar Dyrektora Wydziału Kultury Fizycznej i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach.

- Prezes Delegatury Katowickiej Korporacji Ubezpieczeniowej "Filar" SA Henryka Kowarskiego, Zarząd Główny PTTK wyróżnił Medalem PTTK "Za Pomoc i Współpracę".

Na centralnych obchodach Światowego Dnia Turystyki w Ławie Kol. Aniela i Tytusa Szlompek za całokształt wieloletniej działalności w rozwoju turystyki i krajoznawstwa w środowisku miejsca zamieszkania i zorganizowanie 15-tu Złazów Rodzinnych wyróżniono Dyplomem Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki.

Aniela i Tytus Szlompek

Czas refleksji

Stanisław Harajda – przewodniczący Oddziału Warmińsko-Mazurskiego Polskiej Izby Turystyki

Stanisław HARAJDA: sugerowałbym, aby Urząd Kultury Fizycznej i Turystyki oraz Rada Naczelna PIT dobrze przeanalizowały wszystkie imprezy i udzieliły swojego poparcia tylko tym najlepszym i najbardziej potrzebnym.

Koniec sezonu letniego łączy się corocznie z obchodami Światowego Dnia Turystyki. Jest to czas szczególnych refleksji i podsumowań. Turystyka na Warmii i Mazurach stanowi ważny element gospodarki. Często narzekamy na to, co nas boli. Osobiście łatwiej mi także mówić o tym, co zostało do zrobienia, niż chwalić się tym, co już zostało zrobione.

Turysta przyjeżdżający na Mazury zastaje obecnie bazę o znacznie lepszym niż kiedyś standardzie. Powstały nowe hotele, pensjonaty, podwyższony się standard bardzo wielu ośrodków campingowych czy stanic wodnych. Nasze campingi od lat plasują się w czołówce krajowej. Bardzo dużą bolączką były w wielu obiektach sanitariaty. Od poprawy ich stanu zaczęto często podnoszenie standardu całego obiektu — i tu osiągnięcia są już spore. Pozytywne jest też to, że każdy turysta może znaleźć coś odpowiedniego dla zasobności swojej kieszeni — od taniach domków do hoteli wysokiej klasy czy luksusowych apartamentów. Mocno zmieniła się gastronomia. Powstało wiele nowych punktów żywienia na dobrym poziomie, wydłużył się czas ich otwarcia, nie ma tam tłoku; taki obraz jest dziś powszechny. Na olsztyńskiej starówce wreszcie pojawiły się stoliki pod gołym niebem. Oby tak dalej!

Akcentowanym przez nas minusem lata była niewielka oferta kulturalna, kierowana do turystów. Bieżący rok mocno to odmienił. Niedziele na Zamku Olsztyńskim, Olsztyńskie Lato Teatralne, Disco Polo w Ostródzie, Pieckowiada w Pieckach, Dni Szczytna, Poezja Śpiewana w Olsztynie czy biesiady staropolskie na zamku w Nidzicy to tylko niektóre przykłady. Jest tu jednak jeszcze sporo do zrobienia. Po zaspokojeniu podstawowych potrzeb: noclegu i wyżywienia, turyści zaczęli rozglądać się za ofertą programową i stali się bardziej wymagający.

Poprawia się stale stan wód mazurskich jezior. Wybudowanie na przestrzeni ostatnich kilku lat kilkudziesięciu oczyszczalni ścieków zrobiło swoje.

Unormowanym trybem idzie promocja regionu. Wspólnym wysiłkiem Wydziału Kultury Turystyki i Sportu Urzędu Wojewódzkiego i Oddziału Polskiej Izby Turystyki organizowane są stoiska na wielu targach krajowych (Tour Salon w Poznaniu, TT Warsaw, Kraków, Bielsko-Biała) i zagranicznych (Berlin, Göteborg, Kolonia, Zurich). Są tu jeszcze pewne braki. Nie mamy firmy zajmującej się profesjonalnie organizacją stoisk czy naszych regionalnych targów INFATOUR. Kiedyś spełniał taką rolę oddział PAPPT-u, który po kilkuletnich kłopotach został zlikwidowany. Każdą z czterech dotychczasowych edycji targów INFATOUR organizował kto inny. To odbija się na jakości i pomnaża kłopoty. Żle rozplanowane są terminy największych polskich targów. Czy TT Warsaw i Tour-Salon muszą być organizowane w odstępie kilku dni? Nie przekonują mnie argumenty o różnym ich charakterze. Idealem byłoby połączenie poznajskich możliwości lokalowych i kilkudziesięcioletniej tradycji z warszawską siłą przebicia. Nie można jednak przenieść hał z Poznania do Warszawy, a warszawiacy poznaniakom nie ustąpią. Pozostaniemy więc przy dwóch imprezach. Szkoda!!!

Są też inne przykłady naszych polskich przywar. Czy targi w Katowicach i Bielsku-Białej muszą odbywać się dokładnie w tym samym terminie? Nam — olsztyńsiakom — to nawet pasuje, bo za jednym wyjazdem możemy zaliczyć dwie imprezy, ale czy o to organizatorom chodziło? Sugerowałbym, aby Urząd Kultury Fizycznej i Turystyki oraz Rada Na-

czelna PIT dobrze przeanalizowały wszystkie imprezy i udzieliły swojego poparcia tylko tym najlepszym i najbardziej potrzebnym.

Nasza aktywność jest dość duża. Bytność na wielu imprezach owocuje szeregiem korzyści. Nasz „Przegląd Turystyczny” trafia do wielu punktów w całym kraju. Nawiązaliśmy stałą współpracę z „Rynkiem Turystycznym”. Co miesiąc ukazują się 4 strony o regionie północno wschodnim, a więc województwach olsztyńskim, elbląskim, toruńskim i mazurskiej części suwalskiego. Ukazuje się coraz więcej folderów, informatorów i katalogów. Efektem jest coraz większa rzesza turystów, odwiedzających Warmię i Mazury.

Działalność i osiągnięcia władz wojewódzkich, samorządowych i branży zostały dostrzeżone przez władze centralne i właśnie na Mazurach — a konkretnie w Iławie — zlokalizowano w br. centralne obchody Światowego Dnia Turystyki. Duża w tym zasługa władz Iławy, które od dłuższego czasu dostrzegają szanse rozwoju tego miasta właśnie w turystyce.

Światowy Dzień Turystyki to moment na refleksję o mijającym sezonie letnim. Już teraz można powiedzieć, że pogoda nas nie rozpieszczała. Ale za to nie było „tematu kleszczy”, głośnego w roku ubiegłym. Okazało się też, że stan naszego taboru autokarowego jest coraz gorszy. Spędza to sen z powiek wielu organizatorów wypoczynku. Nowe autobusy są zbyt drogie, zaś stare — w coraz gorszym stanie technicznym. Jesteśmy za tym, aby odpowiednie służby dbały o stan bezpieczeństwa na drogach. Mamy jednak prośbę do środków masowego przekazu: traktujcie te sprawy z całą powagą, ale nie szukajcie za wszelką cenę sensacji. Zdecydowana większość pracowników biur turystycznych to ludzie pracujący z pełnym zaangażowaniem i pragnący, aby korzystający z ich usług klienci byli zadowoleni. Gańcie to, co złe, ale chwalcie to, co dobre. Polski klient jest trudnym klientem, polskie prawo ma wiele ułomności, a ceny imprez są wciąż bardzo wysokie w stosunku do przeciętnych zarobków. Wszyscy — to znaczy zarówno klienci jak i my, pracownicy biur — musimy się jeszcze wiele nauczyć. Oby ta nauka dawała jak najszybsze i jak największe efekty.

Zbyt dużo jest jeszcze spraw, które nas bolą. A przecież zrobiliśmy już bardzo dużo. Poza wymienionymi już pozytywnymi trzeba jeszcze zaakcentować, że oferta biur obejmuje cały świat, że ceny imprez rosną jednak wolniej, niż średnia płaca, że lady biur jaśnieją kolorowymi folderami. Odzywają fundusze socjalne, coraz więcej obiektów żyje nie tylko latem. Jesteśmy, działamy, coraz lepszą mamy współpracę z samorządami, sferą kultury, innymi branżami.

Z okazji Światowego Dnia Turystyki chciałbym złożyć całej branży turystycznej życzenia wielu osiągnięć, jak największej satysfakcji, uśmiechu na ustach i wiele słońca. Chciałbym też podziękować za to, że turystyka na Warmii i Mazurach rozwija się, że nasza praca tak indywidualna jak i wspólna przynosi efekty, jest dostrzegana przez władze, prasę i — co dla nas najważniejsze — przez klientów.

Szerokiej drogi!

Nr 4

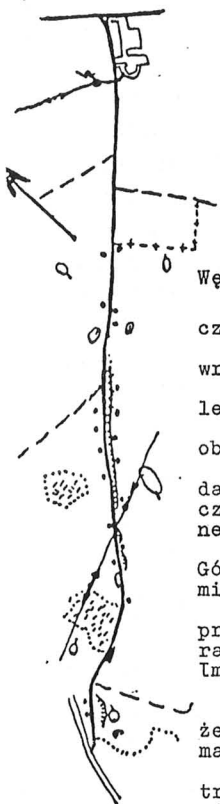

PRZEGLĄD
TURYSTYCZNY

Magazyn Informacyjny Warmii i Mazur

Olsztyn, wrzesień 1996

„LINIÓWKI”
MIELEŃSKA

Hej-ho, hej-ho!
Do lasu by się szło!

Za dużo komarów.
Do lasu daleko.
Nad jezioro jeszcze dalej.
Tylko dwa sklepy, nawet nie ma gdzie wydać pieniędzy.
Na szczęście nie ma porannej gimnastyki.
Jest inaczej.
W lesie może się zawsze coś ciekawego przydarzyć.

Wędrowanie.

Nie tylko Imprezy na Orientację, ale i sama forma obozu szkoleniowego była dla nich czymś nowym. Przyzwyczajeni do kolonijnych wyjazdów nie spodziewali się takiej rozrywki. Prawie codziennie trzeba iść do lasu, półtora kilometra. Potem etap /2-3 km/ i z powrotem półtora kilometra - narzekają.

Ja tam zawsze marudziłem przed wyjściem w trasę - mówi zadowolony z siebie Maciej Jeleń - ale im więcej, tym zajmowałem lepsze miejsce. Raz nawet udało mi się wygrać. W miarę upływu czasu rosło zainteresowanie. Pożyczali sobie nawzajem kompasy, latarki, obmyślali taktyki pokonywania trasy i przeciwników.

Myślałem przed wyjazdem, że nie będziemy chodzić do lasu, że będzie inaczej - opowiada Marta Kamińska, która do Mielenka przyjechała aż z Wałbrzycha. - Trochę mnie to zaskoczyło, ale teraz jest fajnie. Dajemy sobie radę w lesie wcale nie gorzej niż chłopcy - inne dziewczęta uśmiechają się z dumą.

Na początku bałam się chodzić do lasu, bo myślałam, że się zgubię - zwierza się Ania Górską. - Teraz wydaje mi się, że sobie poradzę, a zdobyte wiadomości na pewno przydadzą mi się jeszcze nie raz - zgadzają się z nią pozostali.

Nieco inaczej wspomina oboz Iza Jagieła, szefowa dziewcząt, o której mówili, że jest prawie jak chłopak, bo chętnie gra w piłkę nożną i koszykówkę. - Ja zawsze lubiłam różne rajdy i zabawy w lesie. Mnie się tu podoba, bo wolę spędzać wolny czas wśród przyrody, a Imprezy na Orientację stwarzają właśnie taką okazję.

W gronie amatorów znalazło się też kilku bardziej doświadczonych InO-wców.

My wiedzieliśmy po co tu przyjeżdżamy - Michał Bogaczyński był tutaj rok temu. - Mimo, że jesteśmy ponownie, wcale nie mamy łatwiej. Przygotowano zupełnie nowe trasy i mapki. Pomaga nam tylko zdobyte wcześniej doświadczenie.

Najwięcej do powiedzenia ma zawsze dwunastoletni Piotruś Rybiński, który już po raz trzeci jest na obozie szkoleniowym Imprez na Orientację. - Za pierwszym razem nauczyłem się wiele teorii. Teraz w lesie idzie mi znacznie lepiej. Dzięki praktyce nabrałem pewności

siebie i radzę sobie nawet na trudnych, nocnych etapach.

Ciemną nocą.

Dla większości z nich las po zachodzie słońca kojarzył się do tej pory tylko z telewizyjnymi horrorami. Teraz sami mogli odkryć jego tajemnice. Niektórzy bez latarek, niemal w "egipskich ciemnościach", pokonywali kolejne metry w poszukiwaniu niezapomnianej przygody. Dla pewności łączyli się w większe grupy, tworząc tzw. "tramwaje".

Kilka dni temu odbył się nasz pierwszy na tym obozie nocny marsz na orientację. Wystartowało 12 zespołów, głównie ze starszej grupy /młodzi szli również, ale pod opieką instruktorów/ - komentuje Tymon Skadorwa, który jako jedyny z obozowiczów już wcześniej doświadczył uroków nocnych wędrowek z kompasem startując w Mistrzostwach Polski. - My wystartowaliśmy gdzieś około 23.10. Od razu "walnęliśmy tramwaja" i tak wyruszyliśmy na trasę. Idąc spokojnie drogą szukaliśmy pierwszego punktu, który odnaleźliśmy dopiero po chwili, schowany bezczelnie za drzewem. Dalej ruszyliśmy do PK2, gdzie spotkaliśmy dosłownie wszystkich. Po krótkiej debacie, gdzie iść dalej, kulnęliśmy się w stronę czółgowiska, a wszyscy pozostali perfidni "tramwajarze" - rąbali za nami. Po przejściu niezłego odcinka, cały "tramwaj" zatrzymał się na górze, gdzie była wielka gonitwa za trzecim lampionem. W końcu znaleźliśmy go, i oczywiście nie stał tam, gdzie byliśmy my. Po tem PK4, przy którym cały 24-osobowy "tramwaj" został rozwiązany przez spotkanych właśnie instruktorów. Złapaliśmy piątkę, a potem "towarzysza" z siódemki /a tak w ogóle, to kto był z nami wtedy, gdy szukaliśmy tej siódemki, to wie, że podpełaliśmy rolnikowi dużo zboża/. Następnym dwadzieścia minut spędziliśmy na szukaniu PK8, którego zresztą w ogóle nie było /podziękowania dla zrywających lampiony/. Później był "maraton trzeźwości" na metę i oddaliśmy nasze karty startowe. W czasie byliśmy utopieni, ale i tak zajęliśmy czwarte, piąte i siódme miejsce. Takiej nocki jeszcze nie było ...

"Tramwaje, towarzysze".

Przed wszystkim chodzili do lasu. Mieli również zajęcia teoretyczne, na których uczyli się posługiwania kompasem, poznawali mapy i znaki topograficzne. Już po kilku dniach operowali fachowym słownictwem. - Ten, co nie chce iść sam, a podczepia się do innych to "tramwajarz", a znaleziony fałszywy lampion, to "towarzysz" i za niego są punkty karne. Najgorzej jak się znajdzie "mylniaka", który w ogóle nie należy do trasy. Trzeba uważać, co się podbija na karcie startowej - wyjaśniają.

Czasami dodatkowym utrudnieniem była pogoda. - Gdyby nie deszcz i wiatr, dzięki którym zamokły lampiony i kredki, to niektóre etapy byłyby cacy - opiniuje Marcin Dudziński. - Ale i tak można było się niekiedy nieźle pogubić, choć trasy nie były zbyt skomplikowane.

By lepiej poznać zasady organizowania takich zawodów sami dla siebie przygotowywali

Długość trasy: 1500m

Limit - 45min + 15

SKALA
1:10 000

Kreślił:
Paweł Faferek

trasy, ucząc się sędziowania. - Teraz wiemy jak trudno jest zbudować dobrą i ciekawą trasę - mówią zgodnie Michał Bogaczyński i Łukasz Gojzewski. - Trzeba bardzo dokładnie ustawić w lesie lampiony, tak by inni mogli je bez problemu odnaleźć.

Zdecydowała dokładność.

Nieustannie prowadzono klasyfikację punktową, skrupulatnie sumując wszystkie wyniki. Okazało się, że nikt nie chciał być najgorszym, lecz o zwycięstwie zdecydowały dosłownie centymetry.

Byłem dokładniejszy w grach azymutowych - zwierza się Jakub Bogaczyński /rok temu w grupie młodszej, teraz najlepszy wśród zaawansowanych/. - W lesie szło nam różnie. Moja partnerka, Marta Kamińska, zwracała uwagę na wiele szczegółów: rozpoznawała gwiazdy, oglądała mech na drzewach, dostrzegała nowe drogi. Czasami owocowało to lepszym wynikiem, ale było i tak, że nieco się gubiliśmy.

Ostatnie dwa etapy Jakub pokonywał razem z Tymonem. Oczywiście musiało ich spotkać coś niezwykłego. - Tak w ogóle to na nocce poszło nam dosyć słabo /370 punktów karnych/. Nie mówiąc o tym, że mapą była "lustrzanka", a teren obfitujący w bagienka przysporzył nieco mokrych kłopotów, to trasa była raczej prosta. Najgorzej tylko, jak chcieliśmy szukać trójki przez czwórkę i piątkę, w wyniku czego skapaliśmy się po kolana w bagnie i rąbnęliśmy same "towarzysze". Potem, chyba na dziewiątce, piętnaście minut kryliśmy się w sianie za szklarnią, aby zmylić pozostałych. Znaleźliśmy PK9 i 10, ale stracony czas pozwolił tylko na szóste miejsce. Wtedy postanowiliśmy się odegrać. Nazajutrz wyruszyliśmy do lasu jako pierwsi, z czasem startowym "OO". Otrzymałszy dość kompletną "drogówkę" od razu zaczęliśmy skrupulatnie liczyć parokroki i to zaowocowało. Szliśmy sobie spokojnie mierząc czas i odległość. Złapaliśmy co prawda dwa "towarzysze", ale ponieważ przyszliśmy na metę dziesięć minut przed końcem czasu, liczyliśmy na dobre miejsce. I udało się - zajęliśmy I-e miejsce. To był niezły rewanż.

Byłe na wesoło.

Niechętnie spędzają ciepłe wieczory przy ognisku. Szybko podpiekają kiełbaski i uciekają. Wolą video, a najbardziej dyskoteki.

Tam przynajmniej nie gryzą komary - próbują się tłumaczyć. - Ale podobało się nam ostatnie ognisko. Dostaliśmy dyplomy i nagrody za zajęte miejsca. Były też ciekawe i wesołe zabawy. I chrzest był fajny - dodają Marysia Stadejek i Karolina Teclaf. Każdy, kto przeszedł otrzymał pamiątkowy dyplom i prawdziwe odznaki turystyczne.

Były też wycieczki: do Drawska Pomorskiego i na Wał Pomorski. - Byliśmy w muzeum, oglądaliśmy z bliska działa i czołgi - podkreślają chłopcy. - Widzieliśmy też "Górkę Cudów" nie-daleko Rutwicy. Nasz autobus wjeżdżał pod górę z wyłączonym silnikiem. Trudno było nam w to uwierzyć, ale to prawda.

Sami również organizują sobie czas wolny. Najwięcej emocji wzbudziły "Śluby obozowe".

Panny młode odziane w z trudem zdobyte prześcieradła i firanki wyglądały doprawdy sympatycznie.

Nie mniejszym uznaniem cieszą się nocne "wędrowki ludów", czyli niespodziewane wizyty w innych pokojach. - Byliśmy twardzi - przyznają się szczerze. - Próbowaliśmy przetrzymać wychowawców i udawaliśmy, że śpimy. Czasami czekaliśmy do drugiej, trzeciej w nocy, ale i tak największą wpadkę zaliczyli chłopcy, gdy o piątej nad ranem złapano ich w pokoju dziewcząt.

Z każdym kolejnym dniem byli coraz bardziej zadowoleni z pobytu na takim właśnie obozie. Wierzą, że zdobyte umiejętności na pewno przydadzą się im w życiu.

Zawsze może się to przydać na lekcjach geografii, albo P.O. - przekrzykuje wszystkich, jak zawsze, Ula Piszczeka, ciesząc się na samą myśl o przyszłych piątkach i szóstkach. Ale są i tacy, dla których orientering stanie się ciekawą formą spędzania wolnego czasu. - Chcemy startować w poważniejszych imprezach, zdobywać odznaki. Chętnie zapiszemy się też do Klubu Imprez na Orientację PTTK "ALBATROS" Koszalin. Tam są już nasi koledzy. Organizują ciekawe imprezy turystyczne, często też wyjeżdżają na zawody ogólnopolskie.

Tak jak początkowo narzekali na trudy, tak również głośno protestowali przed przyjazdem do domu. W powrotnej drodze wymieniali się adresami, umawiali się na spotkania, polegli się żyć ... Być może zobaczą się jeszcze na turystycznym szlaku.

Obóz szkoleniowy Imprez na Orientację zorganizował już po raz trzeci Koszaliński Oddział PTTK. Jest to jedyny tego typu obóz w Polsce, ale nie ma się co dziwić, skoro orientering w województwie koszalińskim stoi na najwyższym poziomie. Kierownikiem był Marek Magiera, doświadczony turysta i przewodnik. Pomagali mu wychowawcy: Marlena Magiera i Kazimierz Holak. Instruktorem InO był Paweł Faferek - prezes Klubu "ALBATROS" i członek Komisji InO Zarządu Głównego PTTK w Warszawie. Dwutygodniowa przygoda dla czterdziestoorga dzieci połączyła wypoczynek ze zdobywaniem praktycznych umiejętności.

/ InO /

MATNIA '96

Od pierwszej MATNI, zorganizowanej przez niedzielskich akademików ze Szczecina w roku 1980, upłynęło już 16 lat.

Siedemnastą z kolei Matnię rozgrywaną jako V Indywidualne Mistrzostwa Polski w Marszach na Orientację zorganizował w dniach 6 - 9 czerwca Klub Imprez na Orientację SKARMAT z Oddziału Miejskiego PTTK w Toruniu. Areną zmagania najlepszych w kraju uczestników Imprez na Orientację w kategoriach seniorów (TS) oraz juniorów (TJ) były malownicze tereny Pojezierza Brodnickiego z biwakową bazą w miejscowości Rytebłota k. Zbiczna.

Znacznie w tym roku opóźnione nadejście wiosny utrudniało organizatorom przygotowanie aż ośmiu zróżnicowanych tras z powodu sporych ilości śniegu a jednak z końcem maja wszystko oprócz pogody zapięte na ostatni guzik czekało na uczestników.

Ciekawy i rozciągnięty w czasie (od czwartku do niedzieli) program imprezy zachęcał do przyjazdu całymi rodzinami i co jest również niewątpliwym sukcesem organizatorów taki rodzinny charakter imprezy z atmosferą letniego biwaku udało się osiągnąć.

Okazało się, że i pogoda także nie zawiodła, może nawet troszeczkę przesadziła. Temperatura przez cztery dni przekraczała 30 stopni, a spragnieni uczestnicy "wysuszyli" po etapach do ostatniej kropli - przygotowane przez organizatorów 300 l chłodnych napojów.

W mistrzostwach wzięło udział 48 uczestników w kategorii seniorów oraz 38 w kategorii juniorów.

Najlepszymi okazali się:

- w kategorii seniorów (TS)

1. Roman Trocha	-	Dzierżoniów
2. Adam Skoczyński	-	Pszczyna
3. Piotr Hercog	-	Częstochowa
4. Tomasz Muller	-	Grudziądz
5. Karol Kalsztein	-	Gdańsk
6. Ryszard Sikora	-	Katowice
7. Krzysztof Ligienza	-	Dzierżoniów
8. Ireneusz Szajerka	-	Grudziądz
9. Zbigniew Socha	-	Gliwice
10. Tomasz Gronau	-	Warszawa

- w kategorii juniorów (TJ)

1. Łukasz Giera	-	Międzychód
2. Jakub Kaczyński	-	Gdańsk
3. Paweł Podgruszewski	-	Międzychód
4. Justyna Giera	-	Międzychód
5. Justyna Maternicka	-	Gdańsk
6. Ewa Tarnowska	-	Częstochowa
7. Łukasz Bachorz	-	Opalenica
8. Andrzej Biernacki	-	Szczecin
9. Waldemar Mazurek	-	Koszalin
10. Paweł Wincenciak	-	Międzychód

Kiedy już w niedzielne popołudnie ostatni uczestnicy wyjechali do swoich domów, nad terenem imprezy przeszła prawdziwa nawałnica, ale nas już tam nie było.

Do zobaczenia na kolejnej osiemnastej Matni w 1997 roku.

Waldemar Fijor

KRAJOZNAWCY ŚLĄSKIEGO OKRĘGU WOJSKOWEGO
NA BIESZCZADZKICH SZLAKACH

Przez pięć dni przemierzali bieszczadzkie szlaki uczestnicy XXXII Centralnego Rajdu Turystycznego Wojska Polskiego na Orientację "BIESZCZADY '96". Organizatorami jego byli Departament Stosunków Społecznych MON, Dowództwo Krakowskiego Okręgu Wojskowego przy wydatnej pomocy m.inn. Zarządu XII SzGWP, Wojewody Krośnieńskiego, Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska, Dyrekcji Bieszczadzkiego Parku Narodowego, Telewizyjnej Agencji Twórców, Komisji ZG PTTK do Współpracy z Wojskiem i Oddziału Wojskowego PTTK w Krakowie. W swej ponad 30-letniej historii bazy Rajdu po raz pierwszy były Ustrzyki Górne - centrum turystyczne Bieszczad, skąd wiodą główne trasy wędrowek po malowniczych, o każdej porze roku terenach. Program Rajdu zobowiązywał uczestników do przejścia w ciągu kilku godzin każdego dnia atrakcyjnej trasy pasmem Połonin: Bukowskiej Caryńskiej i Wetlińskiej i zdobycia najwyższych szczytów tego górskiego rejonu tj. Tarnicy, Halicza, Wielkiej Rawki, Rozsypniacy, Bukowego Borda, Smerka i Kremenarosu co gwarantowało uzyskanie kolejnych punktów do pierwszej czy kolejnych stopni GOT.

W gronie ponad 250 grup zwolenników górskich wędrowek głównie ze środowiska wojskowego 35 osobową reprezentację Śląskiego Okręgu Wojskowego stanowili turyści krajoznawcy z Oddziału Wojskowego przy Klubie Okręgowym we Wrocławiu i Garnizonowym-Krosno Odrzańskie, a także Wojskowych Kół PTTK przy CSŁ Legnica, KG - Zgorzelec i KG Nysa. Byli wśród nich m.inn.: ppłk. Marek Szymanowski, Antoni Rysz, Antoni Doktor, mjr, mjr Rajmund Goluch, Andrzej Banaszczyk, Leszek Halicki,

kpt. Kazimierz Ruszczak, por. por. Arkadiusz Kołacz, Jarosław Wiśniewski, chor. chor. Paweł Miśkiewicz, Kazimierz Obartuch, st. sierż. st. sierż. Dariusz Polański, Mirosław Majewski, st. szer., st. szer. Krzysztof Jasiak, Arkadiusz Suda.

Punktację generalną Rajdu, do którego zgłosiło się 27 pięcio i więcej osobowych zespołów stanowiło - oprócz przejścia wyznaczonych tras ocenianych każdego dnia przez organizatorów - udział w konkursach: piosenki turystycznej i wiedzy o regionie bieszczadkim oraz drużynowym marszu na orientację na ponad 20 kilometrowej trasie pasmem Otrytu i rozwiązaniem testu topograficznego. W klasyfikacji tej krajoznawców SOW reprezentowały 4 drużyny, tj. - zespół WSO im. T. Kościuszki, zespół CSŁ - Legnica i dwa zespoły WO Krosno Odrz., które widoczne były w każdej konkurencji. Najwyższy sukces odnieśli reprezentanci WSOKT zdobywając I miejsce w klasyfikacji generalnej Rajdu i w konkursie piosenki turystycznej, a zespół ten stanowili sierż. pchor., sierż. pchor. Mariusz Błaszczuk i Tomasz Górka, plut. pchor. Michał Gabrych, st. kpr. pchor. Krzysztof Blim i kpr. pchor. Dariusz Bogusz. Drugie miejsce w turnieju piosenki i piąte w klasyfikacji generalnej zajęli turyści z Legnicy. Debiutujący w tej imprezie zespół WO Krosno Odrz., był trzeci w konkursie piosenki turystycznej i siódmy w klasyfikacji generalnej.

Zwycięzcy Rajdu w poszczególnych konkurencjach i klasyfikacji generalnej otrzymali okolicznościowe dyplomy i nagrody rzeczowe ufundowane przez organizatorów i sponsorów, które wręczyli - sędzia główny Rajdu - mjr. Stanisław Janowicz i komandor Rajdu - ppłk. Antoni Marchwicki. Wśród wyróżnionych przez Radę Naczelną Stowarzyszenia "Rodzina Wojskowa" byli Teresa i Wiktor Liskowscy z WK PTTK Zgorzelec, którzy w tegorocznym Rajdzie po raz kolejny "zdobywali" bieszczadzkie tysiączniki.

Wspaniałe warunki, świetna atmosfera, uroczą panoramą terenu i czyste powietrze powodują, że z każdym rokiem wzrasta ilość uczestników Rajdu. Z pewnością zgłosimy się w przyszłym roku stwierdziły najmłodsze reprezentantki SOW - Beata Kruglińska, Agnieszka Redlicka i Magda Maracz - wszystkie z Krosna Odrzańskiego i postaramy się lepiej "powalczyć" w klasyfikacji zespołowej, chociaż 10-te miejsce nie przynosi nam ujemnej stwierdza 12-letnia Beata.

POZNAWALI ZABYTKI I BOGACTWO DOLNEGO
ŚLĄSKA

Zarząd WO PTTK i klub garnizonowy w Krośnie Odrzańskim przy pomocy dowództwa 4 DZ zorganizował dwudniową autokarową podróż historyczno-patriotyczno-krajoznawczą, której uczestnikami byli żołnierze i ich rodziny, pracownicy wojska oraz członkowie PTTK ze środowiska wojskowego i cywilnego.

Celem podróży było zapoznanie uczestników z przebogatym pod względem historii, architektury i rzeźby terenowej rejonem Dolnego Śląska. Wiodła ona poprzez Żagań, Bory Dolnośląskie, Złotoryję, Strzegom, Jelenią Górę - Kamienną Górę i Legnicę. Uczestnicy zwiedzili m.inn. Żagański Zespół Pałacowy, tereny byłych obozów jenieckich Luft-3 i Stalag VIII c oraz ekspozycję Muzeum Martyrologii Jeńców Wojennych, a przed Pomnikiem ofiar złożyli wiązanek kwiatów. Obejrzel też teren byłego obozu koncentracyjnego w Gross-Rosen, a w tamtejszym muzeum w głębokim skupieniu obejrzel fascynujące ekspozycje fotograficzne pt.: "Geneza zbrodni", "Zbrodnie

i kara" oraz projekcję filmu pt.: "Kamienne echo" - obrazującego katorżniczą pracę jeńców w kamieniołomach.

Bolków i Swiny - to kolejny etap podróży, gdzie zapoznano z przeznaczeniem i losami górurujących nad okolicą piastowskich zamków, będących strażnicami na południowej granicy państwa polskiego. Mimo postępującej ruiny zamek w Bolkowie stanowi do dziś jedną z najokazalszych piastowskich warowni i zaliczany jest do najpiękniejszych zamków górskich w Polsce. Położony tuż przy granicy z Czechami-Krzeszów i znajdujący się tam pocysterski zespół klasztorny stanowiący Sanktuarium Maryjne Dolnego Śląska, uznawane są za perłę zabytków architektury w Polsce i zaliczane do najwybitniejszych dzieł barokowych Europy. Tamtejsze kościoły pw. Wniebowzięcia N.M. Panny i św. Józefa oraz Mauzoleum Piastów świdnicko-jaworskich zawierają malowidła i rzeźby najwybitniejszych malarzy i rzeźbiarzy epoki baroku na Śląsku - Michała Wilmana, Feliksa Schefflera.

Kompleks zamkowo-parkowy Książa to kolejny etap podróży. Uczestnikom podróży przedstawiono losy największego ze śląskich zamków od XI wieku do czasów współczesnych, będącego kolejno w posiadaniu władców polskich, czeskich oraz rodów niemieckich. Obejrzelni ekspozycje zgromadzone w kilkusetnych komnatach z najsłynniejszą salą Maksymilianą, tarasy zamkowe, a z platformy widokowej liczącej 47 m. wieży zamkowej podziwiali panoramę okolicy i obiekty oddalone od Książa kilkadziesiąt kilometrów.

Legnickie Pole - miejsce historycznej bitwy wojsk polskich z hordami Mongołów w 1241 r. to ostatni etap tej patriotyczno-wychowawczej podróży. Wiele wrażeń na uczestnikach wywarła ekspozycja w tamtejszym muzeum oraz zabudowa opactwa benedyktynów z kościołem p.w. św. Jadwigi, będącym jednym z najznakomitszych na Śląsku zabytków architektury i sztuki późnego baroku.

Niespodziewałem się - mówi ppłk. rez. Janusz Królak, że w ciągu dwóch dni można było poznać tak wspaniałe pod względem historii czy architektury miejscowości i obiekty, w tym kilka z grupy "O". Wśród ponad 40-osobowej grupy byli m. inn. Helena, Michał, Mieczysław, Krzysztof i Beata Kruglińscy, Danuta i Michał Kruszelnicy, Zofia i Jan Wojtowiczowie, Halina i Michał Wenklerowie, Halina i Jan Kleczkowsky, Teresa Bojko, Kazimiera Cieślak, Alicja Kowal, Teresa Bakselerowicz, Magda i Joachim Cierpiszowie, Łukasz i Jan Muńko, Elżbieta i Wojciech Dębowski, Bronisław Kotapski, Wirela Haik i Maria Frańczuk.

Świetnie radził sobie na trasie kierowca autobusu szer. Marek Karwacki, któremu uczestnicy podróży składali gorące, serdeczne petetkowskie podziękowanie.

Podróż udokumentowano na kasecie video która będzie służyć jako lekcja patriotyczno-historyczno-krajoznawczego wychowania, stwierdzili Marek Jasiówka i Zbigniew Olędzki.

KANDYDACI NA MISTRZÓW WP W ORIENTERUNGU REGIONU ZIELONOGÓRSKIEGO

Po przeprowadzeniu sześciu rund rezerwanych w rejonie Czerwieńska Krosna Odrzańskiego i Żagania zakończyli tegoroczną rywalizację w biegu na orientację, sympatycy tej coraz popularniejszej dyscypliny - reprezentanci jednostek i instytucji wojskowych zielonogórskiego regionu.

Z informacji uzyskanej od odpowiedzialnego za przeprowadzenie strefowych zawodów w zielonogórskim makroregionie - szefa sportu 4 DZ ppłk. Kazimierza Piwko - wynika, że stały one na wysokim poziomie organizacyjnym, a zdecydowana większość uzyskała dobre

wyniki mimo, że konkurencja ta wymaga od zawodnika nie tylko kondycji biegowej, ale umięjętnego "czytania terenu" za pomocą mapy i kompasu.

Skłasyfikowano łącznie ponad 85 zawodników - żołnierzy służby zasadniczej, kadry oraz rezerwy, którzy rywalizowali w siedmiu grupach i kategoriach wiekowych.

W poszczególnych kategoriach zwyciężyli uzyskując awans do reprezentacji zielonogórskiego regionu w mistrzostwach Wojska Polskiego:

M-21 A - por. Arkadiusz Jackiewicz - JW 5575 Głogów - 75 pkt. przed por. Jarosławem Kondracim JW 2894 Gubin i chor. Arkadiuszem Żdziebłowskim JW 1517 Czerwieńsk - obaj po 64 pkt.
M-21 B - kpr. Robert Szmaciński - JW 1527 Głogów - i st. szer. Fryderyk Roj - JW 2943 Żagań - obaj po 70 pkt.
M-30 - kpt. Ryszard Piłat - JW 2378 Żagań - 75 pkt. i por. Robert Grzeszczyk - JW 2894 Gubin - 55 pkt.
M-32 - kpt. Jerzy Deptuła - JW 2695 Krosno Odrz. - 75 pkt. i st. chor. Mirosław Lelek - JW 2423 Żagań - 69 pkt.
M-40 - mjr. Włodzimierz Kałek - JW 1517 Czerwieńsk - 75 pkt. przed kpt. Romualdem Guga - JW 1527 Głogów - 72 pkt.
M-45 - st. chor. Edward Grygiel - JW 2788 Krosno Odrz. i mjr. Janusz Michałek - JW 1517 Czerwieńsk - obaj po 70 pkt.
M-50 - st. chor. szt. rez. Jerzy Ostojki - 4 DZ Krosno Odrz. - 75 pkt. i ppłk. rez. Jerzy Zieliński - 11 DKP Żagań - 66 pkt.

Ppłk. Piwko stwierdza, że godnym podkreślenia jest fakt, że orientering uzyskuje coraz więcej zwolenników w środowisku wojskowym, jego reprezentanci startują poza granicami kraju - jak mjr. Kałek czy chor. Ostojki - uczestnicy ostatnich mistrzostw świata weteranów w Hiszpanii ponosząc cały ciężar kosztów związanych ze startem w tej popularnej w krajach Europy dyscyplinie. Większej popularyzacji wymaga ona wśród pracowników wojska i środowiska Stowarzyszenie "Rodzina Wojskowa" - jest nie tylko formą relaksu, poprawy samopoczucia, ale i kontaktu z przyrodą - powiedział szef sportu 4 DZ.

Józef Cieślak

CZY W ELBLĄGU POWSTANIE IZBA TURYSTYCZNA?

Z inicjatywy Oddziału Ziemi Elbląskiej PTK i Elbląskiego Oddziału Orbisu w dniu 26 lipca 1996 roku odbyło się posiedzenie przedstawicieli biur turystycznych i gmin z terenu województwa elbląskiego. Obrady prowadził Wojewoda Elbląski. Celem spotkania było poszukiwanie dróg strategii rozwoju turystycznego. Kierownictwo Urzędu wiąże wielkie nadzieje z rozwojem turystyki. Konieczna jest poprawa jakości informacji turystycznej oraz poprawa kompleksowej informacji turystycznej. Nie wykorzystano jak dotychczas możliwości promocji turystycznej na organizowanych targach, zwłaszcza berlińskich.

Zebrani wysłuchali wystąpienia Bogdana Donke - dyrektora PBP Orbisu w Elblągu na temat propozycji założeń organizacyjnych Elbląskiej Izby Turystyki. W dyskusji wskazano na konieczność szczególnie starannej obsługi turystów z Niemiec, a także usprawnienie wycieczek przejazdowych z Kaliningradu. Ważny jest również udział gmin w działalności promocyjnej. Uznano konieczność zorganizowania komputerowego banku informacji o wydarzeniach kulturalnych związanych z turystyką przyjazdową.

Bardzo interesujące spotkanie zakończyło się zebraniem wstępnych deklaracji, gotowości przystąpienia do organizowania Elbląskiej Izby Turystycznej.

INFORMACJA O AKCJI "WAKACJE Z
ROP PTTK PRZEPROWADZONEJ PRZEZ
REGIONALNY OSRODEK PROGRAMOWY
PTTK W CZĘSTOCHOWIE W 1996 R.

Regionalny Ośrodek Programowy PTTK podobnie jak w latach poprzednich włączył się w organizację "Wakacji w mieście" firmowanych przez Urząd Miasta w Częstochowie.

Celem naszej akcji było zaproponowanie dzieciom i młodzieży pozostającym na wakacje w miejscu zamieszkania krótkich i w miarę niepowtarzalnych form spędzenia czasu. Na podstawie wieloletnich doświadczeń w organizacji tego typu przedsięwzięć przygotowano ogółem 56 imprez o charakterze turystyczno-krajoznawczym. W roku bieżącym odstąpiono od organizacji zwiedzania zakładów pracy, wychodząc z założenia, że tego typu imprezy należy organizować w okresie zimowym, a nie letnim. Młodzieży i dzieciom zaproponowano natomiast następujące imprezy:

- piesze nizinne - "Zdobynamy OTP" i "Zwiedzamy rezerwat przyrody",
- wycieczki górskie - autokarowo-pieszne połączone z przejściem pieszym i zdobywaniem GOT,
- krajoznawczo-autokarowe,
- imprezy na orientację.

Udział we wszystkich imprezach nie wymagał specjalistycznych kwalifikacji i przygotowań a jedynie chęć wędrowania. O powszechnym dostępie do udziału w akcji świadczą np. opłaty wpisowe - wynoszące 6 zł. w wycieczkach autokarowych /wycieczki z kolejkami linowymi i do Wieliczki podwyższono o 2 zł./ oraz 1 zł. wycieczki pozostałe. Tak niskie wpisy we skalkulowano dzięki dotacjom jakie otrzymaliśmy z Urzędu Miasta w Częstochowie, Urzędu Wojewódzkiego w Częstochowie oraz Kuratorium Oświaty.

W ramach wpisowego wszystkim uczestnikom zapewniono: okolicznościowe, kolorowe plakietki, opiekę przewodników i przodowników, udział w loterii turystycznej, ubezpieczenie NW, bilety do zwiedzanych obiektów, nagrody w konkursach i marszach na orientację, a w wycieczkach autokarowych - przejazdy. Akcja "Wakacje 96 z ROP PTTK" przygotowana i przeprowadzona została społecznie przez kadrę Oddziału Regionalnego PTTK posiadającą doświadczenie pedagogiczne. Dodatkową pomocą służyła kadra młodzieżowa-MOT, Młodzieżowych Przewodników Turystyki Pieszej, Przewodników InO. "Wakacje" były szeroko reklamowane w lokalnej prasie i lokalnych rozgłoszeniach radiowych. Przed wakacjami afisze zawierające terminarze wycieczek oraz regulamin przekazano do szkół i większych zakładów pracy w Częstochowie. Oferta imprez wakacyjnych złożona została również w trakcie giełdy wypożyczenia wakacyjnego. Niestety nie wszystkie szkoły uczestniczące w giełdzie wywiązały się ze zobowiązań. Inauguracja akcji wakacyjnej nastąpiła tradycyjnie w pierwszą noc wakacji tj. 21/22.06. roZłazem Nocnym oraz Nocnymi Marszami na Orientację. Niestety bardzo złe warunki pogodowe spowodowały, że w imprezach tych uczestniczyło łącznie jedynie /lub aż/ 105 osób. W tegorocznej akcji zaplanowano ogółem 56 imprez turystycznych - odbyło się 51. Nieodbyły się trzy wycieczki autokarowe /2 na Leskowiec oraz 1 na Klimczok/ oraz dwie wycieczki piesze / zwiedzania rezerwatu "Szachownica" oraz na trasie Podzamcze-Kroszyce/. Łącznie we wszystkich 51 imprezach uczestniczyło 2168 osób. W 10 wycieczkach pieszych OTP i Nocnym roZłazie turystycznym uczestniczyło 424 osoby. W 4 wycieczkach po rezerwatach przyrody brało udział 112 osób, w 22 wyjazdach autokarowych w góry uczestniczyło 1037 osób, w 8 wycieczkach autokarowych

brało udział 408 uczestników / w tym: Tarnowskie Góry-79, Zabrze-54, Ojców-Chorzów-116 i Wieliczka-56/, a w 6 marszach na Orientację 188 osób.

W ubiegłorocznej akcji "Wakacje 95 z ROP" brało udział 2539 osób /z tym, że 350 osób zwiedzało zakłady pracy/. Niższa tegoroczna frekwencja powodowana była między innymi zły mi dla wędrowek pieszych warunkami atmosferycznymi /deszcz i niska temperatura/, a także ceny dojazdów na wycieczki nizinne /często przekraczające kwotę 5 zł./.

Oprócz imprez ujętych w kalendarzu dla młodzieży najbardziej turystycznie zaawansowanej zorganizowano dwa obozy wędrownicze po Bieszczadach - 14 dniowy dla 22 osób i 13 dniowy dla 11 osób. Obozy te miały charakter krajoznawczo-szkoleniowy.

Znaczna grupa dzieci zdobywała w trakcie naszej akcji odznaki turystyczne OTP, GOT, "Miołośnik Jury", a także "Znam woj. częstochowskie". Uczestnicy "Wakacji" rekrutowali się z ponad 60 różnego typu placówek oświatowo-wychowawczych z Częstochowy - 926 szkoły podstawowe i 17 średnich, 2 drużyny ZHP i 2 Spółdzielnie Mieszkaniowe oraz z regionu /11 szkół podstawowych/. Najliczniej reprezentowane były PSP nr., nr.54/174, 17/144, 10/123 i 2/109 osób/. W roku bieżącym zmniejszyła się liczba grup zorganizowanych ze szkół podstawowych uczestniczących w akcji wakacje w mieście. Więcej natomiast uczestniczyło turystów indywidualnych i w małych grupach rodzinno-koleżeńskich. Można również stwierdzić, że powyższe zjawisko jest pozytywne i świadczy o świadomym /a nie przypadkowym/ sposobie spędzania wakacji.

Organizatorzy serdecznie dziękują Radzie Miasta i Zarządowi Miasta Częstochowy, Urzędowi Wojewódzkiemu oraz Kuratorium Oświaty w Częstochowie za okazane wsparcie finansowe i merytoryczne. Dziękujemy także współorganizatorowi Oddziałowi Regionalnemu Polskiej Agencji Promocji Turystyki w Częstochowie za okazaną pomoc merytoryczną i personalną /oddelegowanie pracownika do obsługi imprez/.

W imieniu młodych turystów dziękujemy grupie działaczy ROP-u za społeczne zaangażowanie przy prowadzeniu poszczególnych imprez: Halinie Ficek /4 imprezy/, Zygmuntowi Łęskiemu /7 imprez/, Andrzejowi Nowocieniowi /6/, Zbigniewowi Tarnowskiemu /7/, Lechowi Toci /19/ i Tadeuszowi Trzynie /10/ oraz Andrzejowi Ciszowskiemu, Alinie Ciura, Marii Dziurskiej-Pyrkosz, Zofii Gawrońskiej-Wieczorek, Konradowi i Łukaszowi Łacińskim /po 1 wycieczce/.

Dzięki "Wakacjom 96 z ROP-em" zwiększyła się ilość młodych sympatyków turystyki kwalifikowanej.

W przyszłości akcja "Wakacje" winna być kontynuowana. Przy planowaniu tras wycieczek należy uwzględnić koszty przejazdów na wycieczkach nieautokarowych.

Należy zastanowić się nad wprowadzeniem wyjazdów kilku-dniowych oraz w inne regiony kraju.

RUSZYŁ SPŁYW KAJAKOWY WISŁĄ

Intensywnie przygotowywano się do Spływu Kajakowego Wisłą i jej dopływami. Spływ oficjalnie rozpoczął się wprawdzie w drugiej połowie lipca 1996 r., tym niemniej na trasach dowolnych Spływ "ruszył" znacznie dawniej. Jako pierwsze zgłoszenie nadeszła Halina Klein z Kwidzyna - prezes Klubu PTTK "Bibliothody", która spłynęła już z Przemyśla Sanem do Sandomierza, a w najbliższym czasie swój spływ będzie kontynuować. Dziennikarz z Dziennika Bałtyckiego" podjął spływ na odcinku Wisły z Oświęcimia do Sandomierza. Rodak z Londynu, wywodzący się z Kazimierza nad Wisłą dokonał formalnego zgłoszenia do udziału w Spływie i przekazał organizatorom czek na koszty organizacyjne w wysokości 50 dol.ameryk..

KOMUNIKAT

Awizowane jest zgłoszenie dużej grupy holenderskiej. Szczegółne zainteresowanie imprezą wykazuje Prezydent Tczewa, który inauguruje oficjalną część Spływu.

Dla uczestników Spływu przewidziano liczne nagrody i puchary. Informacje uzyskać można w Oddziale Gdańskim PTTK - tel. 311343, tel./fax 316096, telex 513132.

Organizatorzy czekają na dalsze zgłoszenia.

W związku ze zdarzającymi się przypadkami przysyłania do Komisji Turystyki Kolarskiej Zarządu Głównego PTTK legitymacji Przewodników Turystyki Kolarskiej w celu przedłużenia ich ważności, informujemy o podstawowych zasadach weryfikacji przewodników obowiązujących od 15 sierpnia 1995 r.

Weryfikacji dokonują oddziałowe komisje lub regionalne rady turystyki kolarskiej, albo zarządy tych oddziałów, w których nie ma komisji turystyki kolarskiej.

Komisja Turystyki Kolarskiej Zarządu Głównego przyznaje uprawnienia dożywotnie /nie podlegające dalszej weryfikacji/ na wniosek oddziałowych komisji i tylko takie legitymacje - z odpowiednio umotywowanymi wnioskami, zawierającymi opis działalności w okresie 10-u lat - powinny być przysyłane do Komisji Zarządu Głównego.

Zbiorcze wykazy zweryfikowanych przewodników oddziałowe lub regionalne rady również przekazują do KTKol. ZG.

POLSKIE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE
ODDZIAŁ „JACWIEŻ”
REGIONALNA PRACOWNIA KRAJOZNAWCZA
W SUWAŁKACH

XXXVII OGÓLNOPOLSKI WYSOKOKWALIFIKOWANY RAJD PIESZY

W dniach 6-12 lipca 1996 roku pod honorowym patronatem Wojewody Suwalskiego odbył się XXXVII Ogólnopolski Wysokokwalifikowany Rajd Pieszy. Tradycyjna impreza Komisji Turystyki Pieszej ZG PTTK tym razem zorganizowana została na terenach Suwalszczyzny, Mazur Garbanych, Ziemi Augustowskiej siłami Oddziału "Jaćwież" w Suwałkach oraz Regionalnej Pracowni Krajoznawczej w Suwałkach. 460 uczestnikom Rajdu dostarczono bogate materiały krajoznawcze, dwie dokładne mapy, znaczek z symbolem tych ziem - bobrem. Wędrowano na pięciu trasach:

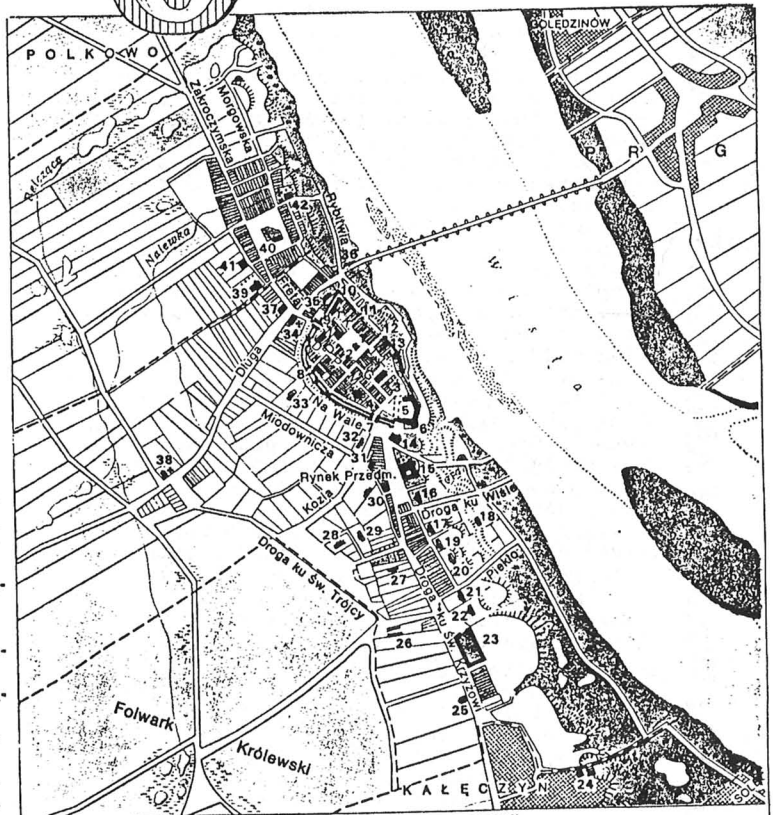
1. Węgorzewo-Sejny-Augustów pod honorowym patronatem Burmistrza Gołdapi.
2. Węgorzewo-Ełk-Augustów pod honorowym patronatem Burmistrza Węgorzewa.
3. Suwałki-Błaskowizna-Augustów pod honorowym patronatem Prezydenta miasta Suwałk.
4. Frącki-Rygiel-Augustów pod honorowym patronatem Burmistrza Augustowa.
5. Ełk-Augustów pod honorowym patronatem miasta Ełk.

Poziom opracowań krajoznawczych był bardzo wysoki. Trasy poprowadzono atrakcyjnymi krajoznawczo terenami. Dla wygody uczestników zorganizowano niezwykle sprawne podwożenie ciężkiego sprzętu biwakowego. Mimo rekordowej ilości uczestników sprawnie zorganizowano obozowiska poszczególnych etapów Rajdu. Z reguły były one zlokalizowane w rejonie szkół i pól biwakowych. Zakończenie Rajdu odbyło się na terenie amfiteatru w Augustowie nad jeziorem Necko. Za udział w różnych konkursach uczestnicy otrzymali interesujące wartościowe nagrody. Dla ponad 100 chętnych uczestników zorganizowano wycieczkę do Wilna. Niestety nie dopisała pogoda. Nie przeszkodziło to jednak w umawianiu się uczestników na udział w kolejnych rajdach na Ziemi Toruńskiej i za 2 lata na terenie Kaszub i Kociewia. Organizatorom Rajdu - Oddziałowi PTTK "Jaćwież", a zwłaszcza niezłomowanej Koleżance Małgorzacie Pawłowskiej - Kierownikowi Regionalnej Pracowni Krajoznawczej PTTK w Suwałkach należą się najwyższe słowa uznania.

Wiesław Karger

Przewodniczący KTKol. ZG

Roman Kościński

WARSZAWA U SCHYŁKU XVI w.

zabudowa miasta Starej Warszawy	pastwiska, łąki, nieużytki	mury obronne	szkół
zabudowa miasta Nowej Warszawy	las	kościół	dwór
zabudowa przedmieść	rejon zabudowy wiejskiej	kościół z klasztorem	ceglowna
przedm. parcele gosp. - ogrodowe i mieszk.	granica miasta, folwarku, wsi	krzyż na rozdrożu	skarpa
role	ulice, drogi	cmentarz	wody, bagna, podmokłości

BARBANKI • 16¹⁵⁵ XVII¹⁵⁵

CZASOPISMO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE MAZOWSZA
ISSN 0867-4264

50 LAT DZIAŁALNOŚCI ODDZIAŁU
PTK-PTTK W STARGARDZIE SZCZECI-
CINSKIM

Data założenia pierwszego na Pomorzu Zachodnim Oddziału PTK jest 15 czerwca 1946. Zebranie założycielskie odbyło się w Schronisku Turystycznym przy ul. Łokietka 16 /obecnie ul. Kuśnierzy/, które pozostało siedzibą Oddziału. Skład pierwszego Zarządu Oddziału to: Eugeniusz Górecki - prezes, Bogdan Małyszynski - sekretarz, Władysław Kropelniccki - skarbnik, J. Karczowski i W. Cholewianka - członkowie Zarządu. Oddział liczył w chwili założenia 64 członków i podlegał Zarządowi Głównemu PTK w Warszawie. Zbierano materiały krajoznawcze o regionie i publikowano je w "Wieściach Ziemi Stargardzkiej", wydawano broszury, foldery i widokówki. W roku 1957 upamiętniono jubileusz 300-lecia pobytu wojsk hetmana Stefana Czarneckiego na Ziemi Stargardzkiej, a w 1973 z okazji 100-lecia założenia Oddziału w Polsce Oddział ustawił głąz pamiątkowy z okolicznościową tablicą w kształcie podeszwy buta. W 1986 roku podczas obchodów 40-lecia Oddziału wykonano i odsłonięto na Domu Wycieczkowym PTTK tablicę upamiętniającą tę rocznicę i założyciela Oddziału Eugeniusza Góreckiego. W 1989 upamiętniono 50-lecie powstania obozu jenieckiego Stalag 2 D ustawiając obelisk z bloków granitowych z tablicą metalową. W roku 1995 wspólnie z Oddziałem Węzła PKP ustawiono w Parku Chrobrego głąz upamiętniający 50-lecie polskiego Stargardu, a w 1996 odrestaurowano pomnik "15 południka" na końcu ulicy Szczecińskiej.

Staraniem działaczy PTTK zawdzięcza swe powstanie placówka muzealna przy Rynku Staromiejskim. Roztoczono również stałą opiekę nad wieloma zabytkami architektury, inicjowano powstanie rezerwatów oraz oznaczanie pomników przyrody.

Od 1948 roku siedzibą Oddziału była Brama Młyńska, a od 1958 - Brama Pырzyccka. Aktualnie mieści się on przy ul. Łokietka 3a. Kolejne siedziby były odbudowywane staraniem aktualnych zarządów i przy zaangażowaniu własnych funduszy. W ten sam sposób zorganizowano stanicę kajakową i ośrodek żeglarski.

Realizując obowiązki statutowe pozyskiwano nowych członków, zakładając koła w Stargardzie, Choszczynie, Suchaniu, Łobzie, Chociwlu. Szkolono kadry PTTK, organizowano wycieczki i imprezy w wielu dziedzinach turystyki kwalifikowanej. Najmniejszy stan liczebny Oddziału to 12 osób w 1955 roku, a największy - 1351 członków PTTK - 1985, kiedy istniały wszystkie statutowe komisje turystyki kwalifikowanej oraz problemowe. Oddział prowadził wtedy działalność gospodarczą / 2 sklepy pamiątkarskie i wypożyczalnię sprzętu turystycznego/, z osiągniętych zysków pokrywano wtedy wszystkie koszty imprez turystyki kwalifikowanej i działalności statutowej Oddziału.

Na początku 1996 Oddział liczył 261 członków zrzeszonych w 9 kołach i klubach. Obecnie działają 3 Komisje: Ochrony Przyrody, Opieki nad Zabytkami i Przewodnicza. Kadry PTTK stanowią ponadto: po 2 przewodników: turystyki pieszej i kolarskiej, 2 instruktorów krajoznawstwa i 5 organizatorów turystyki.

Na przestrzeni 50 lat prezesami Oddziału byli: Eugeniusz Górecki, Władysław Kropelniccki, Piotr Kudanowski, Wiesław Ziembicki, Albin Wiertel, Wit Wójtowicz, Piotr

Kudanowski, Renald Szpakowski, Ryszard Wrzos, Władysław Możejko, Stanisław Janson, Marian Skwara, Ireneusz Jabłonka.

Jubileusz 50-lecia obchodzono 8 czerwca 1996 roku w Szkole Podstawowej nr. 5 przy ul. Kuśnierzy. Uczestniczyli w nim przedstawiciele władz i instytucji kulturalnych, członkowie obydwu stargardzkich Oddziałów PTTK, członkowie Komisji Historii i Tradycji ZG PTTK, przedstawiciele oddziałów PTTK z województwa szczecińskiego i z Koszalina. Historię Oddziału-Jubilata przedstawił obecny jego prezes Ireneusz Jabłonka. Następnie wręczono odznaczenia i wyróżnienia.

Odznakę "Gryf Pomorski" przyznano:

Robertowi Drewnowskiemu, Janowi Świąderowi, Apolonii Stasińskiej, Krzysztofowi Kędrze, Barbarze Olszańskiej. Medalem "Za pomoc i współpracę" uhonorowano:

zastępcę Prezydenta Stargardu Jerzego Herneta i 3 instytucje z siedzibą w Stargardzie: Sekcję Zasilania Energetycznego PKP, Oddział Drogowy PKP i Oddział Archiwum Państwowego.

Złotą Honorową Odznakę PTTK przyznano:

Andrzejowi Kaczyńskiemu, Irenie Uścińskiej, Franciszce Dobrzyckiej, Halinie Adamczyk i Klubowi Seniora PTTK w ZNTK w Stargardzie.

Srebrne Honorowe Odznaki PTTK przyznano

11 osobom i Odznakę "Zasłużony dla PTTK

Województwa Szczecińskiego także 11 oso-

bom, a ponadto po 1 Odznace /w stopniu złotym i srebrnym/ "Za zasługi dla PTTK

wśród młodzieży".

Następnie Wiceprezydent Stargardu wręczył Listy gratulacyjne Prezydenta Miasta dla Oddziału PTTK i 9 osób. Dyplomy Oddziału PTTK - Jubilat były przyznane:

Wojewodzie Szczecińskiemu, Prezydentowi Stargardu i Jego Zastępcy, przedstawicielowi ZG PTTK, wielu działaczom PTTK ze Szczecina i woj. szczecińskiego, SKKT PTTK "Kajtki" i wielu osobom ze Stargardu.

Minutą ciszy uczczono pamięć zmarłych członków PTTK Oddziału.

Po spełnieniu przez wszystkich uczestników uroczystości stosownego toastu wystąpił Wiceprezydent Stargardu wspominając nieodległe czasy, gdy sam czynnie uprawiał turystykę krajoznawczą i krzewił ją wśród młodzieży szkolnej. Wręczył też listy gratulacyjne dla obydwu stargardzkich Oddziałów PTTK. Okolicznościowe prezenty otrzymali też Jubilaci od przedstawicieli Oddziałów PTTK: Szczecińskiego oraz Kolejowego i Wojskowego, jak również od Klubu Turystów Pieszych "Wiercipięty" ze Szczecina. Uczestnicy obchodów jubileuszowych przeszli następnie pod tablicę pamiątkową o treści: "W 40 rocznicę utworzenia Oddziału PTK w Stargardzie Szczecińskim założycielowi EUGENIUSZOWI GORECKIEMU 1946 -15. VI.1986 działacze PTTK" umieszczoną na ścianie Domu Wycieczkowego PTTK i złożyli tam wiązankę róż. Po powrocie do sali obrad wspomniano osoby i zdarzenia z historii Oddziału, śpiewano piosenki turystyczne. Szczególnie mile wspomniano obchody 25-lecia Oddziału w 1971 roku, kiedy Sztandar Oddziału został udekorowany Odznaką "Gryfa Pomorskiego" oraz Złotą Honorową Odznaką PTTK. Wtedy w uroczystościach brali udział członkowie pierwszego Zarządu Oddziału z prezesem E.Góreckim na czele.

Na zakończenie uroczystości Jubileuszu 50-lecia Oddziału PTTK goście dokonali wpisów do kroniki upamiętniającej to wydarzenie.

Michał Zachmann

"WANOGA MA 35 LAT"

W 1996 r. znany i zasłużony dla turystyki pieszej Klub Turystów Pieszych "Wanoga" obchodzi Jubileusz 35-lecia działalności. Funkcjonuje przy Oddziale "Morskim" PTTK w Gdyni. Klub działa formalnie od 1961 r., ale tradycje "wanożenia" są w nim jeszcze dawniejsze. "Wanoga" niezwykle skutecznie realizuje hasło: "Nie siedź w domu! Spędź czas z nami". Od wielu lat, mimo różnorodnych przeszkód i trudności w każdym tygodniu organizowane są wycieczki piesze. Są one ogólnodostępne, ogłaszane w prasie. Zgodnie z zapotrzebowaniami członków Klubu organizowane są też wycieczki górskie, kajakowe, narciarskie.

Do doskonała atmosfera w Klubie wywołała potrzebę spotykania się w siedzibie Oddziału co tydzień. Podczas spotkań klubowych organizowano prelekcje, wyświetlano filmy i przeznacza. Organizowano konkursy, bale prze-

bierańców... Wieloletnią już tradycję mają organizowane w pięknym zakątku leśnym zwanym Krykulcem "Mikołajki" oraz systematycznie odbywane wizyty przy grobach pomordowanych w Piaśnicy. Koledzy klubowi organizują dla pań z Klubu herbatki z okazji Dnia Kobiet. "Wanogi" wspólnie chodzą do kin, teatrów, muzeum.

Wysoka frekwencja uczestników na wycieczkach wywołała konieczność powołania drugiego, niezależnego Klubu. W ten sposób powstał Klub "Noga za Noga". Ten fakt stanowił też zaspokojenie ambicji części członków Klubu "Wanoga", którzy zachcieli pracować samodzielnie według własnych wizji i koncepcji organizacyjnych.

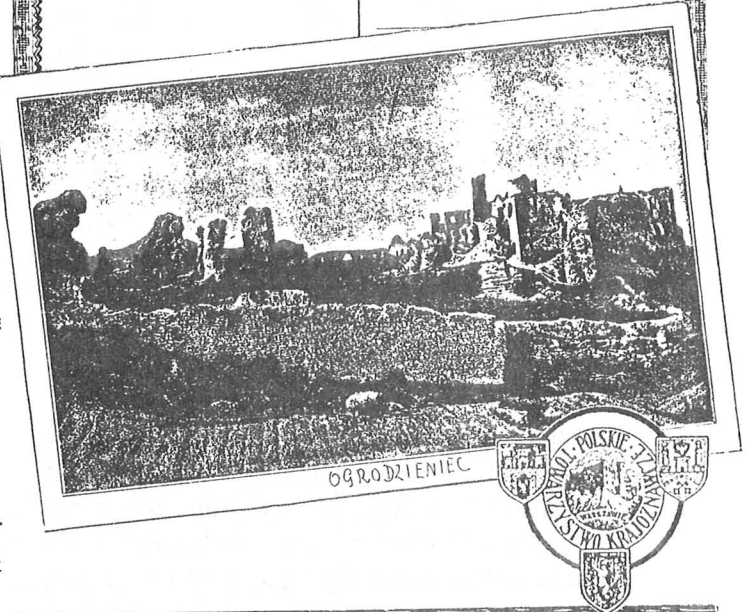
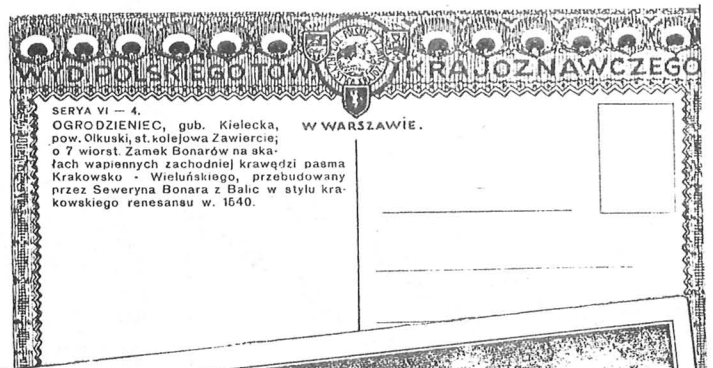
Mimo ogromnych trudności lokalowych nie słabnie zapał i zainteresowanie wędrowaniem i spotkaniami w siedzibie Oddziału. Członkowie Klubu nie obawiają się trudności, złej pogody, słabej kondycji. Dopisują im humory. W swoich szeregach chętnie widzą ludzi, którzy kochają ruch, piękne tereny Kaszub, różnorodne kontakty bez względu na wiek, poglądy i wykształcenie.

Nie sposób wymienić z nazwiska ludzi zasłużonych dla Klubu. Przewinięło się ich bardzo wielu. Niektórzy z nich odeszli już na wieczną wędrówkę. Z działalnością Klubu związanych było już kilka tysięcy osób. Niewątpliwie jednak dobrymi duchami w tej wspaniałej działalności jest małżeństwo Wrzosekó-

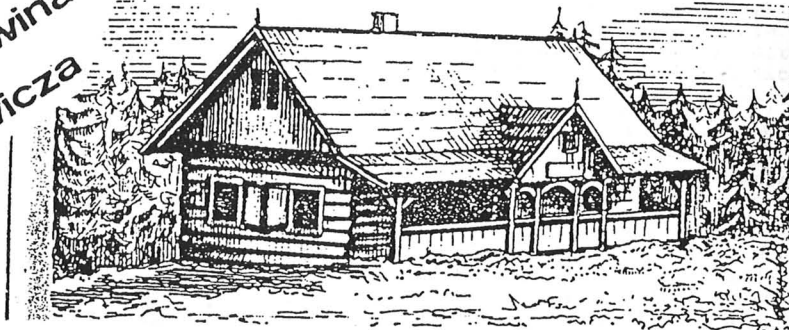
- Ryszard-prezes Zarządu Oddziału, Alicja - wyśmienity krajoznawca. Oni wytwarzają sympatyczną atmosferę i odpowiednie warunki działalności.

Z okazji Jubileuszu należy życzyć zasłużonemu dla turystyki i krajoznawstwa Klubowi "Wanoga" wielu ciekawych inicjatyw, niezmiennie sprzyjającej wędrówkom pogody.

Wiesław Karger

Schronisko
na Markowych Szczawinach
im. Hugona Zapałowicza

BABIOGÓRSKIE ROCZNICE

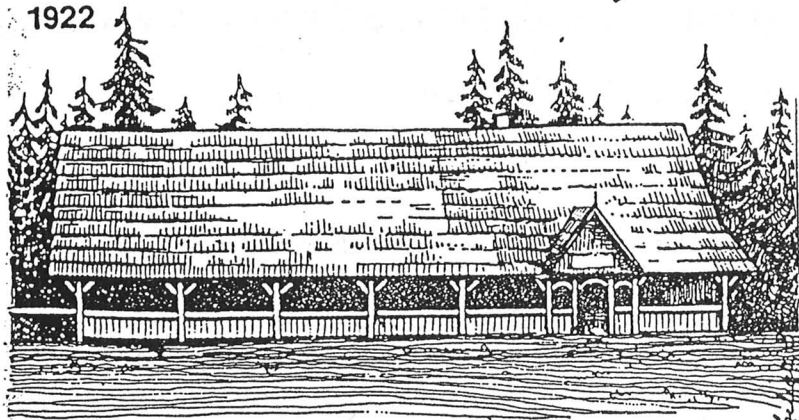
(90 lat schroniska oraz 30 lat Ośrodka Kultury i Historii Turystyki Górskiej
na Markowych Szczawinach)

Są w górach takie schroniska, do których chętnie się powraca. Swoisty klimat emanujący z ich wnętrza, a także z bezpośredniego otoczenia schroniskowego budynku przyciąga każdego, kto choć raz spał w takim obiekcie. Trudno powiedzieć konkretnie, na czym to polega, co wywołuje ten specyficzny klimat: czy osobowość gospodarza, czy wystrój wnętrza, czy urokliwość lokalizacji, czy wreszcie historia i tradycja związana z obiektem? Być może w wielu przypadkach decydują o tym tylko niektóre z wymienionych czynników, ale są też takie schroniska, w których owe czynniki splatają się i kumulują razem. Do takich obiektów bez wątpienia należy schronisko PTTK na Markowych Szczawinach, polanie położonej na północnym stoku Królowej Beskidu – Babiej Góry.

Schronisko obchodzi w tym roku swój piękny jubileusz. Założony w 1905 r. Oddział Babiogórski Towarzystwa Tatrzańskiego (powołany do życia głównie dzięki inicjatywie dra Hugona Zapałowicza, który dostrzegając niebezpieczeństwo turystycznego Drang nach Osten zagrażającego polskim Beskidom ze strony Beskidenvereinu, postanowił temu przeciwdziałać poprzez zawiązanie polskiej organizacji turystycznej działającej na tym terenie) już w następnym roku swego istnienia nabył parcelę pod schronisko i z początkiem lipca tegoż roku rozpoczął budowę obiektu. Budowa szła szybko i po miesiącu, dokładnie w dniu 10 sierpnia 1906 r. schronisko oddane zostało do użytku gości i turystów, 15 września zaś odbyła się uroczystość jego oficjalnego otwarcia i poświęcenia.

Domek, przypominający wyglądem dawnego typu gajówkę żywiecką, mierzący 10 m długości, 7 szerokości, posiadał od frontu, na całej długości, krytą werandę o szerokości 1,80 m. Znajdowały się w nim 2 pokoje sypialne, jadalnia, kuchnia, sionka, piwnica i bardzo obszerny strych. Obiekt od razu wzbudził duże zainteresowanie wśród turystów. „Pomimo częstej niepogody i nie rozpowszechnionej jeszcze wiadomości o istnieniu schroniska – donosił »Pamiętnik TT« – zwiedziło względnie nocowało w schronisku od 10 sierpnia do 9 września, więc w ciągu jednego miesiąca, przeszło 100 osób [...]”. Pierwszym gospodarzem obiektu został Józef Gancarczyk z Markowych Rówienek, zawojskiego przysiółka położonego u stóp masywu Babiej.

Przez dziewięćdziesiąt lat swego życia schronisko na trwale wpisało się w dzieje turystyki babiogórskiej, choć nie tylko jej. Gospodarzyło w nim wielu wybitnych ludzi gór, że wymienimy Władysława Midowicza, skądinąd autora pierwszego projektu parku narodowego na Babiej Górze, Ludwika Ziemblicę, Jana Czecha, Stanisława Jarosza, Zbigniewa Urbańskiego czy Waldemara Betlejewskiego. W czasie wojny nieraz gościli w nim polscy partyzanci. Urok babiogórskiego schroniska zainspirował poetę, Edwarda Kozikowskiego, do napisania wiersza zatytułowanego *Przy schronisku Hugona Zapałowicza*, z którego przytoczymy dwie zwrotki:

Gdy zakrystian niebieski światła gwiazd pogasi
i wiatr mocniej uderzy o kamienne zwały,
wyjdziemy, by usłyszeć pierwszy świergot ptasi,
cichy, jak prośba dziecka i jeszcze nieśmiały.

[...]

Może noc się zatrzyma na nasze wołania,
jak zziżana kozica u skraju urwiska,
zanim słońce w tysięcznych wypływie błyskaniach,
oświetlając opłotki naszego schroniska.

Z rocznicą schroniska zbiegł się też inny jubileusz, wprawdzie o nie tak długiej proweniencji, ale też już godny, mianowicie 30-lecie istnienia Ośrodka Kultury i Historii Turystyki Górskiej, pierwszej tego typu placówki muzealnej w polskich górach, powstałej przed laty z inicjatywy Edwarda Moskały przy współudziale krakowskiego aktywu turystycznego. To właśnie ośrodek na Markowych Szczawinach dał początek całej sieci podobnych placówek, które powstały w minionym trzydziestoleciu i obejmują obecnie cały obszar polskich Karpat, od Beskidu Śląskiego po Bieszczady.

Bogate dzieje i tradycje Domu Zapałowicza – by użyć określenia Władysława Midowicza – a także babiogórskiej placówki muzealnej stanęły przed oczyma gości przybyłych na uroczyste ochody jubileuszu w dniach 14 i 15 września br., a więc dokładnie w 90. rocznicę otwarcia schroniska.

Niestety, do tych pięknych rocznic zupełnie nie dostroiła się aura. Zamiast więc letniego, a przynajmniej jesiennego krajobrazu, zwykle o tej porze roku i w tym terenie, jakżeż atrakcyjnego, uczestnicy obchodów, którzy przybyli do Zawoi i na Markowe Szczawiny, spotkali się oko w oko z „matką niepogód”, z mgłami, deszczową ulewą, a także śnieżycą.

Kompleks uroczystości rocznicowych rozpoczęło, w sobotę 14 września, zwiedzanie tzw. Chałupy Kudzi – najnowszego ośrodka KTG ZG, otwartego przed paru laty w Zawoi, wzorowo prowadzonego przez społecznego kustosa Jacka Kotarbę. Tutaj, korzystając z okazji, spotkali się członkowie kierownictwa PTTK z dyrektorem Babiogórskiego Parku Narodowego, potem zaś nastąpiło wspólne posiedzenie Komisji Turystyki Górskiej ZG PTTK oraz jej Podkomisji Kultury i Historii Turystyki Górskiej.

Popołudniem goście zaczęli przybywać do schroniska-jubilata. Pomimo prawdziwie przykrych pogody pojawiło się około 60 osób, wśród których znaleźli się m. in.: prezes Towarzystwa Adam Chyżewski, wiceprezesi: Edward Kudelski i Janusz Zdebski, sekretarz ZG PTTK Anna Kulińska, przewodniczący KTG ZG Marek Staffa, dyrektor Centralnego Ośrodka Turystyki Górskiej i zarazem prezes Oddziału Krakowskiego PTTK – Zbigniew Kresek, prezes Oddziału Babiogórskiego PTTK w Żywcu – Edmund Zaiczek, prezes Oddziału PTTK w Suchoj Beskidzkiej – Wojciech Żak, przewodnicząca Podkomisji Kultury i Historii Turystyki Górskiej – Jadwiga Polańska, naczelnik Grupy Beskidzkiej GOPR – Adam Kubala, Jerzy Kalarus, dyrektor Spółki Karpaty – Hotele i Schroniska PTTK. Przybyli też kustosze ośrodków muzealnych KTG z Piotrem Krzywdą, kustoszem muzeum na Markowych Szczawinach, na czele oraz zasłużona dla Babiogórszczyzny etnografka i pisarka – Urszula Janicka-Krzywdą.

Czcząc jubileusz 30-lecia muzeum KTG na Markowych Szczawinach, Komisja Turystyki Górskiej nie zapomniała o jego założycielach, przyznając im medale KTG. Otrzymali je: Marek Eminowicz i Krzesław Stokłosa (nie mogący niestety wziąć udziału w uroczystościach), natomiast Zbigniew Kresek, który już wcześniej został u-

honorowany tym odznaczeniem, odebrał z rąk przewodniczącego KTG – Marka Staffy okolicznościowy list.

Babiogórski ośrodek KTG otrzymał też listy gratulacyjne od Koła Przewodników Beskidzkich przy Oddziale Miejskim PTTK w Katowicach, od Oddziału PTTK w Będzinie oraz oryginalne, wykonane w drewnie, życzenia od bratniego ośrodka na Baraniej Górze.

Aktualni dzierżawcy schroniska – Halina i Jan Lizakowie – otrzymali z kolei od Oddziału Babiogórskiego PTTK egzemplarz *Dziejopisu Żywieckiego* Andrzeja Komonieckiego.

Po oficjalnych wystąpieniach rozpoczął się wieczór wspomnień, które przeplatała regionalnymi melodiami i śpiewami kapela góralska.

Na drugi dzień, w niedzielny poranek, na werandzie schroniska odbyła się msza św. koncelebrowana przez trzech kapłanów związanych ze środowiskami turystycznymi: ks. Jerzego Pawlika, członka honorowego PTTK, ks. Macieja Ostrowskiego, diecezjalnego duszpasterza turystycznego w Krakowie oraz ks. Emila Furtaka, współpracownika Radia Mariackiego w Krakowie.

Następnie prezes Towarzystwa Adam Chyżewski uroczystie odsłonił, umieszczoną na werandzie, wykonaną w drewnie tablicę, na której obok godła PTTK widnieje napis:

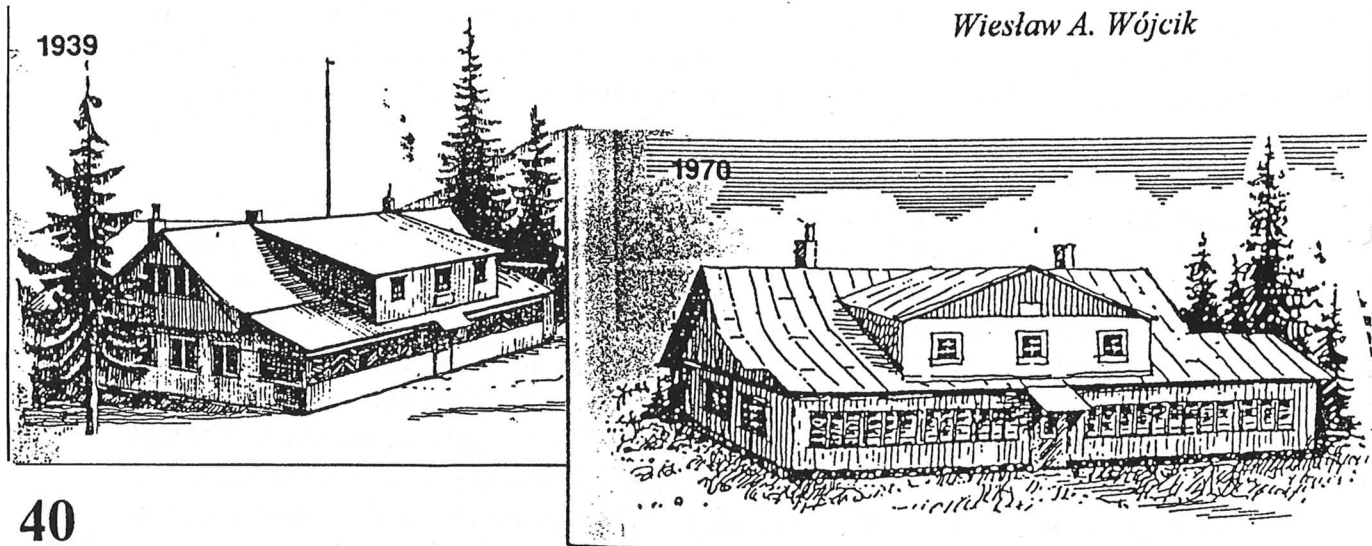
SCHRONISKO PTTK
ZASŁUŻONE DLA TURYSTYKI POLSKIEJ
WZNIESIONE NA MARKOWYCH SZCZAWINACH
W 1906 R. Z INICJATYWY DR. HUGONA ZAPAJÓWICZA
PRZEZ ODDZIAŁ BABIOGÓRSKI TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO

DNIA 15 WRZEŚNIA 1996 R.

Warto dodać, iż babiogórskie schronisko jest pierwszym PTTK-owskim obiektem uhonorowanym tego rodzaju tablicą.

Uroczystości jubileuszowe zakończone zostały zwiedzaniem ośrodka muzealnego na Markowych Szczawinach, po którym oprowadzał gości jego kustosz Piotr Krzywda.

Z okazji jubileuszu nakładem Centralnego Ośrodka Turystyki Górskiej PTTK w Krakowie wydano 9. zeszyt „Prac Babiogórskich” oraz kolejny numer ukazującej się od 1970 r. gazetki ściennej „Markowe Szczawiny. Informator Babiogórski”.

WYBRANE PROBLEMY PRZEWODNICTWA
W ODDZIALE GDANSKIM PTTK

Obecnie obowiązujące przepisy dotyczące przewodnictwa, szkolenia kadry przewodników, nadawania im uprawnień, ewidencji ilości prowadzonych przez nich grup oraz nadzór merytoryczny, nie są zastrzeżone wyłącznie dla PTTK. Oznacza to w praktycznym rozumieniu, że każdy podmiot gospodarczy - zajmujący się obsługą grup wycieczkowych - ma prawo organizować kursy i wydawać stosowne uprawnienia przewodnickie.

Rzecz jednak w tym, że te podmioty nie mają w tym zakresie ani tradycji, ani doświadczenia, a jakość prowadzonego przez nich szkolenia jest zwykle amatorska, żeby nie powiedzieć powierzchowna. Jeszcze gorzej dzieje się, gdy organizacja kursu kandydatów na przewodników ma na celu jedynie charakter komercyjny.

Przyczyną takiego stanu jest to, że zostało uchylone zarządzenie byłego GKPFIT nr 26 z 30 czerwca 1968 roku w sprawie wykonywania funkcji przewodnika, podobnie jak zarządzenie w sprawie zakresu uprawnień przewodników turystycznych. Można więc powiedzieć, że kwestia przewodnictwa zawiśła w legislacyjnej próżni.

W tym miejscu trzeba jednak podkreślić, że niejako siłą inercji, a także sprawdzonych form, systemów i tradycji całość szkolenia przewodników nadal spoczywa na PTTK.

Obowiązujące w ramach Towarzystwa akty prawne, nie dotyczą i nie mogą dotyczyć innych podmiotów prawnych. - Mam tu na myśli zasady organizacji przewodnictwa turystycznego wraz z wewnętrznymi przepisami dotyczącymi klasyfikacji przewodników, instrukcji szkolenia i dokształcania przewodników oraz regulaminu koła przewodników.

Od wielu lat trwają prace nad skonstruowaniem ustawy o usługach turystycznych. W Towarzystwie daje się zauważyć tendencja do powrotu dawnego, państwowego licencjonowania wszelkich uprawnień przewodnickich, nie może się ona jednak przebiec.

Moim zdaniem, jeżeli nie może być już dziś mowy o wyłączności PTTK na przewodnictwo, to właśnie Towarzystwo powinno mieć monopol na szkolenie przewodników z uprawnieniami odpowiednich organów administracji państwowej.

Oddział Gdański PTTK jest jednym z większych w Polsce i posiada tradycje przewodnictwa 50-letnią. Napływ turystów na Wybrzeże Gdańskie, a zwłaszcza do Trójmiasta

skłaniał do szkolenia kadry przewodnickiej już od pierwszych lat powojennych.

W latach 1946-1976 zostało zorganizowanych 20 kursów dla przewodników miejskich oraz 6 kursów dla przewodników terenowych. Na tych kursach przeszkolono 445 osób. Rekrutowały się one głównie z ludzi pracujących zawodowo w różnych instytucjach, którzy na pracę w przewodnictwie przeznaczali dni wolne od pracy, popołudnia oraz urlopy wypoczynkowe.

Wzmagający się ruch turystyczny oraz płynność tej kadry spowodowana głównie tym, że praca w przewodnictwie ograniczała się do sezonu letniego i miała charakter dorywczy, wymuszało do organizowania dalszych kursów, które w latach 1977-1990 odbywały się średnio co dwa lata.

W latach 1992-1993 Oddział Gdański PTTK zorganizował dwa kolejne kursy, które ukończyło 50 osób. W latach 1993-1994 zakwalifikowano do kursu 35 osób o średniej wieku 25 lat. Kandydaci władali językami: angielskim - 9, niemieckim - 7, francuskim - 5 i rosyjskim - 2.

W latach 1994-1995 do udziału w kursie zakwalifikowano 44 osoby o średniej wieku 27 lat, ze znajomością języków: angielskiego - 17, niemieckiego - 4, francuskiego - 2,

norweskiego - 2, rosyjskiego - 3. Natomiast w latach 1995-1996 przyjęto na kurs 44 osoby o średniej wieku 23 lata, ze znajomością języków: niemieckiego - 18, angielskiego - 13, francuskiego - 3, rosyjskiego - 5, białoruskiego - 1.

Przy naborze kandydatów na ostatnio organizowane kursy większą uwagę zwrócono na ich praktyczną znajomość języków obcych. Ma to ścisły związek ze wzrostem liczby turystów zagranicznych odwiedzających Trójmiasto i przewidywanym napływem zagranicznych gości w okresie obchodów 1000-lecia Gdańska.

Obecny stan osobowy Koła Przewodników przy Oddziale Gdańskim PTTK wynosi ponad 200 osób. Niestety obecna przeciętna wieku znacznie przekracza ogólnie przyjęte normy, co można zauważyć na jakości świadczonych usług.

Następują także naturalne ubytki, bowiem część przewodników rezygnuje wobec znacznego zaawansowania wiekowego.

Występuje również zjawisko usamodzielniania się przewodników. Dlatego ważnym elementem jest stała tendencja do uzupełniania stanu osobowego, przy równoczesnym odświeżeniu kadry.

Warto w tym miejscu podkreślić, iż kurs na przewodników trwa przeciętnie 6 miesięcy, zajęcia teoretyczne i praktyczne obejmują około 200 godzin. Wykłady odbywają się w soboty i niedziele w miesiącach listopad - maj w Klubie Turystów PTTK w kamienicy przy ul. Długiej 45.

Program kursów jest niezwykle interesujący i stoi na wysokim poziomie. Wykłady prowadzą osoby o najwyższych kwalifikacjach. Zakres tematyczny jest szeroki: historia sztuki, historia Gdańska, historia Gdyni i Sopotu, Półwyspu Helskiego, geografia, archeologia, przyroda, zagadnienia morskie, obrona Wybrzeża w 1939 roku, ochrona zabytków, technika i metodyka oprowadzania wycieczek, turystyka i krajoznawstwo w Polsce oraz topografia Trójmiasta.

Wielkie urozmaicenie kursów stanowią zajęcia praktyczne. Tak więc na kursach szkoli się wysokiej klasy specjalistów, którzy dysponują wszechstronną wiedzą i praktyką. Aczkolwiek będą pracowali dorywczo, w ramach pracy zleczonej, to jednak zapewnią wysoką jakość usług przewodnickich, przekażą rzetelne informacje w poprawnej polszczyźnie. Będzie im to nakazywał honor przewodnika.

We współczesnych czasach turystyka jest zjawiskiem nierozzerwalnie związanym z jakością życia, edukacją oraz kondycją ekonomiczną kraju, dlatego wzrasta zainteresowanie nią decydentów i podmiotów gospodarczych.

W tej sytuacji szkolenie przewodników, mających ogromny wpływ i co najważniejsze bezpośrednio oddziaływanie na społeczeństwo, jest już nie tylko naszą tradycją, ale autentycznym działaniem wychowawczym z ogromnym ładunkiem patriotycznym. Przewodnictwo rozbudza i kształtuje pasję krajoznawczą, daje możliwości zdobycia drugiego zawodu.

Możliwości zwiększenia uprawnień przewodnickich są w zasadzie nieograniczone. Oprócz przewodnictwa miejskiego, można uzyskać uprawnienia terenowe /regionalne/, górskie, zakładowe, muzealne. Także uprawnienia pilota krajowego.

Na zakończenie niniejszej wypowiedzi warto jeszcze dodać, że w świetle wyżej przedstawionych wywodów - zdaniem piszącego - struktury wojewódzkie przewodników /komisja/ Oddziałowi Gdańskiemu PTTK nie są potrzebne.

Także Główna Komisja Przewodnicka przy ZG PTTK nie powinna pełnić roli decydecyjnej, lecz wyłącznie ograniczyć swą funkcję do przepływu informacji.

POROZUMIENIE

między Dyrekcją Parku Narodowego Gór Stołowych a Polskim Towarzystwem Turystyczno-Krajoznawczym w sprawie przewodnictwa turystycznego na obszarze Parku Narodowego Gór Stołowych zawarte dnia 04.09.1996 w Kudowie Zdroju.

Strony porozumienia, tj. Dyrekcja Parku Narodowego Gór Stołowych i Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze reprezentowane przez :

- 1) Dolnośląską Federację Przewodnicką PTTK
 - 2) Delegaturę Sudecką Komisji Turystyki Górskiej Zarządu Głównego PTTK
- uzgadniają co następuje:

§ 1.

Ruch turystyczny w Parku Narodowym Gór Stołowych odbywać się może tylko wyznaczonymi szlakami turystycznymi .

§ 2.

Prawo do prowadzenia wycieczek na obszarze Parku Narodowego Gór Stołowych bez obowiązku uzyskiwania odrębnych zezwoleń lub licencji mają:

- 1) przewodnicy górscy - sudeccy
- 2) przewodnicy po Ziemi Kłodzkiej
- 3) przewodnicy terenowi - po Dolnym Śląsku
- 4) przewodnicy terenowi po Opolszczyźnie z uprawnieniami na Ziemię Kłodzką
- 5) przewodnicy turystyki górskiej z uprawnieniami na Sudety

§ 3.

Uprawnionymi do obsługi ruchu turystycznego na terenie PNGS są również Przewodnicy po PNGS, z legitymacjami wystawionymi przez Dyrekcję Parku.

§ 4.

Przewodnicy turystyczni i przewodnicy turystyki górskiej o których mowa w §2 i §3 zwolnieni są od opłat za wstęp na trasy turystyczne "Błędne Skály" i "Szczeliniec Wielki", również gdy nie prowadzą grupy.

§ 5.

Przewodnicy turystyczni i przewodnicy turystyki górskiej, objęci niniejszym porozumieniem, prowadzący wycieczki po PNGS zobowiązani są do:

- 1) posiadania przy sobie ważnej legitymacji przewodnickiej/przodownickiej oraz odpowiedniej odznaki noszonej w sposób widoczny,
- 2) dopilnowania, aby prowadzone przez nich grupy wycieczkowe wnosily opłaty za zwiedzanie tras turystycznych,
- 3) przestrzegania Regulaminu PNGS, zaznajamiania z nim członków prowadzonej grupy i wykazania dbałości, aby Regulamin ten był przestrzegany,
- 4) zachowania zasad kultury turystycznej.

§ 6.

Dolnośląska Federacja Przewodnicka oraz Delegatura Sudecka KTG ZG PTTK :

- 1) utrzymując systematyczny kontakt z Dyrekcją PNGS, informować będą koła przewodnickie i przodowników o zmianach w Regulaminie, spostrzeżeniach i opiniach Dyrekcji, zmianach w organizacji ruchu turystycznego i zagospodarowaniu turystycznym Parku,
- 2) uzgadniać będą z Dyrekcją PNGS program kursów dla przewodników i przodowników z zakresu ochrony przyrody i wiedzy o PNGS, biorą odpowiedzialność za przekazywanie odpowiedniego zasobu wiedzy kandydatom na przewodników i przodowników,

- 3) w programach systematycznych spotkań szkoleniowych uwzględnią aktualizację i wzbogacanie wiedzy o ochronie przyrody, w tym także o Parku Narodowym Gór Stołowych,
- 4) wymagać będą od przewodników i przodowników przestrzegania warunków niniejszego porozumienia,
- 5) z uwagą analizować będą wszelkie sygnały od Dyrekcji PNGS dotyczące naruszania przez przewodników i przodowników lub członków prowadzonych przez nich wycieczek Regulaminu Parku i zasad kultury w turystyce,
- 6) przekazywać będą Dyrekcji PNGS wszelkie uwagi mogące przyczynić się do usprawnienia organizacji ruchu turystycznego w Parku.

§ 7.

Strony niniejszego porozumienia dostrzegają potrzebę wzajemnego współdziałania.

§ 8.

Uprawnionymi do legitymowania przewodników i przodowników na terenie PNGS są:

- 1) Straż Parku
- 2) upoważnieni przez Dyrektora pracownicy Służby Parku
- 3) pracownicy obsługujący trasy turystyczne
- 4) Strażnicy Ochrony Przyrody pełniący służbę

Osoby legitymujące muszą okazać dokument upoważniający do przeprowadzania kontroli.

§ 9.

Strony porozumienia reprezentujące PTTK prześlą tekst niniejszego porozumienia wszystkim ogniwom PTTK.

§ 10.

Porozumienie niniejsze wchodzi w życie z dniem podpisania.

Polskie Towarzystwo
Turystyczno-Krajoznawcze

Dyrekcja
Parku Narodowego Gór Stołowych

POLSKIE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWcze
Dolnośląska Federacja Przewodnicka
Rynek Ratusz nr 11/12
50-107 WROCLAW
- 2 -

PARK NARODOWY
GÓR STOŁOWYCH
ul. Słoneczna nr 31 tel. 661-436
57-360 KUDOWA ZDRÓJ
Identyfikator 890223819

P R E Z E S
Dolnośl. Federacji Przewodnickiej

[Signature]
Lycyulant Marek Żdźarski

D Y R E K T O R

[Signature]
mgr inż. Józef Korybo

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze
Zarząd Główny - Komenda Turystyki Górskiej
DELEGATURA SUDECKA
z siedzibą: Rynek - Ratusz 11/12
50-107 WROCLAW

Zbigniew Garbaczewski
Przodownik GOI
Nr leg. 132

SPECJALISTA
[Signature]
mgr inż. Ewa Górska

PRZEWODNICZE
Komisji Egzaminacyjnej
[Signature]
Dr inż. Krystyna Chmielewska
Przodownik GOI, nr leg. 132

**V OGÓLNOPOLSKI PRZEGLĄD
KSIĄŻKI KRAJOZNAWCZO - TURYSTYCZNEJ
POZNAŃ, 8 - 11 PAŹDZIERNIKA 1996**

Informacja o przebiegu i wynikach konkursu

1. Organizatorzy:

- Zarząd Międzynarodowych Targów Poznańskich
- Zarząd Główny PTTK
- Wielkopolski Klub Publicystów Krajoznawczych PTTK w Poznaniu
- Regionalna Pracownia Krajoznawcza w Poznaniu
- Wydział Kultury Fizycznej i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu

- Wydawnictwo Miejskie - Poznań
- Wydawnictwo PTTK „Kraj” - Warszawa
- Wydawnictwo „Secesja” - Kraków
- Wydawnictwo Sport i Turystyka - „Muza” SA - Warszawa
- Wydawnictwo „Sudety” - Wrocław
- Wydawnictwo WBP - Poznań
- Zakład Kartograficzny „Sygnatura” - Zielona Góra

2. Do konkursu zgłoszono publikacje 35 wydawców:

- Agencja „TD” Tomasz Darmochwał - Białystok
- Agencja Reklamowa „Hot” - Białystok
- Agencja Wydawnicza „BiK” - Piła
- Agencja Wydawniczo-Reklamowa „Jota” - Rzeszów
- „Arkady” - Warszawa
- Centrum Turystyki - Katowice
- „Daunpol” sp.z o.o. - Warszawa
- „GeoCenter” - Warszawa
- Koło Przewodników Miejskich - Wrocław
- Komisja Krajoznawcza Oddziału Wrocławskiego PTTK - Wrocław
- Muzeum Regionalne w Świebodzinie
- Oficyna Wydawnicza „Rewasz” - Pruszków
- Ośrodek Naukowo-Dydaktyczny Bieszczadzkiego Parku Narodowego - Ustrzyki Dolne
- Polska Agencja Promocji Turystyki - Oddział Wielkopolski - Poznań
- Polskie Przedsiębiorstwo Wydawnictw Kartograficznych - Warszawa
- Pracownia Geologiczno-Kartograficzna „Pag” - Poznań
- Przedsiębiorstwo Geodezyjno-Kartograficzne - Wrocław
- Regionalne Towarzystwo Rolno-Przemysłowe w Tyczynie
- Regionalny Ośrodek Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego - Rzeszów
- Stowarzyszenie Miłośników Tradycji „Mazurka Dąbrowskiego” - Gdańsk
- Studenckie Koło Przewodników - Wrocław
- Szczecińska Agencja Turystyczna „SAT” - Szczecin
- Tatrzański Park Narodowy - Zakopane
- Urząd Miasta w Brzegu
- Widzewska Oficyna Wydawnicza „Zora” - Łódź
- „Wiedza i Życie” - Warszawa
- Wydawnictwo Kartograficzne „Eko-Graf” - Wrocław
- Wydawnictwo Kartograficzne „Witański” - Katowice

3. Ogółem zgłoszono 94 publikacje wydane w latach 1995/96, w następujących kategoriach:

- a) albumy.....6
- b) przewodniki 37
- c) monografie i inne opracowania krajoznawcze.....24
- d) foldery..... 12
- e) mapy 24

4. Jury pod przewodnictwem prof. dr. hab. Andrzeja Tomczaka (Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu) postanowiło przyznać wyróżnienia regulaminowe (dyplomy honorowe Międzynarodowych Targów Poznańskich i Zarządu Głównego PTTK) najwyżej ocenionym publikacjom w poszczególnych kategoriach Przeglądu:

W KATEGORII ALBUMÓW:

I miejsce - album *Nieborów Arkadia* Krzysztofa Jabłońskiego i Włodzimierza Piwkowskiego, wyd. 2, Wydawnictwo „Sport i Turystyka” Warszawa, za bogatą i na wysokim poziomie treść merytoryczną oraz znakomity poziom edytorski;

II miejsce - album *Przyroda polska* Leszka Krzysztofa Sawickiego, Wydawnictwo „Arkady” Warszawa, za pokazanie przyrody polskiej w wyjątkowo pięknych fotogramach;

III miejsce - album *Ziemia Rzeszowska* Józefa Abramowicza, Wydawnictwo „Jota” Rzeszów, za znakomite pokazanie rzadko promowanego w wydawnictwach regionu Polski południowo-wschodniej.

W KATEGORII PRZEWODNIKÓW:

I miejsce - przewodnik *Ziemia Kłodzka* Piotra Migonia, Wydawnictwo „Eko-Graf” Wrocław, za bogatą treść krajoznawczą, dobrą informację turystyczną i obszerny materiał uzupełniający (m.in. kartografia);

II miejsce - *Polska egzotyczna* Grzegorza Rąkowskiego, część II, Oficyna Wydawnicza „Rewasz” Pruszków, za umiejętne pokazanie mało znanych fragmentów kraju i dobre opracowanie techniczne;

III miejsce - *Warszawa. Przewodnik*, Wydawnictwo „Wiedza i Życie” Warszawa, za przystępne i nowatorskie w skali kraju pokazanie polskiej stolicy.

W KATEGORII MAP:

I miejsce - *Tatry. Kieszonkowy atlas*, praca zbiorowa, Wydawnictwo „Eko-Graf” Wrocław, za zaprezentowanie bogatej treści turystycznej na tle szczegółowej fizjografii terenu;

II miejsce - *Gorczański Park Narodowy, mapa turystyczno-nazewnictwa*, Oficyna Wydawnicza „Rewasz” Pruszków, za pełny zakres nazewnictwa i odpowiedni poziom treści turystycznej;

III miejsce - *Beskid Śląski, mapa turystyczna*, Wydawnictwo Kartograficzne „Witański” Katowice, za pełną poprawność merytoryczną, turystyczną i techniczną.

W KATEGORII MONOGRAFII I INNYCH OPRACOWAŃ KRAJOZNAWCZYCH:

I miejsce - *Sanok. Dzieje miasta*, praca zbiorowa pod redakcją Feliksa Kiryka, Wydawnictwo „Secesja” Kraków, za wszechstronne opracowanie geografii, dziejów i dnia codziennego zabytkowego miasta

II miejsce - zestaw 3 monografii: *Galicyskie cmentarze wojenne tom I* Romana Frodymy, *Tradycje chrześcijańskie polskiego Podkarpacia* Urszuli Janickiej-Krzywydy oraz *Cerkwie w Bieszczadach* Stanisława Krycińskiego, Oficyna Wydawnicza „Rewasz” Pruszków, za znakomite wyjście na przeciw krajoznawczym zainteresowaniom turystów;

III miejsce - *123 x Wielkopolska*, opracowanie zbiorowe, Wydawnictwo WBP Poznań, za dobrze pomyślany i interesująco napisany swego rodzaju słownik krajoznawczy regionu.

W KATEGORII FOLDERÓW:

I miejsce - *Wielkopolska i Ziemia Lubuska zaprasza*, opracowanie zbiorowe, Polska Agencja Promocji Turystyki, Oddział Wielkopolski w Poznaniu, za wysoki poziom merytoryczny i dobrą szatę graficzną;

II miejsce - *Baltyk, Pomorze*, opracowanie zbiorowe, Szczecińska Agencja Turystyczna „SAT” w Szczecinie, za ciekawą szatę graficzną, dobre wykorzystanie fotogramów i zwięzłość tekstów

III miejsce - seria *Muzeum w Rakoniewicach, Muzeum w Stęszewie i Klasztor w Woźnikach*, Wydawnictwo WBP Poznań, za bogactwo treści krajoznawczych przy skromnej szacie poligraficznej.

NAGRODY POZAREGULAMINOWE:

Nagroda „GŁosu Wielkopolskiego” - *Szlak Cysterski w Wielkopolsce* Andrzeja M. Wyrwy i Bogdana Kucharskiego, Wydawnictwo WBP Poznań, za wkład w dokumentowanie historycznych związków regionu z Europą;

Nagroda Wielkopolskiego Klubu Publicystów **Krajoznawczych** - *Szczecin. Przewodnik dla niepełnosprawnych* Przemysława Nowika i Izabeli Ołowskiej, Szczecińska Agencja Turystyczna „SAT”, za udaną propozycję przewodnika dla specyficznej grupy turystów.

Poznań, dnia 19 września 1996 r.

Komisarz Konkursu

Witold Gostyński

● SPRAWY ORGANIZACYJNE ●

S Z A N O W N I K O L E D Z Y P R Z E W O D N I C Y !!!

Komisja Przewodnicza Zarządu Głównego PTTK po raz pierwszy od wielu lat publikuje w biuletynie "INFORMACJE" regulamin konkursu krasomówczego przewodników.

Zyczeniem naszym jest aby ten moment stał się kolejnym przełomem w życiu przewodników turystycznych PTTK, aby jak najwięcej N A S pojawiło się w dniach 22 - 24 Listopada 1996 roku na ZAMKU GOLUBSKIM przystępując do najbardziej szlachetnej rywalizacji wśród przewodnickiej braci o:

"ZŁOTY, SREBRNY i BRĄZOWY LAUR PRZEWODNICKI"

Liczymy tym samym na szerokie rozpowszechnienie w oddziałach i kołach przewodnickich PTTK idei i celów naszego konkursu krasomówczego, a jeszcze bardziej na powszechny w nim udział naszych przewodników w szczególności dlatego, że jest to już:

XXV JUBILEUSZOWY i MIĘDZYNARODOWY KONKURS KRASOMÓWCZY PRZEWODNIKÓW

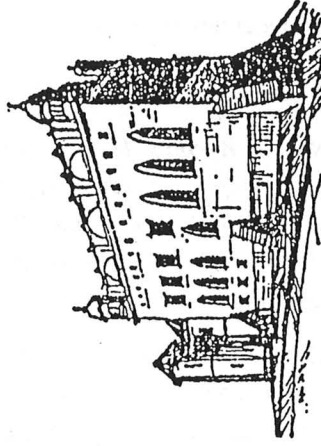
Równocześnie informujemy, że szczegółowe informacje o konkursie zostaną rozesłane do wszystkich kół przewodnickich PTTK przez bezpośredniego jego organizatora Zarząd Oddziału PTTK w GOLUBIU DOBRZYNIU.

Za Komisję Przewodniczą
Zarządu Głównego PTTK

WIESŁAW KEDZIERAWSKI
wiceprzewodniczący komisji

REGULAMIN

Międzynarodowego Konkursu Krasomówczego Przewodników

GOLUB-DOBRZYŃ

PATRONAT

Telewizja Polska S.A. i Polskie Radio
Warszawa

ORGANIZATOR

Zarząd Oddziału PTTK w Golubiu-Dobrzyniu

WSPÓŁUDZIAŁ

Ministerstwo Kultury i Sztuki
Urząd Kultury Fizycznej i Turystyki
Zarząd Główny PTTK
oraz

Express Włoczyński i Gazeta Pomorska

Golub-Dobrzyń 1996

REGULAMIN MIĘDZYNARODOWEGO KONKURSU KRASOMÓWCZEGO przewodników

I. Sprawy organizacyjne

- 1/ Inicjatorem i organizatorem Międzynarodowego Konkursu Krasomówczego jest Zarząd Oddziału PTTK w Golubiu Dobrzyńiu, przy współudziale Komisji Przewodniczącej Zarządu Głównego PTTK.
- 2/ Międzynarodowy Konkurs Krasomówczy, zwany dalej Konkursem, organizowany jest pod patronatem:

Telewizji Polskiej S.A.
w Warszawie

Polskiego Radia
w Warszawie

przy poparciu i współudziale
Ministerstwa Kultury i Sztuki

Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki
oraz

Komisji Przewodniczącej
Zarządu Głównego PTTK

- 3/ W Konkursie Krasomówczym uczestniczą przewodnicy turystyki. Uczestnicy z zagranicy mówiący po polsku, mają prawo brać udział w konkursie na tych samych zasadach co uczestnicy krajowi.
- 4/ Dla sprawnego przeprowadzenia Konkursu, Zarząd Oddziału PTTK w Golubiu-Dobrzyńiu powołuje Komitet Organizacyjny, który działając w jego imieniu, odpowiada za przygotowanie Konkursu, powołanie Jury oraz za sprawne i prawidłowe przeprowadzenie Konkursu.
- 5/ Konkurs Krasomówczy odbywa się w salach reprezentacyjnych Zamku Golubskiego w Golubiu Dobrzyńiu w ostatnim tygodniu listopada od piątku do niedzieli.
- 6/ W celu udziału w Konkursie najlepszych reprezentantów poszczególnych środowisk i regionów kraju, Finał Konkursu w Golubiu Dobrzyńiu powinny poprzedzić eliminacje oparte o ogólne zasady Konkursu, podane w niniejszym regulaminie i organizowane przez:
 - a/ Koła Przewodników przy współudziale Zarządu Oddziału PTTK, jako eliminacje środowiskowe.
 - b/ Regionalne Komisje Przewodniczące, jako eliminacje regionalne.
- 7/ Uczestnicy zagraniczni delegowani są przez środowiska przewodniczące lub polonijne według własnego uznania w uzgodnieniu z organizatorem.

- 8/ Każde Koło lub Regionalne Komisje Przewodniczące ma prawo zgłosić dowolną ilość reprezentantów bez względu na postadą ilość przewodników.
- 9/ Z eliminacji należy zgłosić do 5 najlepszych przewodników na Konkurs do Golubia Dobrzyńia.

10/ Zgłoszenia uczestników na Konkurs w Golubiu Dobrzyńiu należy kierować na adres:

Komitet Organizacyjny
Międzynarodowego Konkursu Krasomówczego
87-400 Golub Dobrzyń
Zamek, /tel. 0-56/83/24-55 lub 2466

Wraz ze zgłoszeniem należy dokonać odpowiedniej wpłaty z tytułu uczestnictwa w Konkursie na konto Zarządu Oddziału PTTK w Golubiu Dobrzyńiu w PKO Golub Dobrzyń Nr 87665-1166-132.
Koszty uczestnictwa i przejazdów pokryją jednostki delegujące lub sami uczestnicy.

II. Tematyka

Tematyka Konkursu jest dowolna, powinna jednak sięgać po treści krajoznawcze. Uczestnik ma prawo wybrać i prezentować taki temat, który najlepiej mu odpowiada. Nie mniej jednak sugerujemy, aby tematy były związane z własnym regionem, jego historią, zabytkami i pięknem oraz ze współczesnymi osiągnięciami lub ukazywały ludzi ciekawych i zasłużonych dla danego regionu.

Chodzi o to, aby Konkurs oprócz walorów językowych posiadał również jak największe wartości poznawcze i popularyzatorskie, aby przyczynił się do jeszcze lepszego poznania naszego kraju i innych krajów.

Uczestnicy zagraniczni proszeni są również o przedstawienie tematyki krajoznawczej, najlepiej dotyczącej poloników.

Ponadto każdy z uczestników będzie miał prawo wystąpić dodatkowo, poza Konkursem, na temat Zamku Golubskiego, o specjalną nagrodę Dyrektora Zamku.

III. Warunki i przebieg Konkursu

1/ Konkurs w Golubiu Dobrzyńiu składał się będzie z dwóch etapów:

- a/ eliminacji,
- b/ finału

2/ Podczas eliminacji każdy z uczestników losuje kolejność wystąpienia,

a następnie w ciągu 10 minut prezentuje swój temat.

Uczestnicy zobowiązani są do pełnego wykorzystania czasu, bez prawa jego przedłużenia, z możliwością tolerancji do 1 min.

Nie wykorzystanie limitu czasu lub jego przekroczenia ujemnie wpływa na ocenę wystąpienia krasomówczego.

3/ Biorąc pod uwagę dotychczasowe doświadczenie oraz postuluje uczestników poprzednich Konkursów, a także środowisk przewodniczących, utrzymuje się jawność ocen.

4/ Każdy z członków Jury dysponuje 10-cio stopniową skalą i w zależności od swego uznania przyznaje poszczególnym uczestnikom Konkursu odpowiednią ilość punktów.

5/ Suma tych punktów, podzielona przez ilość członków Jury stanowi właściwą ocenę i decyduje o zajęciu odpowiedniego miejsca w eliminacjach.
6/ Ocena Jury jest ostateczna bez prawa odwoływania się od niej.
7/ Pięciu najlepszych uczestników eliminacji zakwalifikowanych zostaje do finału.
8/ W finale 5 najbetszych uczestników powtórnie losuje kolejność wystąpień, prezentując w ciągu 15 - tu minut swój drugi temat.

Ponadto każdy z uczestników Finału zobowiązany jest wylosować dodatkowy temat i zaprezentować go w ciągu trzech minut, oceniany od 1 - 5 pkt.

Średnia ilość zdobytych punktów w finale zadecyduje o zajętych miejscach w Konkursie.

IV. Kryteria oceny.

Jury Konkursu oceniając wypowiedzi uczestników Konkursu będzie brało pod uwagę:

- 1/ kulturę i sugestywność wypowiedzi,
- 2/ logiczność i przejrzystość formułowania myśli,
- 3/ poprawność i płynność wyrażania,
- 4/ bogactwo i barwność języka,
- 5/ utrzymanie się zgłoszonego tematu,
- 6/ właściwe wykorzystanie limitu czasu.

V. Nagrody.

Dla uczestników Konkursu przewidziane są nagrody ufundowane przez organizatorów oraz sponsorów Konkursu /od I - V miejsca/.

Nagrodę za I miejsce każdorazowo funduje Prezes Telewizji Polskiej.

Przewidziana jest również nagroda Dyrektora Zamku Golubskiego za najpiękniejszą wypowiedź o zamku.

Ponadto przewidywana jest "Nagroda Publiczności" dla zwycięzcy Plebiscytu, wybranego w drodze tajnego głosowania przez publiczność Konkursu ufundowana przez władze Miasta Golubia Dobrzyńa.

Laureaci Konkursu I, II, III miejsca otrzymują złoty, srebrny i brązowy laur przewodniczący.

Jury Konkursu w uzgodnieniu z organizatorami ma prawo dokonania innego podziału nagród, przyznania nagród równorzędnych, nie przyznania niektórych nagród i miejsc oraz podziału nagród dla przewodników krajowych i zagranicznych.

VI. Uwagi końcowe.

Prawo interpretacji niniejszego regulaminu należy do Komitetu Organizacyjnego Konkursu.

Komitet Organizacyjny
Międzynarodowego Konkursu
Krasomówczego Przewodników

Regulamin

Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu

„Poznajemy Ojczyznę”

I. Założenia ogólne

1. ZG PTTK i redakcja „Poznaj swój kraj” ogłaszają Ogólnopolski Konkurs dla młodzieży „Poznajemy Ojczyznę”
2. Konkurs jest formą rywalizacji dla szkolnych kół krajoznawczo-turystycznych, obozów wędrownych oraz indywidualnych młodych krajoznawców.
3. Celem konkursu jest popularyzowanie:
 - poznawania Ziemi Ojczystej, jej przeszłości i teraźniejszości, pogłębienia wiadomości o miejscu zamieszkania i różnych zakątkach kraju poznawanych podczas wakacyjnych wędrowek indywidualnych lub zespołowo.
 - dokumentowania poznawanych obiektów przy pomocy fotografii, rysunku (format A-4) lub innych sposobów.
4. Organizatorami konkursu są ognia PTTK.
5. Organizatorzy konkursu w jego przeprowadzeniu współdziałają z władzami oświatowymi odpowiednich szczebli.

6. Konkurs organizowany jest w II kategoriach:

- a) szkoły podstawowe,
 - b) szkoły ponadpodstawowe, indywidualnie lub zespołowo
7. Konkurs składa się z etapów:

- a) oddziałowy
- b) regionalny
- c) centralny.

8. Konkurs przebiega następująco:

- a) etap oddziałowy kończy się 28 lutego
- b) etap regionalny winien być rozstrzygnięty do 15 marca
- c) etap centralny należy podsumować do 15 maja

9. Finały na poszczególnych etapach mogą kończyć się prezentacją prac, referowaniem, wystawami i dyskusją nad metodami dokumentacji.

II. Zasady organizacji konkursu.

1. W przeprowadzeniu obserwacji i dokumentowaniu uczestnicy konkursu powinni korzystać z opracowania Leszka Klimy „Poznajemy

CABINET FIGUR: NIEMOSKOWICZ

Co Polak nosi w klapie?

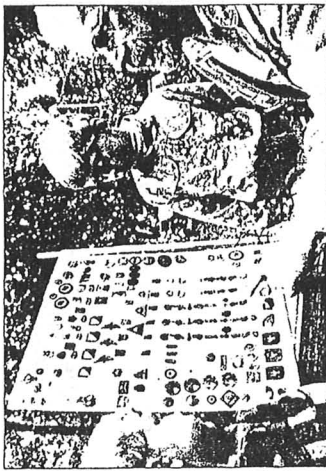
Z Henrykiem Paciejem, kolekcjonerem znaczków PTTK, rozmawia Krzysztof Zawadzki

- Od kiedy kolekcjonuje pan znaczki turystyczne?
- Zbieraniem znaczków interesowałem się jeszcze w szkole podstawowej. Zaczęło się od wydawnictw na wycieczki, z których przywoziłem różne pamiątki m.in. herby miast. Kiedy było ich coraz więcej, postanowiłem zamieszać je na mapie Polski w odpowiednich dla nich miejscach. I tak powstała moja mapa herbów.

- A potem?
- Później poprzez herby trafiłem do PTTK, gdzie sam zacząłem zbierać wiele odznak turystyki kwalifikowanej w poszczególnych dyscyplinach np. w turystyce motorowej, kolarstwie czy turystyce pieszej. Uzbierałem również niezłą kolekcję znaczków funkcyjnych PTTK. Nie wszystkie jednak odznaki można w życiu zdobyć, więc zacząłem swoje „eksponaty” wymieniać z innymi kolekcjonerami. Niektóre z tematów, które znajdują się w mojej kolekcji, to: flora i fauna, imprezy przy krajoznawczych, Mikołaj Kopernik itp. Jako ciekawostkę wspomnę też o zbiorze znaczków kiczowatych i znaczków z błędami. W sumie wszystkich mam ponad 5 tysięcy.

- Jak klasyfikuje pan swoje zbiory?
- Zbiory zwykle układam tematycznie. Ale nie tylko, bo sporobom gromadzenia jest naprawdę wiele, chociażby odznak górskie według stopni czyli złote, srebrne, brązowe. Mam też znaczki rajdowe. Jest ich około tysiąca i kolekcję znaczków związanych z górami. I nie tylko polskich, bo i czeskich, niemieckich, a także z byłego ZSRR. W swoich zbiorach posiadam również znaczki już historyczne z pochopów pierwszomajowych i olimpiad. Prezentowałem je na mojej wystawie w Polsce i za granicą zamyślanie: „Co Polak nosi w klapie?”

- Czy to prawda, że kolekcjonerzy wydają własny biuletyn?
- Wydajemy go od czerwca ubiegłego roku. Dzięki niemu dołączaliśmy się, ilu jest amatorów zbieractwa. Należeliśmy ich

Zdjęcie: Paweł Stauffer

w sumie około 150 na terenie całego kraju. Ale jest ich na pewno więcej. Przy okazji założyliśmy Korespondencyjny Klub Kolekcjonerów-Krajoznawców. Myślimy o tym, by z najbardziej aktywnych członków założyć zespół do spraw kolekcjonerskich przy Komisji Krajoznawczej Zarządu Głównego PTTK w Warszawie, którego nota bene jestem przewodniczącym. Każdy z naszych członków może zdobyć plakietkę zbiorów krajoznawczych oraz inne odznaki kolekcjonerskie, zgodnie z regulaminem ustalonym przez Komisję Krajoznawczą ZG PTTK. W tym celu na różnego rodzaju gieldach czy wystawach kolekcjonerskich powinniśmy przedstawiać swoje zbiory do oceny. Przedstawiany zbior lub fragment zbioru musi zawierać jakąś myśl. Zbior musi mieć także dokładny opis z poszczególnymi informacjami na temat kolekcji, czyli tzw. metryczkę. Następnie zbior jest oceniany przez jury i otrzymuje się za to określona ilość punktów.

- Podobno kolekcjonerzy dzielą zbiory na klasy i grupy?

- Tak. Pod względem formalnym rozróżnia się klasy: zbiorów powerszecznych i autorskich. Natomiast samych grup zbiorów jest osiem. Zbór powerszeczny można stworzyć z przedmiotów wytworzonych przez naturę lub człowieka.

ka, które kolekcjoner znajduje na wycieczce, dostaje, wymienia czy kupuje. A zbiór autorski obejmuje przedmioty wykonane wyłącznie przez kolekcjonera. Jeśli zaś chodzi o grupy, to nie sposób wymienić tu wszystkie. Dla przykładu mogę powiedzieć o zbiorze regionalnym, który zazwyczaj poświęcony jest jednemu regionowi czy makroregionowi, gminie, miastu, wsi lub nawet pojedynczemu obiektowi.

- Przed laty w Opolu odbyła się pierwsza wystawa kolekcjonerów znaczków turystycznych.
- Dokładnie było to dwadzieścia dwa lata temu - w 1974 r. Wystawa trwała przez dwa dni w czasie festiwalu, a zorganizował ją Leopold Ziolkowski, ówczesny pracownik opolskiego PTTK. Myślałem, że Opole pozostanie zawsze kolebką tej niezwykłej pasji. Niestety, po śmierci pana Ziolkowskiego cały pomysł i inicjatywę przejął PTTK z Lublina.

- A czy teraz odbywają się jakieś spotkania kolekcjonerów?

- Oczywiście. Najbliższe odbędzie się pod koniec sierpnia w Lublinie. Spotkamy się na Centralnym Zlocie Krajoznawców i na pewno będziemy prezentować, a także wymienić swoje zbiory.

- Dziękuję za rozmowę.

PRZEDRUKI

Ojcowiznę”, tom 13 biblioteczki SKKT-PTTK, wyd. PTTK „KRAJ”, W-wa 1987 r.

2. Dobrze widziane są własne, odkrywcze metody obserwacji i dokumentowania zjawisk w środowisku.

3. Tematyka konkursu:

- Nasza szkoła i drogi rozwoju SKKT-PTTK w mojej szkole
- Mój dom rodzinny, moja miejscowość, położenie, krajobraz, stan środowiska
- Historia mojej Ojcowizny, obiekty zabytkowe
- Zasłużeni ludzie mojej miejscowości
- Moje najciekawsze ścieżki krajoznawcze.

4. Przy opracowaniach indywidualnych obserwacje i dokumentację prowadzi jedna osoba, a przy zespołowych dwie lub więcej osób.

5. Zgromadzona dokumentacja powinna mieć estetyczny wygląd.

6. Na stronie tytułowej opracowania powinna być notatka biograficzna autora lub zespołu autorów (imię, nazwisko, data urodzenia, adres zamieszkania, nazwa i adres szkoły, przynależność do SKKT-PTTK, imię i nazwisko opiekuna SKKT-PTTK), data rozpoczęcia i zakończenia pracy — obserwacji.

III. Postanowienia końcowe

- Na każdym etapie poszczególne ogniwa PTTK powołują komisje kwalifikacyjne do oceny prac konkursowych.
- Komisja Oddziałowa wyróżnia maksymalnie 10 prac z każdej kategorii (podstawowe, ponadpodstawowe, indywidualne, zespołowe).
- Pięć pierwszych prac z każdej kategorii można nagrodzić nagrodami w miarę zgromadzonych na ten cel środków.
- Komisja kwalifikacyjna regionu wyróżnia 3 prace z każdej kategorii najlepszą zdanem Komisji typuje na szczebel centralny.
- Sąd Konkursowy powołany przez Radę ds. Młodzieży Szkolnej ZG PTTK po rozpatrzeniu prac zgłoszonych na szczebel centralny wyróżnia 5 najlepszych prac w każdej kategorii. W miarę możliwości wyróżnione prace mogą być opublikowane na zasadach autorskich.
- Przewidziane są również nagrody specjalne dla wytrwałych autorów prac uczestniczących w konkursie przez 5 lat.

RADA PROGRAMOWA

ds. Młodzieży Szkolnej ZG PTTK

Redakcja „Poznaj swój kraj”

LUBELSKIE BIURO TURYSTYKI ZAGRANICZNEJ
PTTK Spółka z o.o.

BIURO FÜR AUSLANDSTOURISTIK – FOREIGN TOURIST OFFICE

20-071 LUBLIN, ul. WIENIAWSKA 7/3
 tel./fax 73-72-36
 NIP-712-015-82-27

tel./fax 73-61-02

tel. 0643642

konto: BPH II O/Lublin 324207-54146-136

Oferujemy w okresie jesienno-zimowym 1996/97

I. Wycieczki szkolne /2 dniowe/ na trasie:

Lublin /Majdanek, Stare Miasto - zamek, Katedra, wieża Trynitańska/ - Naleczów -
Kazimierz Dolny /Muzeum Złotnictwa, baszta, kościół farny, spacer wąwozami/ -
Puławy.

Cena: 41,50 zł dla grup 30 osobowych

39,50 zł dla grup 35 osobowych

37,50 zł dla grup 40 osobowych

W cenę wliczono: transport na trasie: Lublin - Kazimierz Dolny-Naleczów-Puławy,
 nocleg w Puławach lub Kazimierzu Dolnym/, śniadanie, bilety wstępów,
 ubezpieczenie, przewodnik, bezpłatny pobyt dla 2 opiekunów.

Terminy: po 28.10.1996r.

**Uwaga: na zlecenie organizujemy wycieczki szkolne na terenie całego kraju
 oraz świadczymy usługi przewodniczkę**

II. Imprezy sylwestrowe:

a/ Valkov n Domasą - Słowacja

Ośrodek wypoczynkowy „Tesla” położony w zalesionych górach. Składa się z
 budynku ze stołówką, baru i świetlicy oraz z trzech 3 piętrowych pawilonów
 noclegowych. Pokoje 2-osobowe łazienkami. Bal sylwestrowy w stołówce. Zespół
 muzyczny.

Wyżywienie: 3 posiłki dziennie

Transport: autokar

Termin: 30.XII.96 - 2.I.97

Cena: 298,00/os.

b/ Zemplińska Sirawa - Słowacja

Hotel „Sirawa” znajduje się 15 km od miejscowości Michalowce, na brzegu zalewu
 Zemplińska Sirawa. Pokoje 2-osobowe z łazienkami oraz apartamenty. W pokojach
 telewizor, radio, telefon. Na terenie hotelu restauracja i bar. Do dyspozycji gości
 basen, sauna, bilard, tenis.

Wyżywienie: 2 posiłki dziennie

Transport: autokar

Termin: 30.XII.96 - 2.I.97

Cena: 461,00/os.

III. Narciarstwo w Słowacji

a/ Wielka Łomnica - miejscowość położona 8 km od Tatrzńskiej Łomnicy. Między
 obydwojoma miejscowościami dobre połączenie autobusowe i kolejowe. Liczne hotele
 i restauracje.

b/ Nova Lesna - miejscowość położona 4 km od Starego Smokovca. Dobre
 połączenie autobusowe z centrami narciarskimi. Znakiem punktu wypadowy w Tatry
 Wysokie. Liczne wypożyczalnie sprzętu narciarskiego i restauracje.

Zakwaterowanie: kwatery prywatne, pokoje 2-4 osobowe, wspólny prysznic,
 wc, kuchnia z lodówką

Wyżywienie: we własnym zakresie

Pobyty: 7-dniowe od stycznia do marca 1997r.

Cena 227,00 zł/os w pokoju 2 osobowym

IV. Kursokonferencje w Słowacji

a/ hotel „Sirawa” - cena 515,00 zł/osobę

b/ hotel „Chemes” - cena 430,00 zł/osobę

W cenie przejazd autokarem, 3 noclegi, pełne wyżywienie

Termin: od listopada 1996r.

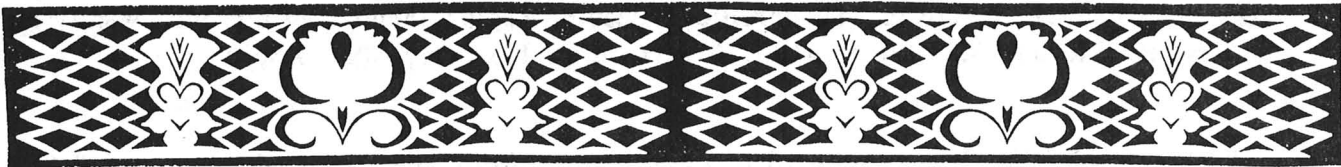
**Na zlecenie organizujemy kursokonferencje w dowolnym miejscu na terenie
 kraju**

**V. Pośrednictwo w rezerwacji miejsc w Pradze, Budapeszcie, Wiedniu. Na
 zlecenie organizujemy wycieczki do wszystkich krajów Europy i na dowolnej
 trasie**

**VI. Pośrednictwo w rezerwacji miejsc do wszystkich obiektów noclegowych
 PTTK**

**Zapraszamy wszystkie oddziały i BORT-y PTTK do współpracy.
 Prowizję za sprzedaż miejsc do uzgodnienia w bezpośrednim
 kontakcie z naszym biurem.**

na dni słoneczne, na dni pochmurne...

SKANSENY TURYSTYCE

Skanseny zwane inaczej parkami etnograficznymi, muzeami wsi, muzeami budownictwa ludowego to muzea, w których na wolnym powietrzu, w krajobrazie zbliżonym do naturalnego zgromadzono gospodarstwa wiejskie z budynkami mieszkalnymi, gospodarczymi z pełnym wyposażeniem. Zobaczyć można drewniane kapliczki i kościółki, młyny, folusze, kuźnie, olejarnie, stodoły, lamusy i brogi. Są one placówkami naukowymi, oświatowymi, urządzają pikniki, występy kapel, festiwale kulturalne, pikniki, lekcje muzealne. W wielu można zakupić dzieła twórców ludowych, literaturę krajoznawczą, a nawet skosztować potraw regionalnych czy pojeździć wierzchem lub bryczką. Można też przyrzeć się pracy rolnika i wiejskiego rzemieślnika, np. stolarza, garncarza, kowala, bednarza, olejarza, młynarza.

Warto uwzględnić nawet dłuższe pobyty w skansenach w programach wycieczek autokarowych i imprez turystyki kwalifikowanej. Skanseny to szansa na ciekawe i wartościowe przeżycia, a te nie uznają szybkiego tempa.

Oto niektóre adresy:

- BIAŁYSTOK. Białostockie Muzeum Wsi, Szosa do Augustowa, 16 - 010 Wasilków, tel. 0-85\43-60-82. Jest tu m.in. klasycystyczny dwór ziemiański, wschodnie narzędzia rolnicze.
- BIŁGORAJ. Skansenowska Zagroda Sitarzka Biłgoraj, ul. Nadstawna 32, tel. 0-84\86-04-84. Rzemiosło małomiasteczkowe i ludowe, m.in.: sitarstwo, wyrób lubianek, gontów i wrzecion, garncarstwo, olejarnia, bednarstwo, kołodziejstwo.
- BISKUPIN. Mini-skansen „Chata Pałucka na terenie Muzeum -Wykopalisk”, 85-410 Gąsawa.
- CHORZÓW. Górnośląski Park Etnograficzny, ul. Parkowa 1, 41-500 Chorzów, tel. 0-32\41-07-18, fax 41-55-01 Architektury drewniana Górnego Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego. Czynna karczma śląska „U Brozka”.
- CIECHANOWIEC. Muzeum Rolnictwa im. Ks. Krzysztofa Kluka, ul. Pałacowa 5, 18-230 Ciechanowiec, tel. 0-86\77-13-28. Częścią muzeum jest duży skansen mazowiecko-podlaski z ogrodem uprawy roślin - według zielnika opracowanego przez patrona muzeum.

- DOBCZYCE. Skansen na terenie Muzeum Regionalnego PTTK im. Władysława Kowalskiego na Zamku, 32-410 Dobczyce, m.in. Karczma "Na Zbóju"
- DZIEKANOWICE - Wielkopolski Park Etnograficzny, 62- 261 Lednogóra, tel. 0-66\27-47-80, fax 27- 47- 91 Obejmuje: mały skansen w pobliżu wykopalisk w Lednicy oraz duży skansen w Dziekanowicach. M. in. dwór, warsztaty: kowalski, kołodziejski, szewski, plecionkarski. W XVIII wiecznej chałupie podcieniowej gospoda z potrawami regionalnymi.
- GRANICA. Początki skansenu mazowieckiego na terenie Ośrodka Dydaktyczno-Muzealnego im. Jadwigi i Romana Kobendzów, 05- 952 Kampinos.,tel. Warszawa 55-35-66 w. 128
- JANOWIEC. Skansen opodal ruin zamku Firlejów, 24-123 Janowiec n. Wisłą, m.in. barokowy dwór z XVIII w., spichlerz , stodoła, lamus z wozownią i domy mieszkalne.
- KADZIDŁO. Mały skansen kurpiowski, 07- 420 Kadzidło. Zagroda kurpiowska, spichlerz i kuźnia
- KLUKI. Skansen Słowiński, 76-214 Smoldzino, tel. Słupsk 11-63-44 - podległy Muzeum Okręgowemu Słupsk w pobliżu wydm ruchomych Słowińskiego Parku Narodowego.
- KOLBUSZOWA. Muzeum Kultury Ludowej, ul. Piekarska 19, 36- 100 Kolbuszowa, tel. 712- 96. Skansen Lasowiaków z Puszczy Sandomierskiej
- KUDOWA ZDRÓJ. Skansen sudecki, Muzeum Kultury Ludowej Pogórza Sudeckiego, ul. Pstrązna 14. Dawne gospodarstwa rolne, zajazd, kuźnia z pełnym wyposażeniem.
- LUBLIN. Muzeum Wsi Lubelskiej. Al. Warszawska 96, 20-833 Lublin, tel. 385- 13. Skansen na przedmieściu Sławinek. Chaty i gospodarstwa w autentycznym pejzażu Wyżyny Lubelskiej. Charakterystyczne okólniki w zwartym czworoboku obejmujące m.in. olejarnię, piec garncarski i kuźnię.
- ŁOWICZ. Muzeum w Łowiczu, Rynek Kosciuszki 4, 99- 400 Łowicz, tel. 39- 28. Dwa skanseny : w Łowiczu - na podwórzu muzealnym i we wsi Maurzyce. Kultura materialna grupy etnograficznej Książaków, m.in.chałupy,m stodoły, ule, wycinanki, malarstwo na szkle, rzeźba.
- NOWOGRÓD. Skansen Kurpiowski im. Adama Chętnika, 18- 414 Nowogród Łomżyński, tel. 17-65- 62. Budownictwo ludowe i tradycyjne zjęcia Kurpiów, m. in. bartnictwo, smolarstwo, rybactwo, zielerstwo.

- **NOWY SĄCZ.** Sąddecki Park Etnograficzny. ul. Kasprzaka 83b, 33- 300 Nowy Sącz, tel. 224- 72. Skansen na przedmieściu Falkowa. Budownictwo ludowe Lachów i Górali Sądeckich.

- **OCHLA.** Lubuski Park Etnograficzny. 66-066 Ochla 8. Kultura ludowa ludności autochtonicznej i napływowej Środkowego Nadodrza.

- **OLSZTYNEK.** Muzeum Budownictwa Ludowego, ul. Sportowa 21, 11- 015 Olsztynek, tel. 164. Skansen przedstawia chaty, młyny, wiatraki, kościółki z terenu Warmii, Mazur, Powiśla, Litwy i Żmudzi.

- **OPOLE.** Muzeum Wsi Opolskiej, ul. Wrocławska 174, 45- 851 Opole- Bierkowice tel. 74- 30- 21. Wśród licznych obiektów budownictwa ludowego z terenu Śląska Opolskiego czynna karczma śląska.

- **OSIEK nad Notecią,** Muzeum Kultury Ludowej , ul. Dworcowa, 89- 333 Osiek, tel. 86- 40- 51 w. 90. Budownictwo drewniane : zagrody chłopskie z pełnym wyposażeniem wewnątrz, warsztaty rzemieślnicze: tkackie, stolarskie, rymarskie, ogródki wiejskie i hodowle zwierząt gospodarczych. Na terenie skansenu ekspozycja archeologiczna.

- **PRZEWORSK.** Hotel -Zajazd- Camping „Pastewnik”, ul. Łańcucka 2, 37- 200 Przeworsk, tel. 0-191\ 20- 50. W zabytkowych obiektach drewnianych z terenu miasta i okolic mieści się zajazd, camping i stylowa gospoda.

- **PSZCZYNA.** Zagroda Wsi Pszczyńskiej. Al. Parkowa, 43-200 Pszczyzna tel. 34- 93. Kultura pogranicza „Czarnego” Śląska i Śląska Cieszyńskiego.

- **RADOM.** Muzeum Wsi Radomskiej. ul. Szydłowiecka 30, 26- 600 Radom, tel. 255- 91. Budownictwo pogranicza Mazowsza i Gór Świętokrzyskich, duży dział pszczelarski.

- **SANOK.** Muzeum Budownictwa Ludowego, ul. Traugutta 3, tel. 38- 500 Sanok. Największy polski skansen, odbudowywany pogranicznym poiarze. Ekspozycja przedstawia zabytki kultury materialnej Łemków, Bojków, Pogórzan i Dolinian zamieszkujących niegdyś tereny południowo- wschodniej Polski, w znacznym stopniu wysiedlonych w ramach haniebnej „Akcji „Wisła”

- **SIERPC.** Muzeum Wsi Mazowieckiej. ul. Narutowicza 64, 09-200 Sierpc, tel. 0-24 \ 75-28-83. Skansenie w Bojanowie - zagrody z terenu północnego Mazowsza ; pokazy tradycyjnego rzemiosła, hodowli zwierząt , jazda konna, przejażdżki bryczkami, karczma z potrawami regionalnymi.

- **SILNO.** Oddział Budownictwa Ludowego Muzeum Historyczno- Etnograficznego w Chojnicach, 89- 661 Silno, tel. 0-531\ 723-19. Wnętrze zabytkowej chaty podcieniowej z połowy XIXw.

- **SWARZĘDZ.** Skansen pszczelarski, 62- 020 Swarzędz, tel. 17- 31- 47. Kolekcja uli figuralnych
- **SZYMBARK.** Ośrodek Budownictwa Ludowego, Filia Muzeum Okręgowego Nowy Sącz, 38-311 Szymbark.
- **TOKARNIA-** Skansen Wsi Kieleckiej (podległy Muzeum Wsi Kieleckiej w Kielcach), tel. Kielce 492- 97. Warsztaty rękodzielników wiejskich: stolarza, szewca, plecionkarza, gonciarza, zielarki wiejskiej, aptekarza, w czerwcu impreza "Wytopki ołowiu".
- **TORUŃ.** Muzeum Etnograficzne. Wały Gen. Sikorskiego 19, 87- 100 Toruń ,tel. 0-56\236-49, 280-91, 289-43 (Dział Oświatowy). Częścią muzeum jest duży skansen budownictwa drewnianego z terenu Kujaw, Ziemi Chełmińskiej i Dobrzyńskiej oraz Pomorza. Zagroda z Ziemi Chełmińskiej z obiektami związanymi z zajęciami na Wisle. Kolekcja ludowego rybactwa i wiejskiego sprzętu pożarniczego.
- **WOLSZTYN.** Skansen południowej Wielkopolski, ul. Bohaterów Bielnika 26, tel. 84-26- 19. Budownictwo drewniane, m.in. zagroda karczemna z karczmą, stodołą, stajnią i wozownią ; studnia zrębowa, zagroda półrolnika, domek parobka.
- **WYGIELZÓW.** Nadwiślański Park Etnograficzny, 35- 551 Babice,tel. 0-35\ 13- 40- 62. Architektura wsi nadwiślańskich : od Krakowa po Przemszę, m. in. kościół, karczma, zagrody chłopskie, warsztaty rękodzielnicze. W ruinach zamku Lipowiec wystawa historyczna.
- **ZUBRZYCA GÓRNA.** Orawski Park Etnograficzny. 34- 484 Zubrzyca Górna tel.9. Budownictwo wsi orawskiej.
- **ZYNDRANOWA.** Muzeum Regionalne Kultury Łemkowskiej. Zyndra nowa 1, 38- 454 Tylawa k. Dukli, tel. Dukla 12

Jadwiga Siedlecka

Jan Paweł Piotrowski

Mikołaj Konstanty
ČIURLIONIS

1875 – 1911

AgArt
 Wydawnictwo

Jadwiga Siedlecka ukończyła w Łodzi studia na kierunku filologia germańska (1978r.). Nauczycielka, tłumacz. Od dziecięciu lat działa w warszawskim klubie turystycznym „Datajana”, należącym do Stowarzyszenia Turystyczno-Kulturalnego „Carpe Diem”. Za cykl artykułów o turystyce niepełnosprawnych otrzymała nagrodę dziennikarską „KOS '95”, przyznaną przez UKFiT. Współpracuje na stałe z pismami „Lithuania”, „Poznaj swój kraj”, Biuletynem Informacyjnym ZG PTTK i „Validusem”. Od 1996 r. jest sekretarzem Ogólnopolskiego Klubu Miłośników Litwy.

Preludium warszawskie

54

KOMUNIKAT

Ogólnopolskie Zawody na Orientację
II Mistrzostwa Starogardu Gdańskiego

DOROTA ' 96

1. TERMIN I MIEJSCE IMPREZY:

30 listopad - 1 grudzień 1996,
Starogard Gdański

2. KOMITET ORGANIZACYJNY:

Kierownik imprezy: Piotr Malowany
Z-ca kierownika: Robert Krasieński
Sędzia główny: Marcin Lubiński
Budowniczości tras:
- E1 Marcin Lubiński
- E2 Piotr Falc
- E3 Paweł Krzyżak,
Rafał Tokarewicz
- E4 Piotr Malowany

3. FORMA I KATEGORIE:

Kat. TS: ur. w 1977 i starsi 2 etapy dzienne
+ 2 etapy nocne
Kat. TJ: ur. w 1978 i młodsi 2 etapy dzienne
+ 2 etapy nocne
Kat. ID: ur. w 1981 i młodsi 2 etapy dzienne
+ 1 etap nocny

Kategorie TS, TJ - drużyny 1-2 osobowe, w
klasyfikacji końcowej liczą się wyniki z 4
etapów.

Kategoria ID - drużyny 1-3 osobowe, w
klasyfikacji końcowej liczą się dwa
najlepsze wyniki z 3 etapów.

4. TEREN:

Lasy o niewielkich przewyższeniach.

5. MAPY I TRASY:

Nietypowe, białoczarne, częściowo
aktualizowane, trasy ok. 4 km.

6. BAZA:

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 w
Starogardzie Gdańskim
Al. Jana Pawła II 10

7. ZGŁOSZENIA I WPISOWE:

Zgłoszenia (kategoria, rok urodzenia, imię i
nazwisko oraz adres) i wpisowe należy
prześłać najpóźniej do 31.10.96 na adres:
Piotr Malowany
ul. Południowa 60
83-200 Starogard Gd.

Wpisowe od osoby:

TS - 4 zł.
TJ - 3 zł.
TD - 2 zł.

Wpisowe po terminie wzrasta o 2 zł.
Dla osób zgłoszonych po tym terminie
organizatorzy nie gwarantują
wszystkich świadczeń.

8. ŚWIADCZENIA:

- nagrody i dyplomy dla 3 najlepszych miejsc
- dwa noclegi w warunkach turystycznych
(własny śpiwór, materac oraz miękkie
obuwie)

- gorący posiłek po drugim etapie,
- posiłki międz etapowe,
- komplet map dla każdego uczestnika,
- odcisk pieczęci okolicznościowej,
- protokół z imprezy dla jednostki
zgłaszającej,
- uśmiech kierownika imprezy, a być może i
innych organizatorów.

9. RAMOWY PROGRAM IMPREZY:

29.11.96 - od godz. 18.00 przyjmowanie i
zakwaterowanie uczestników
w bazie
30.11.96 - godz. 9.00 otwarcie imprezy i
odprawa techniczna
- godz. 10.00 wyjazd na 1 i 2 etap
- godz. 16.00 wydawanie posiłków
- godz. 18.00 imprezy towarzyszące
- godz. 20.30 wyjazd na 3 i 4 etap
01.12.96 - godz. 7.00 zakończenie imprezy

10. DOJAZD:

Z dworca PKP, PKS autobusem
linii nr 14.

11. UWAGI KOŃCOWE:

Uczestnicy ubezpieczają się we własnym
zakresie.
Ostateczna interpretacja regulaminu należy do
organizatorów.
Dla osób zgłoszonych po terminie
organizatorzy nie gwarantują wszystkich
świadczeń.

KOMUNIKAT

Komisja Turystyki Motorowej ZG PTTK
wspólnie z Klubem Motorowym "Mobil" w Elblągu
organizuje w roku 1997 w okresie pomiędzy
3 a 14 sierpnia Rajd Urlopowy, w trakcie któ-
rego jego uczestnicy będą mieli możliwość
szczegółowego zapoznania się z zespołami u-
mocnień i byłych kwater armii niemieckiej,
znajdujących się na obrzeżach Jeziora Mamry
- jest ich w sumie 5, w tym Gierkoż. Poza
tym jest w programie szczegółowe zwiedzenie
niedokończonych obiektów Kanału Mazurskiego
z 2 monumentalnymi śluzami. W programie jesz-
cze zwiedzenie sanktuarium w Św. Lipce, pira-
midy w Rapie i malowniczych monumentalnych
wiaduktów byłej trasy kolejowej, poza tym in-
ne zabytki budownictwa i rezerваты przyrodni-
cze.
Bazą zakwaterowania będzie Ośrodek PTTK w
Wilkasach k/ Giżycka, gdzie udzielane są zniż-
ki organizacyjnej lub w Schronisku Młodzieżo-
wym usytuowanym na terenie Twierdzy Boyen w
Giżycku.

Prosimy o przysyłanie wstępnych zgło-
szeń - podając liczbę uczestników, sposób za-
kwaterowania / własny namiot, przyczepa cam-
pingowa, baza stała gestora/.

Zgłoszenia prosimy kierować na adres:
Sekretariat KTM ZG PTTK ul. Wierzbicice 7/
61-569 Poznań 5
w nieprzekraczalnym terminie do dnia
28.02.1997 r.

Informujemy również, że w pierwszym
półroczu 1997 r. organizujemy XII Centralny
Kurs Przewodników Turystyki Motorowej PTTK
w naszym Centralnym Ośrodku Szkolenia Kadry
Motorowej w Żninie - w trakcie którego odbę-
dzie się również szkolenie na uprawnienia Ra-
townika Drogowego PZMot - szkolenie na Ratow-
nika Drogowego poprowadzi ZG PZMot w Warsza-
wie.

Zgłoszenia imienne kandydatów prosimy
kierować na adres Sekretariatu KTM ZG PTTK
w Poznaniu w nieprzekraczalnym terminie do
dnia 15 marca 1997 r.
W zgłoszeniu należy podać: Imię i Nazwisko,
datę urodzenia, dokładny adres, przynależność
do Jednostki Organizacyjnej PTTK, rodzaj up-
rawianej gałęzi turystyki kwalifikowanej, sto-
pień posiadanej odznaki - uprawnienia Ratow-
nika Drogowego są przydatne wszystkim gałę-
ziom turystyki kwalifikowanej.
Ilość miejsc ograniczona - decyduje kolej-
ność zgłoszenia.

Komisja Motorowa serdecznie zaprasza
do udziału.

V-ce Przew. KTM ZG PTTK
d/s Org. Szkol. - Sekretarz

/-/ Michał Spława-Neyman

Hotel Górski Wetlina

Janusz i Jędrzej Samoć s.c.
38-608 Wetlina, tel. 34

położony jest w Wetlinie - dużej, pięknej wsi letniskowej w Bieszczadach. Wetlina jest jednym z ważniejszych ośrodków turystycznych. Leży nad krystalicznie czystą rzeką górską Wetliną, na wysokości około 650 m n.p.m. przy obwodnicy bieszczadzkiej. Obiekt otoczony jest zalesionymi wzgórzami gwarantującymi wypoczynek wśród nieskażonych bogactw bieszczadzkiej fauny i flory.

Świetne warunki narciarskie, doskonałe możliwości odbywania wycieczek pieszych, uprawiania turystyki rowerowej i konnej.

Wetlina jest punktem wypadowym na teren Bieszczadzkiego Parku Narodowego: Połoniny Wetlińskiej i Caryńskiej, Wielką i Małą Rawkę oraz Rabią Skalę.

Hotel Górski PTTK w Wetlinie oferuje Państwu:

- 26 całorocznych miejsc noclegowych w pokojach 2 i 3 osobowych w budynku hotelowym (WC, natrysk, TVsat),
- ogrodzony parking samochodowy,
- 40 miejsc gastronomicznych w restauracji hotelowej, oraz w sezonie letnim:
22 miejsca noclegowe w pokojach 1,2 i 3 osobowych w dwóch bungalowach (2 łazienki z natryskami i WC w każdym bungalowie)
- 6 stanowisk dla przyczep carawaningowych (wyposażone w prąd i wodę),
- pole namiotowo-biwakowe (wyposażone w kuchnię turystyczną i pawilon sanitarny z ciepłą i zimną wodą),

Na życzenie gości przygotowujemy ogniska z pieczeniem kiełbasek i barana, organizujemy kuligi, gwarantujemy fachową obsługę przewodników górskich lub nizinnych, a w zimie instruktorów narciarstwa. Przyjmujemy Gości wraz ze zwierzątkami domowymi.

Dojazd do Hotelu trasą: Sanok - Lesko - Baligród - Cisna - Wetlina

Koszt pobytu:

- w hotelu: - 35.50 zł osobodoba ze śniadaniem
- w bungalowie - 16.00 zł osobodoba bez posiłków

W okresie:

od 16.11. do 21.12.1996 r., od 1.03. do 26.04.1997 r., od 25.10. do 20.12.1997 r. - udzielamy 50% zniżki od cen noclegowych.

od 4.01. do 25.01.1997 r., od 26.04. do 28.06.1997 r., od 30.08. do 25.10.1997 r. - udzielamy 20% zniżki od cen noclegowych

Zapraszamy jednocześnie na 7 dniowe turnusy pobytowe rozpoczynające się i kończące w każdą sobotę. Zapewniamy nocleg w pokojach 2 i 3 osobowych oraz 3 posiłki dziennie w restauracji hotelowej. Świadczenia rozpoczynają się obiadem w dniu przyjazdu a kończą śniadaniem w dniu wyjazdu.

Koszt turnusu przy zastosowaniu zniżek noclegowych wyniesie w zależności od terminu:

- od 21.12.1996 r. do 28.12.1996 r. - turnus świąteczny wraz z uroczystą kolacją wigilijną - 450 zł.
- od 28.12.1996 r. do 4.01.1997 r. - turnus sylwestrowy połączony z zabawą sylwestrową - 450 zł.
- od 25.01. do 1.03.1997 r., od 26.04 do 3.05.1997 r., od 28.06. do 30.08.1997 r. - 350zł. /252 zł.*/
- od 4.01. do 25.01.1997 r. - 308 zł.
- od 16.11. do 21.12.1996 r., 1.03. 26. do 26.04.1997 r., od 25.10. do 20.12.1997 r. - 245 zł.
- od 3.05. do 28.06.1997 r., od 30.08 do 25.10.1997 r. - 308 zł. /230 zł.*/

*/ ceny podane w nawiasach uwzględniają nocleg w bungalowie.

Osoby korzystające ze wspólnego łóżka płacą za nocleg 10 zł. + koszt wyżywienia 20 zł. dziennie.

Dzieci do lat 7 śpiące w oddzielnym łóżku oraz korzystające z 1/2 wyżywienia płacą koszt turnusu pomniejszony o 70 zł.

Dzieci do lat 7 korzystające ze wspólnego łóżka i 1/2 wyżywienia płacą 15 zł. dziennie tj. 105 zł. za turnus.

Serdecznie zapraszamy.

Redakcja: Centralna Biblioteka PTTK
im. Kazimierza Kulwiecia

ul. Podwale 23, 00-261 Warszawa, tel. 31 80 65

Numer zamknięto 1996.10.15.